

CSAK MÉG AZT NEM TUDJUK...

Az összeomlás előtt kellene megnézni

Mindent, csak azt nem tudom,

Hogy az összeomlás előtt vagyunk-e még,

// Krusovszky Dénes: Ha ilyen lesz a vége. ÉS, december 19.//

GAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI FOLYMATOK 2019 IV. NEGYEDÉVÉBEN

2019. OKTÓBER-DECEMBER

KÉSZÍTETTE:

Petschnig Mária Zita és Kéri László

2020. január 10.

Tartalom

Őszi chanson.....	4
I. Önkormányzati választások október 13-án.....	5
1. A változás lehetősége.....	5
2. Az előjelek legalábbis vegyesek voltak.....	5
3. A választási eredményekről.....	11
4. A választások néhány fontos következménye.....	15
5. Néhány külpolitikai fejleményről, külső visszhangról.....	19
II. Gazdasági folyamatok.....	23
1. Uniós kérdések.....	23
1.1. Uniós büntetés.....	23
1.2. Brüsszeli feddés.....	24
1.3. A 2021-2027 uniós pénzügyi ciklus vitái.....	25
1.4. EU csúcs decemberben.....	27
2. Keleti kapcsolatok építése.....	28
2.1. Keleti nyitás.....	28
2.2. Nemzetközi Beruházási Bank (IBB).....	29
2.3. Újabb orosz bank Budapestre telepítéséről tárgyalnak.....	30
2.4. Közeledés az eurázsiai gazdasági övezethez.....	31
2.5. A Türk Tanács európai képviselése.....	32
2.6. Kínai vasútépítés.....	33
2.7. Orosz-magyar vasúti együttműködés.....	35
3. Belgazdasági ügyek.....	35
3.1. Mátrai erőmű.....	35
3.1.1. Eladása, visszavételre kerülése.....	35
3.1.2. Környezetterhelés.....	39
3.2. A 4iG eláll a T-Systems megvásárlásától.....	40
3.3. Az MNB termelte instabilitás.....	41
3.4. Az IMF a MÁP+-ról.....	44
3.5. Paks II-höz kapcsolódó ügyek.....	44
3.5.1. A határidők inflálódásának stációi.....	44

3.5.2.	A munkálatok felgyorsítását szolgáló projektek.....	46
3.5.3.	Barátok megkülönböztetett haszna.....	47
3.5.4.	Erőfeszítések a hitelszerződés módosítására.....	49
3.5.5.	Amit eddig a pénzekről tudni lehet.....	49
3.6.	Bankügyek.....	50
3.6.1.	Növekedési Hitelbank.....	50
3.6.2.	Takarékbank Zrt.....	51
3.7.	Honvédelmi fejlemények.....	52
3.8.	Kormányzati költekezések.....	54
3.8.1.	A Pénzügyminisztérium várba költözése.....	54
3.8.2.	A Városliget átépítése.....	54
3.8.3.	Sport, oktatási és egészségügyi kiadások a költségvetésben....	56
3.8.4.	A kulturális TAO-pénzek helyetti pénzosztás.....	57
3.8.5.	A szokásos év végi pénzosztás.....	59
III.	Kormányzati vegyes ügyek, kis színesek.....	61
1.	Egy örökzöld szín a sok közül: letörjük a bürokráciát.....	61
2.	Egy másik örökzöld, az oktatás.....	62
3.	Senkit sem hagyunk az út mellett.....	63
4.	És az igazi örökzöld: az oligarchák aktuális helyzete.....	65
5.	Parlamenti elsorvadás, Kövér László színre lép és ott is marad.....	72
6.	Újabb fejezet a kultúrharc frontjáról.....	76
7.	Külpolitikai mozaikok.....	80
	Zárszó: Néhány általános elemzés tanulsága és tágabb összefüggések	
	vázlata.....	83

Őszi chanson

...ont monoton bűt konokon..., de ebben az egyhangúságban 2019 októberében akadt egy olyan szürreális pillanat, amikor egy gyanútlan magyar politikus, egyébiránt fideszes honatya, akaratán kívül is képes volt többszörösen szimbolikus tettet végrehajtani. Olyan erejét, amely bizvást lehetett ezen időszaknak talán a legszebb vizuális foglalata.

Történt, hogy Orbán Viktor a T. Házban napirend előtt szeretett volna beszámolni aktuális külpolitikai sikereiről, miközben Hadházy képviselő a pulpitus alá lépett, majd a maga készítette táblával arról értesítette a közvetítés nézőit, hogy: „*muszáj hazudnia, mert túl sokat lopott.*” Az alábbi kisfilmes összegző nyolcadik percénél látható, hogy Orbán Viktor - felülről...- sikertelenül próbálja meg kisedni a táblát Hadházy karmai közül, némi zavar után pedig négy markos fideszes képviselő odaront, és eltávolítja a renitens, zavarkeltő honatyát. Ám amíg az eltávolítás zajlik, hogy addig sem érje szégyen a kormányfőt, Font Sándor képviselő kiragadja helyéről az ott díszelgő nemzeti zászlót, és igyekszik eltakarni vele az inkriminált feliratot...

Soha szerencsésebb képi megoldást! A kocsmai szintű népi vélekedés faékszerű igazságát is el lehet leplezni a nemzeti szimbólummal. Ha zavarba kerülnénk, ha váratlanul magyarázkodnunk kellene és nem jut semmi az eszünkbe, a nemzeti hovatartozás kétségbevonhatatlan szimbólumának alkalmi használata is jó megoldás. Font képviselő talán még ma sem tudja, hogy egy-két másodperces gesztusával sikerült a tízéves rendszer lényegét képregényszerű tömörséggel megörökítenie. (Az alábbi helyen látható e parlamenti affér mintegy tizenöt perces változata: https://www.youtube.com/watch?v=ES_7NQnCOo)

A krónikaírók kénytelenek ennél mélyebbre hatolni, s főleg bővebb terjedelemben ábrázolni mindazt, ami hazánkban 2019 októbere és az év vége között történt. Lássuk hát a részleteket!

I. Önkormányzati választások október 13-án

1. A változás lehetősége

2019 utolsó negyedévének naptári kezdete ugyan október elseje, ám politikatörténeti értelemben ez a határkő október 13-a volt: vasárnap, az önkormányzati választások napja. Egyébként is indokolt lett volna ezt a napot megjelölnünk, hiszen úgy sejthető, hogy a következő két és fél év során hasonlóan jelentős megmérettetéssel, választási küzdelemmel már nem kell számot vetnünk. Ritka nyugodt periódus elé nézhet hazánk lakossága - gondoltuk ezt még október 13. előtt.

Aztán az önkormányzati választások váratlanul olyan eredményeket produkáltak, amelyek következtében az eseménytelenséghez és közéleti unalomhoz fűzött várakozásainkat feltehetően érdemes lesz jóidőre felfüggeszteni. Magyarországra visszaköltözni látszik a **politika**, a hagyományos értelemben vett politika, amikor alternatívák, versengő elképzelések közötti eligazodás, állásfoglalás teheti megint színessé és érdekessé mindazt, ami 2010 után egyre inkább leszűkülni látszott a hatalom bármi áron történő megtartásának egyre unalmasabb és egyre lehangolóbb magántörténetében. Egy nagyon is körül határolható és szűk társadalmi csoport magánügyben.

2019 októberi vasárnapja ebbe a dögunalmasnak tetsző folyamatba tenyerelt bele; az önkormányzati választások megérdemlik azt, hogy mind az előzményekről, mind az eredményekről, mind pedig a lehetséges következményekről a megszokottakhoz képest bővebb terjedelemben ejtsünk szót.

2. Az előjelek legalábbis vegyesek voltak

Legutolsó összegzőnkben - október 8-ai keltezéssel – mi is ezt írtuk: *„Napokkal az önkormányzati választások előtt távolról sem érzékelünk országosan felforrósodott, kormányváltó hangulatot, és az a megérzésünk, hogy ezúttal is a bizonytalan választók idevagy odaállása fogja a végeredményt meghatározni.”*¹ Valójában azt sem lehetett megítélni, hogy az utolsó napokban tagadhatatlanul megérezett és fokozódó érdeklődés melyik tábor számára hozhat erősödő támogatást. Sok éven át tartotta magát az a dogma, hogy a váratlanul megemelkedő részvételi átlag eleve az ellenzéki tábornak kedvez, ám ezt a tételt a 2018-as országos választások alkalmával vaskosan cáfolta meg a Fidesz vidéki, elsősorban a

---

¹ Szokásod a porhintés... 73.o.

kistelepüléseken az utolsó pillanatokban megmozdított, többszázezernyi választót előteremtő mozgósítási akciója. A kampány néhány jellegzetességéről részletesen beszámoltunk előző összegzőnkben, de a végeredmény ismeretében mégis érdemes visszatérnünk a legutolsó két hét eseményeinek és törvényszerűségeinek áttekintésére.

A Fidesz nem tudott, vagy nem akart semmiféle újdonsággal előállni, továbbra is beérték szóba jöhető ellenfeleik szapulásával, alkalmatlanságuk hangoztatásával, idegen erők ügynökeinek történő megbélyegzésével, hogy minden elképzelhető eszköz bevetésével diszkreditálják őket. E sötét eszköztárból azért egy-két mondatot megérdemelnek azon újdonságok, amelyekről korábban nem lehettek bővebb ismereteink. Törvénytelen lehallgatások, alaptalan rendőrségi zaklatások, nyilvánvalóan hazug rágalmak, nyílt zsarolások színezték az addigi eszköztárat. Ez utóbbi fegyverrel szinte valamennyi Fidesz-vezető szívesen élt Kövér Lászlótól Gulyás Gergelyig, beleértve magát - az egyébként szokatlanul passzív- kormányfőt is. E zsarolás - lényege szerint - arra intette az egyes települések lakosságát, hogy a „rosszul szavazó” városok megnézhetik majd magukat, mert nemcsak, hogy nem kapnak pénzt, hanem még az eddig megtelepedett munkahelyek is faképnél fogják hagyni őket...

Utólag szinte valamennyi elemzőnek feltűnt, hogy a Fidesz ezen az ősön megfélemedezett a legelemibb pozitív üzenetek sulykolásáról, pontosabban mondva, későn kezdett családbarát és eredményeket hangoztató kampányokkal előállni. Olyan stílusban, olyan körítéssel, olyan média-tálalásban, amelyeket nem lehetett megkülönböztetni az érdemi híreket már évek óta helyettesítő kormányzati önünneplés televíziós „egyperceseitől”. S ami talán még feltűnőbb volt, a 90 %-os médiafölénnyel nem éppen a legokosabb módon élve, szinte valamennyi újság, rádió, tévéállomás, utcai plakát és reklám ugyanazon soványka üzenetek sulykolásában merült ki. (Utólag néhány elemző külön szóvá is tette azt a különösen szemet szűrő baklövést, hogy a kampány utolsó két hetében még a megyei lapok is országszerte azt a központi üzenetet harsogták, mi szerint: „Karácsony alkalmatlan” - mármint főpolgármesternek. Ez a magvas üzenet amúgy nem bizonyult különösen eligazító erejűnek, mozgósító hatásúnak pl. Miskolcon, avagy Pécsen...

Egyszóval, úgy tetszett, mintha a két évtizedes, professzionális múltra visszatekintő Fidesz-propaganda gépezete ezen az ősön érdemi irányítás nélkül, helyzetértékelési ösztön és valós üzenetek, valamint veszélyérzet nélkül működött volna. Mintha tényleg azon elemzőknek lett volna igazuk, akik úgy vélték, hogy a Fidesz célja ezúttal a minél alacsonyabb részvétel, mert

akkor az elkötelezett és masszív támogatói mag ereje sokkal magasabb választási eredménnyel kecsegtet.

(A választások után megszólaló - váratlanul elbukó és biztos győztesnek látszó - fideszes jelöltek közül többen is panaszkodtak arra, hogy az ő helyi/alkalmi veszélyérzetüket a pártközpontból rendre azzal hűtötték le, hogy még a belső méréseik is elsöprő Fidesz-győzelmet ígérnek, jobb tehát, ha nem tesznek semmit, nem vitatkoznak, nem bocsátkoznak ellenfeleikkel semmiféle diskurzusba, mert azzal is csak felértékelnék őket. Elég egyoldalúan azt deklarálni, hogy kihívóik alkalmatlanok, nem eléggé jó hazafiak, migránspártolók, gyurcsányisták, bukott emberek stb.)

Ellenzéki oldalon sem láttunk igazán megrázó hatású innovációkat. Ez persze lehetett a mi hibánk is, mert az ellenzéki jelöltek kampányát is a megszokott keretek között próbáltuk értelmezni, és nem vettük észre, hogy ezen az őszön két olyan eszköznek lett kitüntetett jelentősége, amelynek a maximális kihasználását részben a nyomorúságos anyagi helyzet, részben a hagyományos médiavilágához való hozzáférés lehetetlensége kényszerítette ki.

Egyrészt az ellenzéki összefogás jelöltjei korábban nem látott mértékben használták ki és fel a köztereket, a személyes jelenlét lehetőségeit. (A „**kitelepülést**” - ahogyan ezt a kampánystábok hívják.) Piacokon, megállóknál, aluljáróknál, köztereken, szerény külsőségekkel felszerelve próbálkoztak azzal, hogy megszólítsák az adott települések lakosságát, és ők is meglepve tapasztalták azt, hogy az emberek szokatlan nagyságrendben voltak hajlandók velük beszélgetni.

(A magunk megjegyzése mindehhez: ezen nem lehet csodálkozni, mert az elmúlt tíz-tizenöt évben minden szinten leépültek, befagytak, felszámolódtak a helyi közélet korábbi fórumai, intézményei. Ugyanakkor meglehetősen népes az a lakossági réteg, amelynek még mindig megvan az igénye ahhoz, hogy másokkal is megvitassa az őket érintő/érdeklő közéleti problémák mibenlétét.

A magunk előadásain már egy-két éve fokozottan éreztük azt a fajta nyomást, hogy a közönség egyre nagyobb szelete alig várja, hogy végre ők is szóhoz jussanak. A magam részéről ezt - némi cinizmussal – a „hiányzó taggyűlés” -szindrómának neveztem. Zita ezzel nem értett egyet sohasem, és ő sokkal nagyobb megértéssel fogadta ezeket a parttalan „lakossági fórummá torzuló” alkalmakat.)

A személyes részvétel eszköze leginkább az ellenzéki jelölteknek kedvezett, érdekes módon, a Fidesz jelöltjei nem különösebben törekedtek erre. Talán volt már némi realitásérzékük és jól tudták, hogy ilyen alkalmakkor a legkevésbé sem számíthatnak kedvező hangulatú csevegésekre. Ezek a nyílt, köztéri találkozások számtalan ellenzéki jelöltnek segítettek abban, hogy a bizonytalankodó választóknak legyen-lehessen valamiféle elemi érzelmi kötődésük hozzájuk. Ezt a régen elfeledett lehetőséget ezen az őszön igen komoly hatékonysággal tudták működtetni.² S még valami. Ezúttal a legtöbb helyen nem feltétlenül EGY PÁRT jelöltjével kellett szóba állni, beszélgetni, hanem az ELLENZÉK egységes jelöltjével, akivel viszont az el nem kötelezettek, a pártokkal nem szimpatizálók tömege is sokkal szívesebben vállalt akár alkalmi sors- és politikai közösséget is.

Másrészt az idei őszi kampányban a korábbiakhoz képest ugrásszerűen nőtt meg a 'social média' jelentősége. A választások utáni hetekben tucatnyi sikeres jelölt adott terjedelmes interjúkat a hetilapoknak, és a mondanivalóik egyik hangsúlyos eleme volt annak a jelentősége, ahogyan használták és maximális hatékonysággal használták fel is ki az alkalmi fészbuk-csoportok megteremtésének és az ezeken keresztül történő, villámgyors kapcsolattartási lehetőségeknek a fontosságát. E tényező különleges fontosságát már Márki-Zay vásárhelyi győzelme kapcsán is ki lehetett emelni, s talán nem véletlen, hogy éppen az ő általa alapított és működtetett MMM számos helyen segített megteremteni a közös jelölt felállítását, s ebbe a szervező/háttérmunkába belefért a maguk korábbi tapasztalatainak a súlykolása is.

A választást közvetlenül megelőző időszakból kell megemlékeznünk egy fölöttébb különös momentum jelentőségéről.

Szeptember legutolsó napjaiban a hazai média-fogyasztókat egyik pillanatról a másikra hozta lázba az a lehetőség, hogy a győri polgármestert, **Borkai Zsoltot** *magánélete legintimebb pillanataiban, fölöttébb szokatlan kampányaktivitás közben követhessék figyelemmel.* Ezt a páratlan lehetőséget két napon belül több mint hétszáz ezer állampolgár ki is használta, és ők olyan különleges kampánytapasztalatokra tettek szert, amelyet feltétlenül meg kellett osztaniuk másokkal is. Talán nem esünk túlzásokba, ha azt mondjuk, hogy október első napjaiban ez a kollektív élmény minden egyéb megvitatni valót kiszorított még a mindennapi beszélgetések megszokott témaköreiből is. Ritkán tapasztalhatóan hatalmas érdeklődés közepette leste az ország az újabb és újabb, szafosnak is tekinthető információkat, de csak azt tudhattuk meg,

---

² Budapesten mindez talán könnyebben ment, de ugyanezen utcai, közvetlen politizálás fontosságát hallottuk Mellár Tamástól is a választások után egy-két nappal az elsőpró pécsi sikerek magyarázataként, s majd egy héttel később Tatabányán is.

amit már eddig is jól sejthettünk. Azt, hogy az ellenőrzés nélkül hagyott hatalom MINDEN SZINTEN hajlamos korlátlan korrupcióba torkolni. De ezúttal arról is *hihetetlenül érdekes összképet kaphattunk, hogy a NER elitje az ölébe hullott milliárdokkal miféle erkölcsi szinten képes gazdálkodni.*

Talán a Fidesz vezérkara is megsejtette, hogy az egész uralmi szerkezet minőségére nézve is veszélyes következtetések levonására alkalmas botrány tört ki - ráadásul néhány nappal a választások előtt. Lapítottak is, páratlan bátorsággal kerülte a vezérkar minden tagja azt, hogy érdemi állásfoglalásra ragadtassa magát. Pontosabban szólva, aki megszólalt, az mind-mind neveltségessé tette magát. **Erre a sunyiskodásra, arcpirító képmutatásra maga a kormányfő tette föl a koronát azzal, hogy képes volt kijelenteni: a Borkai-ügy kapcsán előbb ő megvárja a győri polgárok ítéletét, s csak utána formál véleményt...**

Bevallom, sok-sok neveltségessé, átlátszó és ostoba Orbán-nyilatkozatot kellett már az elmúlt évtizedek során legalább annyira komolyan vennem, amennyire ez egy elemzőnek a dolga. Ilyen mértékű gyávaaságra és képmutatásra mégsem számítottam...Szóval, ő nem tudja megítélni Borkai esetét...Neki ehhez a győri polgárok választási véleménye kell, mint segédeszköz. Ritkán fordul elő az, hogy valaki magától és magából önként csinál erkölcsi-szellemi és politikai hullát, **hogy valaki ilyen póre őszinteséggel fejezze ki a hatalmi szempontok minden másnál fontosabb mivoltát.** Nincsen, nem létezhet az az erkölcsi kritérium, ami felérne annak a fontosságával, hogy megtudjuk-e tartani Győr városát, vagy sem...

Másfelől nézve, érteni véljük még azt is, hogy inkább csináltak magukból neveltségessé pojját, semmint vállalják annak a kockázatát, amit ez az egész ügy valójában kifejezésre juttatott. Óriási erőfeszítéssel tolták el a botrányt a „szex-skandalum” jelentéstartományába, vállalva mindezzel inkább a falazás szerepét és a neveltségessé válást. Nehogy arra terelődjék a közbeszéd, honnét is az a milliárdos nagyságrendű háttér, jacht, repülő, prostibérlés és a szűkkörű maffiacsoport uralma, ami mindezt a képtelen dőzsölést lehetővé tette?

Mert, ha ez lett volna a közbeszédben a középponti elem, akkor egy-két lépéssel megkerülhetetlen lett volna annak az országirányító csoportnak az erkölcsi/politikai/gazdasági és jogi felelőssége, amelynek vezetése mellett ilyen színvonalú elit-tobzódás éveken át fenntartható. Mindenesetre, az elmúlt egy évtized során *nem ez a legelső alkalom, amikor azzal szembesülhettünk, hogy a Fidesz csak azokat a botrányokat képes eredményesen kezelni, amelyeknek a kirobbanásában nekik is tevékeny szerepük volt. Ahogyan a Simicska-*

ügy kirobbanásakor, avagy legutóbb pl. a rabszolgatörvény kapcsán kitört tüntetési hullám esetében is láthattuk, ha váratlanul tör ki egy olyan ügy, ami nem volt benne az eredeti spin-doctor-forgatókönyvekben, akkor az egész óriási gépezet napokra, akár hetekre is lebénul. Egészen addig, amíg a miniszterelnök meg nem adja a személyes instrukciókat.

S tegyük hozzá, az ellenzék is óriási mulasztást követett el azzal, hogy hagyta mindennek a bulvár-botrányba történő belefulladását, ahelyett, hogy e jelenség rendszerszerű lényegének kibontására fordították volna minden lehetséges politikai energiájukat.

A választások után még egy-két hétig tartott az a vita, hogy ez a botrány valójában miféle befolyással lehetett a végeredmény alakulására. Miután ezt lehetetlen egzakt módon megállapítani, csak feltételezzük, hogy számos olyan fideszes polgármester fizethette meg a Borkai-videó árát, akivel egyébiránt ilyen-olyan okokból, de már sokan elégedetlenkedtek, s éppen ez a kollektív élmény kellett ahhoz, hogy vagy nem szavaznak most rá, vagy inkább el sem mennek választani.

Pontos választ sohasem fogunk kapni, mégis az a megérzésünk, hogy mind a meglepő fővárosi sikerben, mind pedig a tíz megyei jogú városban aratott ellenzéki győzelemben nem lehetett elhanyagolható az a lélektani hozzájárulás, amit ez a példátlan botrány magával hozott. Ennek az óvatoskodásnak az egyik oka részünkről az, hogy azt például **ál munkban sem hittük volna, hogy ezek után Borkai újra megnyerheti a győri polgármesteri széket.** A végeredmény ismeretében nyugodtan zárójelek közé tehetünk mindenféle olyan ismeretet, elméletet, amelyek a választói magatartásról szólnak. Ezek szerint nincsenek olyan határértékek, amelyek képesek lennének felülírni a kedvelt párthoz való hovatartozást érzését.³

A Borkai-botrányt a korabeli hazai média úgyszólván kizsigerelte, se vége, se hossza nem lenne az idevágó források felsorolásának. Beérjük néhány átfogó, higgadtabb hangvételű írás megjelölésével:

- Orális dilemmák. HVG: okt 1o.

---

³ E győri példa kapcsán jutott eszembe negyven évvel azelőttől az a pártközponti álpletyka, miszerint Kádár Jánost még egy szabad választáson is megválasztaná a magyar nép... Akkor úgy voltam ezzel, hogy ha ennyire így lenne, akkor jobb lenne ezt kipróbálni. A Borkai-eset után már abban sem vagyok biztos, hogy annak idején igazam lett volna.

- EZ a hajó már elment? MH. Okt. 11.
- Keresztény szabadság a jachton. MH. okt. 11.
- A ló néz, mégis megbotlik. HVG. Okt. 17. Magánbűnök, közerkölcsök. /Torkos Matild/ MH. Okt. 18.
- Tanmese a gyávaságról. /Szerető Szabolcs/ MH. Okt. 17.
-

3.A választási eredményekről

Országosan és összességében továbbra is nyomasztóan nagy fölénben maradt a Fidesz, mert mindenféle mutató szerint ezúttal is ők nyerték meg a választásokat. A vártnál magasabb lett a részvétel, az önkormányzati választások történetében a 47 százalék feletti a második legnagyobb aktivitást mutatja. A fővárosi viszont most is magasabb lett az átlagnál, itt majdnem elérte az 50 %-ot. A részletekben bogarászva azonban rendkívül érdekes és akár hosszabb távon is komoly jelentőségű változások adataira bukkanhatunk.

Első látásra is azt érzékelhetjük, hogy az ország ezúttal nem ott válik ketté, ahol oly sokáig megszoktuk. Nem a Dunántúl és az Alföld, s még csak nem is a főváros, kontra vidék lenne a leginkább meghatározó szempont. ***Első ránézésre a Fidesz elsőprő győzelmét leginkább az mutathatná, hogy ha látjuk: mind a tizenkilenc megyében egyértelműen ez a párt uralja a közgyűléseket.*** Más a helyzet, ha azt is tudjuk, hogy a megyei közgyűlések összetételébe nem számítanak bele a megyei jogú városok eredményei.

Első hipotézisként azt fogalmazhatjuk meg, hogy a kistelepüléseken erősödött a Fidesz befolyása, viszont minél nagyobb városokra tekintünk, annál inkább csökken a támogatottsága. Olyannyira, hogy a megyei jogú városok esetében az ellenzéki/kormánypárti arány 10:13, igen ám, de a tízben ott vannak az ország legnagyobb lélekszámú városai: Szeged, Pécs, Miskolc, Szombathely, Tatabánya. S a száz legnagyobb magyar település esetében kb. 45:55 ez az arány. Egyszóval, radikálisan átalakult az ország politikai támogatottsági arculata, mert a városi Magyarország 2019 októbere után csaknem annyira tekinthető ellenzéki vonzalmúnak, mint kormánypártinak.

<https://24.hu/belfold/2019/10/14/onkormanyzati-valasztas-eredmenyek/>

<https://444.hu/2019/10/14/osszesites-ezeket-a-nagyvarosokat-es-budapesti-keruleteket-vezetheti-a-jovoben-ellenzeki-polgarmester>

<https://hu.euronews.com/2019/10/14/az-onkormanyzati-valasztasok-ot-tanulsaga?fbclid=IwAR1slv9L-Xgdawa5p6k2FaL58f7fKXVyXUHGtJNBgKWPAlHiunfuUpcFoQ>

<https://24.hu/belfold/2019/10/14/onkormanyzati-valasztas-ellenzek-gyozelem-fidesz/>

<https://444.hu/2019/10/13/mukodik-az-ellenzeki-osszefogas-a-legnagyobb-varosokban-mindenutt-sikert-hozott>

https://index.hu/belfold/2019/10/14/videk_onkormanyzati_valasztas/

Más nézőpontból viszont a fővárosi eredmények keltették természetesen a legnagyobb visszhangot, mind itthon, mind pedig nemzetközi téren:

https://index.hu/belfold/2019/10/14/budapest_onkormanyzati_valasztas_eredmeny_elemzes/

<https://merce.hu/2019/10/14/nem-maradtunk-kovetkezmeny-nelkuli-oroszag-ne-is-legyunk-tobbe-az/>

https://hvg.hu/itthon/20191014_Onkormanyzati_valasztas_orban_viktor_karacsony_gergely_fopolg_armester

A főváros 23 polgármesteri helyéből a Fidesz elveszített tízet, s a fővárosi közgyűlés 33 helyéből 18-at az ellenzék fog birtokolni. Ami azt is jelenti, hogy nemcsak a főpolgármesteri széket szerezte meg az ellenzék (egyébiránt, az előrejelzésekhez képest meggyőző fölényel, csaknem hét százalékos előnnyel), hanem azt is, hogy Karácsony Gergő olyan többség birtokában veheti át Budapest irányítását, amire előzetesen senki sem számított. A kerületek elsöprő többségében lett ellenzéki győzelem, amelyek közül kétségtelenül a budai 1., 2. és 3. kerületi fideszes vereségek kelthették a legnagyobb meglepetést.

Mindez egyfajta politikai változás előszeleként is felfogható, hiszen a főváros politikai, gazdasági és kulturális súlya már mintegy másfél évszázada olyan mértékben határozza meg az ország helyzetét, amellyel szemben ellenséges kormányzati magatartást tanúsítani eredményesen aligha lehetséges. Viszont az sem lehet kétséges, hogy a kormányzó erők ezt a vereséget és kiszorulást nem fogják tétlenül nézni, ezért jószerével már a választások másnapjától megkezdődött a jóslás, találgatás, a két oldal eszközeinek, harci lehetőségeinek számba vétele. S a választások óta eltelt negyedév tanulságai arra vallanak, hogy a két fél közötti küzdelmek a következő két évben valószínűleg a hazai politika egyik alapvető metszetét fogják kirajzolni, kezdve a kulturális élet autonómiáért folytatott harcoktól, s befejezve a kiemelt/országos nagyberuházások sorsa fölötti alkudozásokig.

Az eredmények fölötti szakmai, közéleti és politikai vita szinte másnapról kezdve tart, s e diskurzusnak, némely Fidesz-vezető örülségeinek köszönhetően, időnként derűs pillanatai is akadnak. (Kósa Lajos például két nap után felfedezte, hogy a fővárosban lakó, dolgozó, kb. 90 ezer külföldi miatt „esett el Budapest...” s csak nehezen tudta felfogni azt, hogy e különös populációnak meglehetősen közvetett, sokszoros áttételeken keresztül érvényesülő hatása

lehetett, ha egyáltalán...<https://444.hu/2019/10/14/kosa-lajos-szerint-a-kulfoldiek-szavazatai-miatt-nyert-karacsony-gergely>)

A komolyabban vehető elemzések közös tanulságait nagyjából a következő pontokban foglalhatjuk össze:

- A legelső és legfontosabb tényező az volt, hogy mind a fővárosban, mind pedig országszerte az ellenzék meghatározó pártjai végre megértették az új rendszer választási logikájának legfontosabb elemét. Azt, hogy ebben a rendszerben csak egyetlen, egységesen támogatott jelölt veheti fel eredményel a harcot a Fidesszel szemben. És az a nagy csoda, hogy ennek megszervezésére tényleg képesek lettek, mondhatnánk, hogy végre politikailag is felnőttek a feladathoz.
- E jelöltállítási folyamatban számos helyen sikerült végre bekapcsolni a helybéli civil szerveződések is, sőt, arra is nem egy példát láthattunk, hogy a kampánymunka derékhadát éppen ők végezték el, mint a 8. kerületben, avagy a ferencvárosi választás során, nem beszélve az elsőpró pécsi példa tanulságairól. Ez a momentum pedig a 2022-es választásokra előre tekintve az egyik legfontosabb politikai lecke az ellenzék számára.
- Már érintettük és bemutattuk a Fidesz kampányának egyoldalúságait, a pozitív üzenetek hiányát, jelöltjeik nyílt vitáktól való irtózását és azt a vakreményt, miszerint az ő táboruk minden körülmények között elmegy és őrájuk szavaz. Ez igaz is volt, sőt, számos helyen például még növelték is a támogatottságukat (maga Tarlós is például nagyobb támogatottság mellett kapott ki, mint amilyenel egykoron nyerni tudott...), de ez a modell csak a szétagolt ellenzékkel szemben lehetett eredményes.
- Kampány-innovációjuk ezúttal a fenyegetés, hatalmi eszközök nyílt igénybevétele, ellenfelek méltóságon aluli lejáratása, mind-mind szolgálhattak inkább bumeráng-effektusként – különösen a Borkai-ügy árnyékában.
- Az ellenzéki oldalon viszont megfigyelhető volt innováció; végre lett az ellenzéknek egységesen támogatott vezére, legalább a fővárosban. Olyan vezér, akit párthovatartozástól függetlenül azok is elfogadhattak, akiknek nincsen erősebb politikai elköteleződésük. E vezető-kitermelődésben a legnagyobb hatású elem a többlépcsős *előválasztási folyamat* volt, amit így először próbáltak ki hazánkban, s kézzelfogható sikerrel tették.
- Így, utólag már az is megválaszolható, hogy melyik oldalnak sikerült legjobban mozgósítania az örök talány, a bizonytalan választók táborát. Ezek az újdonságok,

valamint a már korábban megemlített, személyes jelenlétre alapozott kampány hatékonyabbnak bizonyult, mint a 90 %-os, alig elképzelhető méretű, kormányzati média-főlény.

Írások a választási eredmények értelmezéséhez:

A kátyú és a remény kampánya. MnCs. okt. 17.

Csizmadia Ervin: Miért nyert Karácsony? ÉS. okt. 18.

Lakner Zoltán: Szabad városok: az ellenzéki siker felelőssége. ÉS. okt. 25.

Csepp a tengerben. HVG. Okt. 31.

Feltámadt a szél. MnCS. okt. 17.

Ki rántja félre a kormányt? HVG. Okt. 31.

Ellenzékváltás haladóknak. MH. Okt.25.

Vásárhelyi Mária: Ellenzélben. ÉS. Okt. 31.

Így nyertek 2. A fővárosi ellenzéki összefogás titkos története. MnCs. dec. 19.

https://index.hu/gazdasag/2019/10/14/orban_viktor_nagyon_kiszolgaltatott lett_a_bajtarsiassag_miatt/

<https://merce.hu/2019/10/15/parhuzamos-polisz-kimeletlen-elvaras-hosszu-seta/>

<https://g7.hu/kozelet/20191015/borkai-botranyara-valoban-felfigyeltek-az-emberek-es-epp-a-fovarosban-szolt-nagyot/>

<https://24.hu/belfold/2019/10/15/borkai-zsolt-fidesz-kilepes/>

https://cimlap.blog.hu/#http://szeka.blog.hu/2019/10/16/borkai_kozlegeny_megmentese

<https://444.hu/2019/10/15/borkai-zsolt-az-elkovetkezo-ot-evben-gyor-varos-polgarmestereket-fogok-tevekenykedni>

<https://magyarhang.org/publicisztika/2019/10/16/segitek-orban-viktornak-kukkantson-bele-az-m1-musoraba/>

<https://24.hu/kozelet/2019/10/16/onkormanyzati-valasztas-2019-videk-fidesz-berag-kibuktak-partkozpont/>

https://hvg.hu/itthon/20191017_Bebizonyosodott_a_Fidesznel_a_valasztasi_gyozelemhez_nem_eleg_az_adatbazis

https://index.hu/belfold/2019/10/17/onkormanyzati_valasztas_2019_borkai_zsolt_pokorni_zoltan_toth_jozsef_angyalfold_kiskunfelegyhaza_gyor_polgarmester/

https://index.hu/belfold/2019/10/17/vesztes_fideszes_polgarmesterek_egyeni_valasztokeruletben_vereseg/

<https://444.hu/2019/10/20/megszulettek-a-magyarazatok-hogyan-nyerte-meg-ezt-a-valasztast-a-fideszt>

<https://merce.hu/2019/10/21/a-magyar-politika-uj-valosaga/>

<https://merce.hu/2019/10/20/2008-2018-az-orban-rendszer-a-globalis-kapitalizmus-valsagaban/>

https://index.hu/belfold/2019/10/21/onkormanyzati_valasztas_ceu_elemzes/

<https://merce.hu/2019/10/30/messze-meg-a-fordulat-az-onkormanyzati-valasztasok-eredmenye-országgyulesi-valasztokeruleti-bontasban/>

!!!

https://politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/fes_pc_valasztasok_2019_hun.pdf

4.A választások néhány fontos következménye

Nagy vonalakban négy mezőben - politikai, gazdasági, nemzetközi és társadalomlélektani metszetekben - tekintjük röviden át, hogy miféle következményekkel járhat a későbbiekben az októberi fordulat.

Már maguk a lehetséges politikai következmények is szerteágazóak.

A Fidesz felől nézve először is az tűnik nehezen megemészthető feladatnak, hogy belássák a váratlan vereségek valóságos okait. Az októbert követő hónap során aránytalanul nagy teret szenteltek a Borkai-malőrnek, mintha „csak” ezen csúsztak volna el. És azóta sem lehet kiirtani a Fidesz-közeli kommunikációból azt a fajta gyanúsítgatást, mintha mindez az ellenzék tudatos és előre eltervezett kampányakciója lett volna. ***(S képzeljük el, milyen lenne ez a hangnem, ha tényleg tudtak volna mindebből bármit is bizonyítani...)*** Azt persze egy-két napon belül belátták, hogy Budapesten kénytelen lesz a kormány merőben másféle stílusban politizálni, mint ahogyan eddig tették. Maga a kormányfő is meglepően engedékenynek tűnt és érzékeltette, hogy megértette a pesti választók üzenetét.

https://hvg.hu/itthon/20191025_orban_karacsony_budapest_valasztas_bekulekeny

Másrészt viszont elkezdődtek, az apróbb, rejtett megszorítás-ötletek, amelyek 2019 végéig ugyan nem álltak össze egységes stratégiává, de ahhoz eléggé meredek jellegűek, hogy legyen miért és mitől tartani. <https://444.hu/2019/11/12/torvenybe-foglalja-a-kormany-hogy-az-iparuzesi-adot-elsodlegesen-a-helyi-tomegkozlekedes-finanszirozására-kell-fordítaniuk-az-onkormanyzatoknak> Konkrét példával szólva: egyfelől a kormány tárgyalóképes és nyitott volt a főváros igénylistája elfogadására annak érdekében, hogy a leendő atlétikai vebét meg lehessen

rendezni. S talán azt sem hittük volna, hogy a főváros által benyújtott kompenzációs listát egy-két héten belül el is fogadják.

Másfelől viszont a legkevésbé sem leplezett hadjáratot indítottak a fővárosi színházak azon csoportjával szemben, amelyet a kultúrharc jegyében amúgy is elsorvasztásra méltónak ítélték. Az érvelés persze anyagi jellegű volt, ami azért is nevetséges, mert a szóban forgó összeg említésre sem méltó töredéke annak, amiről például az atlétikai vébé kapcsán kell megegyezni. (A színházak körüli helyzetről majd a kultúrharc kapcsán még részletesebben is fogunk szólni.)

Egyszóval, az október 13. óta követett Fidesz-politikában egyszerre jelennek meg a korrekciós szándékok, az új helyzettel való megbékélés jelei, de ugyanígy a keménykedés és a durvulás gesztusai is. Sőt... Mintha tudatos szereposztás született volna: Orbán játssza a konstruktív/megbékélő szerepet, míg Kövérnek jut a kérlelhetetlen, minden ellenfelet erőből megsemmisíteni szándékozó, rossz rendőr póza. (Nem esik nehezére ezt alakítani, sőt...valósággal tapicskol benne.) Számos apróbb jelből is azt vettük ki, hogy a 2019-es év megmaradt hetei még nem voltak elegendők ahhoz, hogy a Fidesz vezérkara kialakítsa a maga új stratégiáját, és az a gyanúnk, hogy ezzel várni kell a jövő tavaszig. A kormányzati aprómunkáról szóló fejezetünkben éppúgy, mint a gazdasági elemzésekben is azt fogjuk bemutatni, hogy párhuzamosan futnak egymás mellett a különféle törekvések: a korrekciós szándék mellett tovább folynak a vérforraló rablások, miközben látványos személycserékkel igyekeznek magukban és táborukban egyaránt tudatosítani a kikerülhetetlen változások iránti nyitottságot is. **A vezérkari tanácstalanság és az októberi eredmények feldolgozására való képtelenség legszebb példája volt az, ami Jászberényben történt.**

Az valóban igaz, hogy a Fidesz jelöltje minimális veresége - mindössze 14 szavazattal kapott ki - indokoltá tette az újraszámolást. Az azonban megdöbbentő volt, ahogyan erőből keresztünyomták az újbóli szavazás kényszerét, s amilyen erőszakos eszközökkel, közvetlen beavatkozással és nyílt zsarolással szerették volna visszahódítani azt a várost, amely már igen régóta fellegvára a konzervatív tábornak. **Az eredmény országos meglepetést okozott, mert a szűk, néhány fős különbség ezúttal 4000 !/ főnyire szaporodott - a Jobbikos jelölt javára.**

Ha valaha létezett tankönyvszerű mintapéldája a bumeráng-effektusnak, akkor ezt a jászberényi esetet kell majd ekként tanítani. Történt mindez abban a régióban, ahol a Fidesz bázisa megingathatatlan az erős vidéki/kisgazda-hagyományokkal övezett környezetben. Azaz, még az az elmélet is megbukott, hogy „...*Csak Pesten van gond, mert az egészséges Vidék*

továbbra is velünk van...” A november 10-ei, jászberényi kudarc teljesen új fénytörésben mutatta be az egy hónapja útkeresési zűrzavarban szenvedő Fidesz-vezérkar válságkezelő képességeit.

A részletek felől lásd: Napok múlva rájöttek. Jászberényi ismétlés. MnCS. okt. 31.

„Végünk lesz, ha nem a Fideszre szavazol.” MH. Nov. 15.

<https://orszagszerte.atlatszo.hu/kihisztizett-fidesz-verese-g-jaszberenyben-ellenzeki-tobbseg-szolnokon-igy-szavazott-jasz-nagykun-szolnok-megye/>

A politikai következményeket az ellenzéki oldalon egészen másféle keretek között leszünk kénytelenek értelmezni. Az elsőszámú talány és kihívás abból adódik: folytatható-e az együttműködés az együtt kivívott, kvázi-koalíciós testületekben és polgármesteri székekben. Más feladat ugyanis egy kampányban együtt szerepelni, és egészen másfajta kooperációt igénylő politikai kultúra az olyan döntések meghozatala, hogy ki legyen a helyi média vezetője, ki kapja a járdafelújítást, és ki legyen a közétkeztetés kedvezményezettje. Kinek állítsunk szobrot és kiét tüntessük el? Stb. stb. Szóval, a mindennapos, szakpolitikai kérdések eldöntésekor elemi erővel toluhatnak elő a különböző pártok saját érdekei, az őket támogató csoportok ütköző érdekei, ideológiai és egyéb különbségek tömkelegei.

Ezen viták belső-kiegyenlítő és elhárító mechanizmusainak megtanulására a politikai sors ezúttal adott az ellenzéknek csaknem két évnyi tanulási időszakot, ami hatalmas nyereség. Sokkal nagyobb esély, mintha egyik napról a másikra szakadt volna a nyakukba ez a kényszer. (Lásd pl: Fidesz- FKGP-viszony 1998-ban, avagy MSZP-SZDSZ 1994 ben...) A kormányzóképeség felmutatása terén is kénytelenek lesznek megtanulni a horizontális koordinációt, amivel természetesen önmaguk alkalmasságát is folyamatosan demonstrálhatják.

Az ellenzék számára megnyílt mozgásterek egyik legfontosabb lehetősége annak bemutatása, hogy **KONKRÉTAN** mit örököltek. E téren az első hat hét során egészen meglepő kincsestárra bukkanhattak, mert a túlárzott ügyvédi szerződésektől a médiaszélhámoskodásokig, a luxusbérletektől a fölös hivatali gépkocsiparkokig, a bújtatott alkalmazottak eltartásától a kedvenc cégek túlfizetéséig százsámra találhattak elrettentő példákat. **Legfeljebb azt hiányoltuk - de ezt nagyon -, hogy az ellenzék nem volt képes a kincsestárból összeállítani egy olyan Fekete Könyvet, amely minden vitaanyagnál jobban dokumentálhatta volna azt a gyakorlatot, ahogyan a Fidesz az elmúlt évtized során a közpénzekkel bánt. Helyi szinten is.**

Ez két okból lett volna fontos. Egyrészt jótékonyan oszlathatta volna azt a mitológiát, miszerint az önkormányzatok olyan szegények, hogy semmire sincs pénzük. Dehogy nincs... A pártnak kedves személyek finanszírozására mindig is jutott elegendő pénz. Másrészt ez lett volna az a terület, ahol a lehető legmarkánsabb módon lehetséges bemutatni a Régi és az Új közötti erkölcsi különbséget. (Ahogyan például Pikó András tette a 8. kerületben, amikor a fölösleges hivatali személygépkocsikat átadta a szociális gondoskodás hálózatának.)

Az októberi fejlemények egyik kevésbé előre jelzett következménye lehet az, hogy a magyar lakosság mintegy egyharmada kikerülhet a központi/kormányzati kommunikáció és média uralma alól. A helyi hatalom ugyanis számos helyen - főleg a nagyobb városokban – a helyben hallgatott, nézett, olvasott rádió-tévé-újságok világa is, amelynek átvétele és átprofilozása úgy tűnik, a legtöbb helyen szinte napokon belül megtörtént. E változás jelentőségét majd a következő, a 2022-es kampány idején tudjuk igazán felbecsülni, mert a most „felszabadult” tíz, megyei jogú város média-hatóköre nagyjából a hazai lakosság egyharmadát, három milliányi embert jelent! Ami nagyon nagy lehetőség az együttműködésre képes ellenzék számára.

A változások lehetséges gazdasági következményeit október 13. után szinte napokon belül megkezdte a gazdasági szaksajtó számba venni. Az egyfelől nem kétséges, hogy a legszűkebb körű, nemzeti milliárdos csoport továbbra is a központi forrásokból kap majd folyamatos utánpótlást. Bár...ez a csoport is mintegy 700 milliárdnyi összegű megrendelést közvetlenül éppen azoktól az önkormányzatoktól várhatott volna, amelyeket a Fidesz most elveszített. Más a helyzet a megyei-városi szintű vállalkozói csoportokkal, nekik ugyanis nehezen pótolható veszteséget jelenthet az, ha nem lesznek jó viszonyban az új vezetéssel. Nagyságrendileg sokezres, tehetős és befolyásos társadalmi rétegről van szó, olyanokról, amely mindig is lelkesen és azonnal követte a hatalmi váltásokat, mert saját, jól belátott érdekeik alapján mást nem nagyon tehettek.

Az persze egyfajta rejtett dimenzió, hogy a tarka koalíciós összetételű ellenzék mögött van-e, volt-e eddig kismizmizett és ugrásra kész vállalkozói réteg. A legelső, igazán látványos fővárosi kádercserék botránya arra utalna, hogy akadhat bőven ilyen, kiéheztetett csoport is. Az viszont, hogy e botrányokban végül legfeljebb féltucatnyi ember volt csak vaskosan érintett, arra utal, hogy sokkal jelentősebb tényező lesz a korábbi vállalkozói osztály várható átállása, mint eme újkori Csipkerózsikák magukhoz térése.

Nem kérdés, hogy a gazdasági következmények közül is a legnagyobb viharok, csatározások a fővárost közvetlenül érintő, még be nem fejezett, ám százmilliárdokat szétfolyató

nagyberuházások körül várhatók. S azt sejtjük, hogy e csatározások kitartanak majd egészen a következő választásokig is. Mindenesetre, az új fővárosi közgyűlés egyik legelső dolga volt a „korrupciós minimum” programjának elfogadása...

<https://atlatszo.hu/2019/11/06/egyhangulag-elfogadta-a-fovarosi-kozgyules-az-antikorrupcios-minimumprogramot/>

<https://g7.hu/adat/20191219/a-legvagyonosabb-magyarok-kezdenek-elfordulni-a-fideszto/>

<https://444.hu/2019/10/25/kozel-50-milliard-kerul-a-penzugyminiszterium-varba-koltozese>

https://index.hu/gazdasag/2019/10/22/budapest_fovarosi_onkormanyzat_mozgastere_koltsegvetsado/

<https://g7.hu/kozelet/20191016/szazmilliardok-felett-vesztette-el-a-befolyast-a-fidesz-nagy-penzugyi-tuzerot-nyert-az-ellenzek/>

<https://g7.hu/kozelet/20191108/a-liget-projekt-150-milliardjanak-ketharmada-kormanykozeli-vallalkozokat-gazdagitott/>

<https://g7.hu/kozelet/20191028/karterites-nelkul-felmondhatok-a-liget-projekt-gigafejlesztesei-de-igy-sem-eri-meg/>

Várkert bezár. HVG. Okt. 17.

A propagandának sok városban vége. MH. Okt. 25.

Csepp a tengerben. HVG. Okt. 31.

László Csaba: Jóllakni a maradékból. MnCS. nov. 21.

Önmegvezető autokrata. HVG. nov. 21.

5.Néhány külpolitikai fejleményről, külső visszhangról

Önkormányzati választások esetében aligha szokás nemzetközi összefüggésekről beszélni, ezúttal mégis érdemes erre is szánnunk néhány bekezdést. Először is, a szinte folyamatosan bezáruló, egyre provinciálisabbá váló hazai közgondolkodásban megdöbbenően kicsinyke réteg van tudatában annak, hogy a hazánkban zajló eseményeknek sokkalta nagyobb a nemzetközi média-tükröződése, mint azt itthonról feltételezni szokás.

Ezért annak is különös jelentőséget kell tulajdonítanunk, hogy a mérvadó médiumok nagyon pontosan dekódolták október 13-a eredményeit, s különösen a fővárosi fordulatnak lett igen nagy nemzetközi visszhangja. Ami azt illeti, ránk fért, mert az elmúlt években lassan, de visszavonhatatlan jelleggel kezdett rögzülni rólunk az a kép, miszerint Magyarország lakossága mindent eltűr, mindent elvisel, neki Orbán kell.

E figyelem és fordulat egyik markáns jele, hogy újból fölerősödtek azok a monitoring-igények, miszerint a nemzetközi fórumoknak, s különösen az uniónak nem lenne szabad hagynia az Orbán-rezsim tudatos norma-romboló tevékenységét, mert ennek - ha hagyják, akkor - előbb-utóbb nemkívánatos nemzetközi hatásai is lehetnek.

Okt. 13 utáni angol/amerikai visszhangok:

<https://www.nytimes.com/2019/10/26/world/europe/viktor-orban-soccer-health-care.html?smid=nytcore-ios-share&fbclid=IwAR0mfkI2N4cT-1SNdlqeXHw4bGMtY5kmgOWIVe1TP5PHqPGkAGqoaqMnbXs>

https://444.hu/2019/10/26/a-new-york-times-szerint-orban-focira-veri-el-a-penzet-mikozben-az-egeszsegugy-omladozik?fbclid=IwAR0GfDBNEK_WaJMvz7sFU4Mch7XU74rB6HwfaedWtI5BZ5Zn8ff_jNIsXbs

https://hvg.hu/gazdasag/20191103_A_kozepeuropai_oligarchak_zsebebe_vandorol_az_EUs_agrarta_mogatas_irtja_a_NYT

<https://24.hu/fn/gazdasag/2019/11/03/a-new-york-times-magyarul-elemzi-a-magyar-origarchahelyzetet/>

Sokkal lényegesebb lehet azonban az a fejlemény, ha a városok, s különösen a fővárosok a maguk nemzeti kormányokat kikerülve fordulhatnak közvetlenül a brüsszeli fejlesztési pénzekhez, mert ezzel a lehető legnagyobb zsarolási fegyvert csavarhatnák ki a kormány kezéből. S láss csodát, a május után Brüsszelbe eljutott ellenzéki képviselők elsőszámú szószólóivá váltak e törekvéseknek. Erre jött záró mozzanatként Karácsony Gergő kezdeményezése a Szabad fővárosok szövetségéért, miután felfedezték, hogy mind a négy (V4) fővárosban ellenzéki városvezetés került hatalomra. Varsó, Prága, Pozsony és Budapest együttes fellépéseinek feltehetően sokkal nagyobb súlya lehetne, mintha külön-külön próbálkoznának.

<https://444.hu/2019/12/16/a-v4-es-oroszok-fopolgarmesterei-felvallaltak-hogy-megvedik-a-szabadsagot>

https://index.hu/belfold/2019/12/16/szovetseget_kotottek_es_kozos_cikket_irtak_a_v4_ellenzeki_fopolgarmesterei/

/Az ellenzéki mozgástér lehetőségei között kellett volna talán szóba hoznunk, hogy a választások után azonnal felvetődött az ellenzéki vezetésű városok közötti szervezett összefogás szükségessége, de abban egyelőre nem látunk tisztán, hogy ezt a fórumot végül milyen keretek között valósítanák meg. Egyelőre úgy tűnik, mintha lenne egy Budapest-

dominálta elképzelés, és egy másik is, amelyben inkább Márky-Zay és az alföldi vezető szerep lenne az irányadó. Lásd: https://nepszava.hu/3060021_ket-szabad-varosok-szovetsege-is-lesz

https://nepszava.hu/3060021_ket-szabad-varosok-szovetsege-is-lesz

Elképzelhető a jövőben, hogy Budapest inkább a V4-es fővárosok között lenne aktívabb, míg a hazai színteret jobb lenne átengedni Márki-Zay mozgalmának. <https://fuhu.hu/cimke/szabad-varosok-szovetsege/>

S végül érdemes egy hosszabb lélegzetű pillantást vetnünk **a társadalomlélektani következményekre is.**

Első megjegyzésünk ahhoz a vitához kapcsolódik, amelyben a magunk véleménye már sok éve határozott. A választási esélyek/lehetőségek mérlegelése során melyik a meghatározó nézőpont: a versengő pártoké, avagy a választóké. Általában szólva nehéz ezt a vitát eldönteni, Magyarországon viszont a 2011-es választási reform óta nyilvánvalóvá vált, hogy az ellenzéki oldalon halmozódó csalódások, indulatok, alternatíva-keresési folyamatok csakis a választók felől indulhatnak ki.

Ezt a pártok csaknem egy évtizeden át képtelenek voltak belátni és minden egyes megmérettetés előtt, az utolsó pillanatokban a maguk pártjainak pillanatnyilag legfontosabb szempontjait tolták előtérbe. Meg is lett az eredménye: a folyamatos, Fidesz-kétharmad. 2019 őszére viszont beérett az a fajta társadalmi nyomás, amely kikényszerítette a pártokból az alkalmi összefogást és ennek megfelelő egységes jelölt-állítást is. Meg is lett az eredménye. A vita tehát egyelőre eldőlni látszik.

Mindennek a lélektani következményeit nem lehet eléggé felbecsülni, ugyanis ebben az országban legalább akkora választói tömeg utasítja el a Fidesz-korszak gyakorlatát, mint amekkora elfogadja. Időnként még nagyobb is, csak hogy ez a tömeg minden egyes választás alkalmával rendre azzal szembesült, hogy az ő szavazata nem ér semmit sem. Most először élhette meg annak örömét, hogy nincsen egyedül, és nem igaz az, hogy választópolgárként is csak a kudarcok elviselésére lenne kárhóztatva. **Ezt a tömegélményt nem szabad lebecsülni, főleg azért nem, mert a bizonytalan választók azon tömege még mindig igen nagy, akik azért nem mentek eddig választani, mert úgy vélték, hogy úgyszólván semmi értelme.**

A hatás tehát kettős. Részben az ellenzéki szavazók sikerélménye, részben pedig az eddig tartózkodókra gyakorolható vonzerő alakíthatja át igen komolyan a következő két év

várakozásait. Mindez persze csak esély. De: ESÉLY. Amit el is lehet játszani, de meg is lehet ragadni.

Tíz évnyi kudarcélmény után százezrek számára megadatott a remény is, a reménykedés és értelmes várakozás alaphangulata, amelynek a mindennapi élet nehézségeinek elviseléséhez is nem lebecsülendő hatása lehet. (Egy triviális példával élve, amit az elmúlt hónapok során gyakran hallhattunk: „akkor mégsem megyek Németországba dolgozni... várok még egy-két évet...”)

Az imént vázolt három lélektani tényezőnek lehetséges még egy, politikailag sokkal kézzelfoghatóbb következménye, ez pedig a civil szerveződések és az ellenzéki pártok közötti normális viszony kialakulásának az esélye. Már a pécsi, illetőleg a 8. és 9. kerületi választási sikerek kapcsán írtuk, hogy a civil mozgalmaknak elképzelhetetlenül nagy szerepük lehet olyan rétegek megmozdításában, amelyre a jelenlegi pártok most sem, és a későbbiekben sem lesznek alkalmasak. Ha képesek lesznek a pártok nem gyámkodni és nem eluralni e mozgalmakat, hanem megtanulják tiszteletben tartani az ún. single issue-gondolkodásmódot, akkor akár 2022-ben is jó eséllyel bővíthetnék jelenlegi választói táborukat. Éppenséggel e civil szerveződésekkel partnerszerű együttműködés keretei között.

xxx

Végigtekintettük az októberi választások legfontosabb-gazdasági, politikai, nemzetközi és társadalomlélektani következményeit. Mindezek nyomán nem tartjuk megalapozatlannak abbéli következtetéseinket, hogy ez az október megnyitotta egy olyan átrendeződés lehetőségeit, amelyre 2010 óta nem nagyon látszott érdemi esély.

/Az egyes alpontok, illetőleg a szövegek közötti megfelelő helyeken legalább félszáz forrásra utaltunk, maradt még azonban néhány olyan írás, amely az egész fejezet témakörének egészéhez hasznos háttérket megvilágító adalékként szolgálhat:

- Orbán nélkül össze fog dőlni a rendszer. Mellár Tamás-int. MH okt. 4.
- A választások másnapján. HVG. Okt. 4.
- Beremegett a rendszer. Lakner Zoltán-int. MnCs. okt. 17.
- Lakner Zoltán: Szabad városok: az ellenzéki siker felelőssége. ÉS. Okt. 25.
- A háborútól nem félünk. Karácsony Gergő-int. MnCs. nov. 21.
- Hogyan tovább, összefogás? MH. Dec. 20.
- Dénes Iván Zoltán: A szabadság ügye és a közösség ügye. ÉS. Nov. 8.

- https://nepszava.hu/3061649_kentaurbeszed-lengyel-laszlo-vegkifejlet
- <https://hirklikk.hu/kozelet/kialakuloban-a-ketparti-felallas-van-a-fidesz-es-a-nem-fidesz/358362>

II. Gazdasági folyamatok

1. Uniós kérdések

1.1. Uniós büntetés

November végére tisztázódott, hogy mekkora büntetést hajlandó bevállalni a magyar kormány az unió Költségvetési Ellenőrző Bizottsága által kifogásolt tételek után. A korábban maximum 300 milliárd forintra taksált összeg 400-420 milliárdra emelkedett. Ennek nagy részét 10 százalékos átalányként vetették ki ránk, amit elfogadtunk, mert ha nem egyezünk bele, akkor egyenként kellett volna raportra menni Brüsszelhez, és nagyon kétes lett volna a magyar fél bizonygatásának elfogadása a korrekt eljárásokról. Az egyes egyedi tételeknél a büntetés egyébként nagyobb is, min. 25 százalékos, de 100 százalékos is lehet.

Korábbi híradások alapján összerakva nagy a valószínűsége annak, hogy a nevezett összegben benne van az évek óta vitatott 420 milliárd forintos vízközműprojekt eddig befogadott 240 milliárdos számlája, ami után 25 százalékos volt a büntetés, azaz 60 milliárd forintos. Ennek nagy részét 17 szerződéssel Mészárosék cége nyerte el, 70 milliárd forintos keretben.⁴

Nincs információnk viszont arról, hogy része-e a 420 milliárd forintnak az az 5+4,9 milliárd forint is, amit száz százalékban kívánt Brüsszel megterhelni. Az 5 milliárdot azért terhelte ránk, mert a közbeszerzési tanácsadók – akik 5 milliárd forintos szerződés keretében vállalták a közbeszerzési pályázatok elbírálását – hihetetlenül gyöngye teljesítményt mutattak – és ekkor jóhiszeműek vagyunk. Az EB által megvizsgált 24 nyertes pályázatból ugyanis mindössze négy volt érvényes. A többi 20 érvénytelen, mégis zöld utat kapott. Jávor Benedek feljelentést is tett a Legfelsőbb Ügyészségen ez ügyben, de Polt Péter nem talált kivizsgálni valót. Tudomásunk szerint ezt a büntetést azzal úsztuk meg, hogy a kormány ki sem küldte a számlát Brüsszelnek,

---

⁴ A büntetés kiszabásakor érkezett a hír, hogy a Mészáros+Mészáros cég nyerte a komáromi híd építésének projektjét, noha az általa bemutatott 28 milliárd forintos tervnél 5 milliárddal kevesebért is volt jelentkező, egy szlovák-olasz konzorcium, őket viszont kizárták a versenyből.

egyszerűen a költségvetésre, az adófizetőkre terhelte. Ugyanez történt azzal a 4,9 milliárd forintos számlával is, amit a kormányzati kommunikációs munka ellenértékéért kell kifizetnünk.

A 420 milliárdos összbüntetés a teljes 2014-2020-as keret 5,1 százalékát jelenti, egy főre számítva kb. 42000 forintot. Ennek kb. csak a fele esik 2019-re, a többi a későbbiekben lesz esedékes, a számlák beérkezésekor. A végső számla ennél nagyobb is lehet, egyes források 700 milliárdról szólnak (Jávor Benedek), ha majd valamennyi számlát figyelembe vesznek.

A többi uniós országgal összevetve kiemelkedően „jól” teljesített Mo., mert csak a 2018-ban kifogásolt 30 projektből ránk 8 esett. Utánunk jött Franciaország 6 esettel, a többi 16 pedig egy-két előfordulással eloszlott a maradék uniós országok között.

A büntetés azt jelenti, hogy ekkora számlát nem fogad el az unió, viszont, ha új, és szabályos körülmények közt elbíralt pályázatokat írnak ki erre a tételre, azokat finanszírozza. Eddig úgy volt, hogy a költségvetési ciklusban 8000 forintnak megfelelő eurót kapunk Brüsszeltől, amihez 1200 milliárd forintos költségvetési önrész párosult. Most ez utóbbi 1600 milliárdra nőtt, a teljes keret tehát 9600 milliárd forint.

Nyilvánvaló, hogy a kormány föl volt készülve Brüsszel kifogásaira, ezért az uniós források túlfoglalására törekedett. Minden kormány így gondolkodik, de a túlfoglalás aránya nálunk volt a legnagyobb, november végéig 2,5 százalékos (9424 milliárd forint).

Közben a kormány átszervezte a pályázatbírálás rendszerét, kiszórta a külső megbízottakat, és a Miniszterelnökség alá rendelt minden munkát. (Ez persze korántsem jelent garanciát arra, hogy ne fogadjanak be érvénytelen ajánlatokat, de legalább megvan a látszata annak, hogy csináltak valamit.)

A kormány ugyanakkor rejtett törvénymódosítással venné el az elejét annak, hogy a nyilvánosság értesülhessen a közbeszerzések eredményéről, amiről eddig a Közbeszerzési Értesítőben kellett számot adni. Most ezt a kötelezettséget törölték, nehogy a nyilvánosság tudomást szerezzen arról kik kapták meg az uniós pénzeket és a hozzájuk tartozó költségvetési támogatást.

Az unióval megkötött megállapodás után megnyitottak a brüsszeli pénzcsoportok, több száz milliárd forint érkezett a magyar költségvetéshez, amiből törlesztették az előlegfolyósításokra felvett hiteleket.

1.2.Brüsszeli feddés

November végén és december elején is figyelmeztette Magyarországot az Ecofin, mert nem teljesítettük a strukturális államháztartási egyenlegre vonatkozó ajánlását (2017-2019-re a GDP 1,5 %- volt, de ezt mi több mint megdupláztuk), amire többször is felhívta a figyelmet, utoljára ez év nyarán. (Ebben a pozícióban Romániával vagyunk egy szinten.) Szerintük ahhoz, hogy visszatérjünk a középtávú költségvetési cél eléréséhez vezető pályára (három év átlagában 1 százalék lehetne az államháztartásban a hiány) 2020-ban a GDP 0,75 százalékát kitevő (kb. 400 milliárd forint) strukturális kiigazítás volna szükséges. Továbbá az, hogy az államháztartás nominális kiadásai ne emelkedjenek 4,7 százaléknál nagyobb mértékben. S javasolják, hogy az összes tervezetten felül befolyt bevételt év végén a hiány csökkentésére fordítsák.

Az Ecofin előírta, hogy a kormány 2020 április 15-ig számoljon be a meghozott intézkedésekről.

Azt valószínűsítjük, hogy beszámoló lesz, ami arról fog szólni, hogy nálunk minden rendben van a középtávú strukturális egyenleg teljesítése tekintetében – miközben semmit nem csinálnak. Amit azért fognak megengedni maguknak – eddig is ez volt a gyakorlat -, mert a szóbeli ejnye-ejnyén kívül nincs pénzügyi következménye annak, ha a strukturális hiány nagyobb lesz az előírtnál. Amúgy pedig a számítási módszeren is el lehet vitatkozni.

Varga Mihály az országgyűlésnek benyújtott törvényjavaslatban kezdeményezte, hogy a gazdasági stabilitási törvény vegye át az uniós szabályokat a mostani, nagyon bonyolult szabályozás helyett. Eszerint az adósságot a maastrichti kritérium feletti rész ötödével kellene csökkenteni három év átlagában. Ez azt jelentené, hogy a 2018-as 70,2 százalékos GDP arányos adósságot 0,51 százalékkal kellene visszavágni. (Ez a 2019. évi 5 százalékos GDP növekedés mellett nagyon könnyű lesz.)

1.3.A 2021-2027-es uniós pénzügyi ciklus vitái

Az uniós tagállamok képviselőinek 2019 végén már régen tárgyalni kellett volna az előterjesztett új költségvetési javaslatot, ezzel szemben 2019 végén még mindig nincs egységes elképzelés, különböző javaslatok keringenek.

A csúszás oka egyrészt a tavaszi uniós választások extra energiája, másrészt az elhúzódó Brexit tárgyalások. Az Európai Bizottság egyébként ez év májusában nyilvánosságra hozta javaslatát, amit azonban pl. a V4-ek azért nem fogadnak el, mert az még az előző társaság javaslata volt.

Az év második felében soros finn elnökség december elején mutatta be elképzelését, amely jórészt a korábbi javaslatok és azok kritikájának figyelembe vételével született.

Eszerint a tagállamoknak a GNI 1,07 százalékát kellene befizetniük. Ez 0,04 százalékponttal nagyobb az előző ciklus kötelezettségénél (1,03), de kisebb a májusi javaslatnál (1,114), és a britek kilépését pótlónál (1,11) is. A megfaragást valószínű, a németek érték el, akiket a jelenlegi konjunktúralassulás, a munkaerőhiány és a migránsok beillesztése erősen érint, és így várható jövedelmi lehetőségeik beszűkülnek. (Magyarország a GNI 1,3 százalékának befizetését is vállalta volna.) Ezen túlmenően a klímavédelemmel kapcsolatos egyéb adóbefizetéseket is terveznek, mint például az újra nem hasznosított műanyagok után fizetendő termékdíjat.

A kifizetési oldalon a következő újdonságokat javasolják:

1. A kohéziós alapok korábbi 24-25 százalékos megvágása helyett a finnek most 27 százalékos csökkentést javasolnak.
2. A felzárkóztatási és agráralapoknál a korábbi szigort enyhítenék.
3. Csökkentenék az Európai Szociális alap és az Eu-i Regionális fejlesztési alapok forrásait.
4. A nemzeti társfinanszírozás arányát a mai 15 százalékról 30 százalékra javasolják emelni.
5. Javasolják, hogy az uniós források 25-át fordítsák a párizsi klímaegyezmény teljesítésére.
6. Emeljék a 2,6 szeresére a migrációval és a határőrizettel kapcsolatos kiadásokat.
7. 30 százalékkal több pénzt szánának az EU globális szinten betöltött vezető szerepének megőrzésére és fejlesztésére különösen a határos országok tekintetében a biztonságpolitikán és a fejlesztési segélyezésen keresztül.
8. Kiállnak a javaslattevők az EB májusi határozatában foglaltak mellett amennyiben az uniós források folyósítását összekapcsolnák a jogállamiság állapotával. Nem általában, hanem konkrétan meghatározva a figyelembe veendő feltételeket. Általános elvként elfogadva azt, hogy a meg kell tagadni vagy vissza kell vonni olyan esetekben az uniós kifizetéseket, amikor a jogállamiság sérelme veszélyezteti az uniós pénzek szabályszerű felhasználását. (A sajtószabadság vagy a civil szféra függetlensége nem tartozna ide.) Erre a kitételre a finn elnökség erős felhatalmazást kapott november közepén a Költségvetési és Költségvetés Ellenőrzési

Bizottságától, amelyek közös ülésén az összekapcsolást 38 igen, 8 nem és egy tartózkodás mellett megszavazták.

Mindebből látható, hogy Magyarország a következő ciklusban nettóban kevesebbet fog kapni, és ez Orbán számára elfogadhatatlan. Véleményét megerősítendő szövegkezdett ebben a kérdésben a V4-vel, s Prágából üzent november elején, hogy a költségvetési tervezet minden pontjában igazságtalan. Mi igazságos költségvetést akarunk. A jogállamiság és a forrásfolyósítás összekapcsolása pedig felesleges.

Magyarország az unió számításai szerint a 2014-2018-as időszakban évi átlagban 4,64 md eurót kapott, ennél csak a lengyelek jutottak többhez. De a GNI arányában a mi nettó forrásunk volt a legmagasabb. Az EB egyre erősebben hívja fel a figyelmet ugyanakkor arra, hogy ne csak a nettó befizetést, folyósítást nézzék a tagállamok, hanem legyenek tekintettel azokra az előnyökre is, amelyek az integrációból származnak: tagjai egy egységes piacnak, közösen tudnak fellépni a migrációval és a terrorizmussal szemben, közös klímavédelemet alakíthatnak ki. Magyarországnak a tagság említett minőségi előnyeiből a GNI 10,79 százaléka keletkezett, ami az unió számításai szerint az ötödik legmagasabb volt a közösségben Csehország, Luxemburg, Málta és Szlovákia után.

1.4.EU csúcs decemberben

A decemberi EU csúcson a tagállamok elfogadták azt a határozatot, amely szerint követve a párizsi klímamegállapodást 2050-re karbonsemlegessé teszik Európát. Azaz teljesen megszűnik a globális felmelegedést okozó gázok kibocsátása. Ez azt jelenti, hogy teljesen lecserélik a közlekedési, az áramtermelési és fűtési eszközöket, nem lesznek benzines és dízeles járművek, szénerőművek, gázkazánok, gáztűzhelyek. Lengyelország egyelőre felmentést kapott a határozat elfogadása alól (ami az uniós jog alapján érthetetlen, de változnak az idők). Az utolsó két ellenálló államot, Csehországot és Magyarországot⁵ külön pénzek felajánlásával győzték meg Brüsszelben. (Orbán korábban azért nem támogatta az egyezményt, mert az Innovációs minisztériumban kiszámoltak szerint az Magyarországnak 50,2 ezer milliárd forintjába került volna.) Kb. 1000 milliárd eurós alapot hoznak létre az átállás

---

⁵ A V4-ek ellenállását Orbán Viktor szervezte, ő volt a legnagyobb hangadó. Úgy látszik, a pénz őt is meggyőzte, meg talán az is, hogy az EU elfogadta: atomerőművet kell építenünk a szénerőművek kiváltására. Korábban az EU nem értett egyet azzal, hogy az atomerőművel termelt áram zöldenergia lenne tekintettel a kiégett fűtőelemek környezetszennyező mivoltára. Orbánnak egyébként négy feltétele volt: 1. a terheket nagyobb részt azoknak kell viselni, akik a környezetet szennyezik (nagyvállalatok, fejlett országok). 2. az élelmiszerárak és az energiaárak nem emelkednek, 3. a kohéziós alapokat nem csökkentik, 4. támogatják az atomenergia-termelést.

segítésére Igazságos Átmenet címen, amely elsősorban a szénhidrogén alapú energiatermelés átállását segíti.

Az unió vezetése ettől a döntéstől világpolitikai hasznot remél, megerősítve a morális felsőbbbség pozícióját.

A tervek szerint az Európai Beruházási Bank klímabankká alakul át, ami azt jelenti, hogy 2021 után nem fog fosszilis energiahordozókkal kapcsolatos projekteket finanszírozni. 2025-től teljes finanszírozásának felét klímavédelmi célokra fordítják, de ebbe nem értik bele az atomenergiát, noha a magyar kormány legutóbb már környezetvédelmi okokra hivatkozva indokolja Paks II.-t. A bank számításai szerint a klímavédelemre a gazdagabb országoknak GDP-jük 3 százalékára lesz szükség, a szegényebbeknek 5-6 százalékára.

Nem tudom, mi lesz így Oroszországgal és a megépülő, valamint a tervbe vett gázvezetékekkel. (Szijjártó Péter decemberben hosszú távú, Gazprommal kötendő gázszerződést emlegetett.)

2. Keleti kapcsolatok építése

2.1.Keleti nyitás

A keleti nyitás programját 2011-ben hirdette meg az Orbán-kormány azzal, hogy az majd a Nemzeti Kereskedőházak segítségével fel fogja pörgetni a régióba irányuló magyar exportot, és így csökkenthető lesz külkereskedelmi deficitünk. (Az volt a cél, hogy a Kínával folytatott kereskedelmünk érje el teljes forgalmunk 30 százalékát.) Miután a kereskedőházak 9 milliárd forintos veszteséget hoztak össze, azokat bezárták, és új rendszert alakítottak ki (kivéve a törökországit, amelyet az Orbán-barát Adnan Polat vezet).

A Népszava derítette ki, hogy 2011-ben az ázsiai relációban termelődő 4,6 milliárd eurós deficitünk 2018-ra 7,9 milliárdra nőtt tekintettel arra, hogy odairányuló export 12 százalékkal csökkent, az import pedig 20 százalékkal bővült. Ezekből az adatokból arra lehet következtetni, hogy a „nyitásunk” a keleti partnereinknek jobban sikerült.

A KSH adataiból egyébként nagyon hiányosan lehet csak követni a folyamatokat. Egyrészt nem közölnek relációként volumenszámokat, másrészt az nominális adatok (euróban) csak 2012-től ismertek, a korábbi kiadványokban viszont csak forintszámok szerepelnek. A 2012 és 2018 közötti ázsiai külkereskedelmi folyamatokat a következők jellemezték (forintalapon):

- az ázsiai behozatal 2012-ben a teljes import 13,1 százaléka volt, 2018-ban 13,3 százaléka, vagyis kissé javult a súlya,

- az ázsiai kivitel 2012-ben 6,4 százalékát tette ki összes exportunknak, 2018-ban azonban már csak az 5,1 százalékát,
- a külkereskedelmi mérleghiány ebben a relációban 2012-ben 1.285,9 milliárd forint, 2018-ban 2.523,0 milliárd, ami majdnem 100 százalékos emelkedés.

2019 első háromnegyedében tovább romlott az egyenleg, ekkor ugyanis az 7.850 millió eurót tett ki, megközelítve az előző év egészére vonatkozót; 2018 azonos időszakához mérten 50 százalékos emelkedés mutatkozott.

Csak Kínára vonatkozóan (Honkong és Tajvan nélkül): 2012-ben a kínai exportunk a teljes export 1,8 százalékát adta, és ugyanekkora volt az arány 2018-ban is. A 2012. évi kínai import összes behozatalunkból 5,7 százalékkal részesült, 2018-ban azonban már csak 5,4 százalékkal.

Az adatok mindegyike nemcsak, hogy nagyon távol áll a célként kitűzött 30 százaléktól, de Magyarország szempontjából romló tendenciát jelez.

Valódi keleti nyitás történt viszont Oroszország és Kína között:

- Megkezdődött a Szibéria ereje nevezetű gázvezeték első szakaszán a gázszállítás a Bajkál tó mellől induló, 3000 km-es csőkiyóban. A két ország 2014-ben írt alá egy 400 milliárd dolláros gázszállítási egyezményt 30 évre szólóan.
- November végén elkészült a Kínát és Oroszországot összekötő első közúti híd is az Amuron (1080 m hosszú).

A két ország közti áruforgalom 2019-ben 87 milliárd dollár volt.

2.2. Nemzetközi Beruházási Bank (IBB)

A „kémbanknak” nevezett intézmény, amelynek Bp-re helyezésétől ez év februárjában történt a megállapodás (márciusban a parlament megszavazta a teljes mentességét) szeptemberben 10 millió eurós tőkeemelést könyvelhetett el a magyar kormány jóvoltából. Ennyivel szálltunk be ugyanis a bankba azért, hogy annak a versenyképességét javítsuk – Varga Mihály megítélése szerint. Ezzel Mo. a bank második legnagyobb részvényese lett (első az oroszok). Varga szerint így növelhető a magyar munkavállalók száma a bankban és több magyar projekt finanszírozható.

Decemberben viszont megtudtuk, hogy a 3,3 milliárd forintos magyar állami pénz a pénzügyi letelepítését szolgálta. Az IBB ugyanis megvette irodájának az addig csak bérelt (a bérlést mi

fizették) Lánchíd irodaházat, amely Közép-Európa legdrágább irodaházának minősül. A tranzakció 8,89 milliárd forintba került, ennek közel negyven százalékát a magyar adófizetők pénzéből fedezték. Mindenesetre egy szem magyar befektető legalább jól járt, az értékesítő Nobilis Kristóf. A négyzetméterenkénti 1,6 millió forint egyébként a budapesti ingatlanok vonatkozásában meglehetősen alacsonynak bizonyult.

A székházra a Fővárosi Önkormányzatnak elővásárlási joga volt, de lemondott róla, mondván nincs rá forrása és szüksége sem. Inkább a Bálnát vennék meg, ha már....

Az amerikai kormány közben nem mondott le arról, hogy ezt a bankot teljesen kipaterolja Magyarországról, egy Nato országból. Társa ebben Nagy-Britannia is. A bankra ugyanis úgy tekintenek, mint a régió feletti általános orosz befolyás kiterjesztőjére. Általuk orosz kémek jönnek a bankba, országunkba, akik szabadon grasszállhatnak az EU-ban. Még a közismerten Orbán barát D. Cornstein, amerikai nagykövet is a kormány ellen fordult ebben az ügyben. Orbánék kettős játékában több engedményt tettek az amerikai félnek, így megállapodtak abban, hogy

- a magyar és az amerikai titkosszolgálatok közösen monitorozzák a bankot,
- a bank nem költözhet Nato tag mo-i képviselőjének közelébe,
- a bank által várt kb. 100 moszkvai munkatárs helyett legfeljebb egy-két tucat jöhet és kaphat funkcionális diplomáciai védeltséget (azaz a védeltség csak a hivatalos ügyintézésre vonatkozhat, ám az amerikaiak ezt is kifogásolják, mondván tartalmilag nincs különbség).

Tény, hogy a Putyin látogatása (okt. 30.) után elindult a diplomáciai kedvezmények kiadása, aztán elakadt, s ma csak az elnök (Nyikolaj Koszov) és felesége rendelkezik ezzel a védeltséggel. S az is ismertté vált tény, hogy a prágai kormány meg akarta szavaztatni a bank Bp-re költöztetését a parlamenttel, de olyan nagy volt a felháborodás a cseheknél (pedig ők is tagjai a banknak), hogy elálltak tőle és a kilépésüket fontolgatják. Orbánék viszont a bentmaradást és a cseh tőkeemelést szorgalmazzák. (Ez kellene a kelet-európai saját út kiépítéséhez?)

2.3. Újabb orosz bank Budapestre telepítéséről tárgyalnak

Ezúttal a Nemzetközi Gazdasági Együtműködési Bank (IBEC) Budapestre költöztetéséről tárgyalnak a kormányban. A bank 1964-től működött Moszkvában transzferábilis rubelszámlolású fizetések lebonyolításával foglalkozott. Alapítói közt Magyarország is jelen volt. 1991-ben azonban a rubelkapcsolatok leépítésével párhuzamosan kiléptünk a bankból.

A múlt év novemberében azonban Szijjártó Péter arról értesítette a nagyerdeműt, hogy tárgyalnak a bankba való újra belépésünkről. A cél, hogy minél több külföldi tőkét vonjunk be, és erre ez a bank alkalmas lehet. Jelenleg tagjai: Csehország, Szlovákia, Lengyelország, Vietnam és Mongólia Oroszországon kívül. Ez év februárjában Varga Mihály is tárgyalt a belépésről Moszkvában.

A belépési nyilatkozatot azonban még nem írták alá.

Egy cseh lap értesülése szerint korábban azt tervezték, hogy egyesül a Nemzetközi Beruházási Bankkal (IBB), az ideköltöztetés ezt a célt szolgálhatja.

Ám senki nem tudja, milyen gazdasági érdekünk fűződik az orosz bankszféra magyarországi kiterjesztéséhez azon túlmenően, hogy újabb gesztust teszünk Putyin úrnak....

2.4. Közeledés az eurázsiai gazdasági övezethez

Varga Mihály november végén Moszkvában az Eurázsiai Fejlesztési Bank éves konferenciájáról üzent haza: „Az előzetes tárgyalásokat követően Magyarország kifejezte készségét, hogy csatlakozzon az Eurázsiai Fejlesztési Bankhoz.... a magyar kormány úgy döntött, hogy kész a pénzügyminiszter teljes jogú tagjává lenni.” A csatlakozási tárgyalások 2020-ban lezárulhatnak. Pénzügyminiszterünk szerint a bank jó lehetőséget biztosít a résztvevőivel való együttműködésre, a közlekedési infrastruktúra, az ipar és a megújuló energiatermelés fejlesztésére. A bank jelenlegi tagjai: Oroszország, Fehéroroszország, Kazahsztán, Kirgizisztán, Tádzsikisztán, Örményország.

Varga bejelentése azért is meglepő volt, mert néhány héttel korábban a Matolcsy Györggyel folytatott vitájában az unió és az euró bevezetése mellett kötelezte el magát. Matolcsy György ugyanis egy tanulmányában kifejtette, hogy az euró képtelen funkciójának betöltésére, és nekünk nem is oda, hanem az Eurázsiai Gazdasági Közösséghez kellene csatlakoznunk, ahol a tervek szerint 2025-től közös pénz is lesz. Erről annyit árult el, hogy digitális lesz és kötődni fog az aranyhoz meg a villamosáramhoz. Később azzal finomította véleményét, hogy az

eurórendszer megreformálásának szükségességét hangsúlyozta. Matolcsy egyébként 2018 májusában aláírta az Eurázsiai Központi Bankhoz való MNB csatlakozást Törökországban. A bank tagjai: Kína, Izrael, Törökország, Lengyelország, Szlovénia, Horvátország.

A két rivális mozgása tehát ellentétes irányt írt le. Matolcsy visszajött kicsit keletről, Varga meg elment arrafelé.

2.5. A Türk Tanács európai képviselete

A Türk Tanácsot 2009 októberében alapították, amelyben 2018. szeptember 3-a óta Magyarországnak megfigyelői státusza van. A Tanács tagjai: Törökország, Azerbajdzsán, Kazahsztán, Kirgizisztán, Üzbegisztán. Szijjártó Péter ez év januárjában fogadta a főtítkárárt és jelezte, hogy a szervezetnek Budapesten lesz képviselete.

Orbán Viktor 2019. októberében részt vett Bakuban a Türk Tanács VII. csúcstalálkozóján, ahol melegen gratulált Nurszultán Nazarbajev elnök kitüntetéséhez és kifejtette, hogy „...a jelenlévők közül nem mindenki tudja, de Magyarországon vannak kipcsakok. Sok magyarban van kipcsak vér. Ezeknek van önkormányzatuk. És Nazarbajev elnök úr a mindenkori elnöke a magyar kipcsak törzseknek is. És minden évben küldünk is neki üzenetet, amikor a kipcsakok éves gyűlése van Magyarországon.”

<https://444.hu/2019/10/15/orban-viktor-a-kipcsak-onkormanyzatok-neveben-gratulalt-a-volt-kazah-diktatornak>

(Orbán ezzel vadonatúj információkat szolgáltatott a magyar népnek, a „nemzet áruló” nem győztek ezen viccelődni, amin a kormányfő rendkívül megsértődött.)

Orbán ezen a tanácskozáson az uniós jogot sértve megígérte Azerbajdzsánnak és Törökországnak, hogy a magyar uniós biztos segíteni fogja csatlakozásukat az unióhoz.

(A Várhelyi Olivér kinevezése körüli bizalmatlanság nem kevésbé ennek volt köszönhető.)

A Türk Tanács európai képviseletét szeptember nyitották meg Budapesten, előtte itt találkoztak a tanács külügyminiszterei, először egy „idegen” országban.

Október közepén tudtuk meg a Magyar Közlönyből, hogy a Türk Tanács

- irodáját a magyar állam ingyen bocsátja rendelkezésre a szervezetnek, annak fenntartását finanszírozza,
- munkatársainak bérét az ENSZ aktuális bértáblája alapján állapítják meg és ezt is mi finanszírozzuk,

- az irodába a tűzoltóságon kívül engedély nélkül senki nem léphet be,
- a dolgozók és hozzátartozóik mentesülnek az idegenrendészeti eljárások alól, diplomáciai védeltséget élveznek,
- semmiféle magyar joghatóság nem léphet fel velük szemben,
- semmiféle adót nem fizetnek, viszont jogosultak vásárlásaik áfa-visszatérítésére,
- vámmentesek,
- igazgatója csak magyar lehet, de kinevezéséhez kell a Tanács külügyminisztereinek jóváhagyása,
- munkatársnak bármely Türk Tanács tag delegálhat bárkit a bp-i irodába.

Csak arra nincs ez idő szerint válasz, hogy ha a magyar adófizetőknek a nevezett intézmény ennyibe kerül, milyen hasznot remélhetnek tőle. Egy kormányhatározat szerint évi 544 millió forint támogatás jár az irodának. Az sem világos, hogyan egyeztethető össze ezen keresztényüldöző országok képviselőinek támogatása azzal, hogy Orbán a világ keresztényeinek védelmére esküdött föl a legutóbbi időkben.

December közepén jött a hír, hogy a kormány a Türk Tanács részére Budapest egyik legszebb reprezentatív épületét utalja ki – ingyen!, a Budakeszi úton álló Ybl villát, amelyet 2016-ban vásároltak meg 1,4 milliárd forintért annak teljes felújítása után. (Kovács Gábortól?)

Hát ez már tényleg mindennek a teteje!!!!

2.6. Kínai vasútépités

A Bp-Belgrád vasút értelmére kérdezett rá a parlamentben az LMP frakcióvezetője, amire Sziijártó Péter válaszolt. A külügyminiszter szerint Magyarországnak mindenképpen be kell kapcsolódnia a kelet-nyugati szállítási versenybe, ezért kell a trieszti kikötő és a vasút is. A vasút azért, mert Triesztbe nem tudnak nagyobb hajók kikötni (ezt legalább elismerte!), viszont szárazföldön így Pireusz elérhető lesz. A megtérülést firtató kérdésre a miniszter nem válaszolt. A parlament a választ elfogadta....

A külügyminiszter természetesen foggal-körömmel védi ezt a projektet is, mert a kínai kapcsolatokba rengeteg energiát fektettek, és végre fel kell mutatniuk valami látványos eredményt. Ez a program pedig a keleti kapcsolatok zászlóshajója lehet.

(A Budapest-Belgrád vasút építésében érdekeltséget szerző Mészáros cég, az R-Kord Építőipari Kft⁶ nyílt uniós eljárás során elnyerte a Keleti pályaudvar és Kőbánya közti harmadik vasúti vágány megépítésének projektjét is. Ehhez 9,488 milliárd forintot kapott.)

Brüsszel a projektet rossz szemmel nézi. Kezdte azzal a kifogással, hogy a kínaiak versenyeztetés nélkül nyerték el a kivitelezést, és eljárást kezdeményezett ellenünk. Ekkor Mo. kiírta a pályázatot, de ott is a kínaiak nyertek a potenciális európai kivitelezők kárára (Swietelsky, Strabag, Siemens). Brüsszel az unión belüli jelentős és nem kívánatos térnyerésének tartja a kínai projektet, trójai falónak azt, hogy Mo. elsőként kapcsolódott be az új selyemút építésébe.

A kínaiak meg Brüsszelre dühösek, mondván miattuk nem mennek a dolgok. Tény, hogy eddig csak a nem EU-tag Szerbiában indultak meg a munkálatok. Bár a kínaiak meglátása szerint az is hátráltatja a magyarországi kezdetet, hogy a hazai elit még nem tudott megegyezni a haszon elosztásán.

Mindenesetre egy biztos: az üzlet részletei titkosak. A vasút menti települések lakói érdeklődésükre egyetlen hivatalos szervtől sem kaptak választ. A kettős vasútvonal ugyan többnyire a települések mellett halad, de Dunaharasztiiban és Dunavarsányban kettészeli a települést. A helyi lakosok aggódnak ingatlanuk állaga és értéke miatt, továbbá a zajártalom okán – bár zajvédő falat fel kívánnak húzni. Ám a tervek szerint a mai terhelés háromszorosa lesz a jövőbeni, a sínpárok több helyütt alig néhány tíz méterre haladnak el a települések házaitól. A dunaharasztiak aláírást is gyűjtöttek, és facebook csoportot is kialakítottak. Na erre jött válasz: „jó lenne, ha nem csinálnák ezt a lázítást, mert ennek meglesz a következménye.”⁷

A kivitelezésben részt vevő Mészáros cég – saját közleménye szerint – legalább 295 milliárd forintos árbevételt remél a projekttől, amelynek hitelét a magyar állam veszi fel. Nem mellesleg: a nyáron a pireuszi kikötő jelezte, hogy ők napi 10 vonatot tudnának csak indítani, ám ehhez nem kellene két sínpárt építeni a semmibe...

November 12-én Palkovics László miniszter újabb vasúti logisztikai együttműködést írt alá Pekingben. Eszerint a MÁV REC Kft és a kínai Central European Trade and Logistics Cooperation Zone megállapodott arról, hogy a vezetésükkel konzorciumot fognak létrehozni az Egy övezet, egy út program keretében annak érdekében, hogy vasúti összeköttetés jöjjön

---

⁶ Az R-Kord Kft-t osztlék kivételére használják. 2017-ben a teljes 7,5 milliárdos nyereséget kivették, de 2018-ban is a megtermelt 6 milliárdból 5 milliárdot kiosztottak. A pénz további útja ismeretlen.

⁷ Magyar Narancs, 2019. október 3. 16. o.

létre Belső Kína és Záhony között a Kazahsztán, Oroszország, Ukrajna vonalon. Ettől Záhony és környékének teljes felvirágoztatását remélik a minisztériumban.

Csak megjegyezzük, hogy 2018 koranyarán az uniós tagállamok kínai nagykövetei állásfoglalást adtak ki a selyemút újraélesztésének kínai projektjéről. Eszerint az unióban úgy ítélik meg, hogy ez nem más, mint Kína gazdasági és politikai terjeszkedésének, szuperhatalommá válásának terve, amely más oldalról belső gazdasági problémáik (építőipari kapacitásfelesleg) levezetését szolgálja. Az aláírók nem támogatják ezt a világhatalmi törekvést. Az állásfoglalást egyedül Magyarország nem írta alá....

2.7. Orosz-magyar vasúti együttműködés

Palkovics László az orosz közlekedési miniszterrel is megállapodást írt alá november végén a magyar vasutak versenyképességét javítandó. Ez a tudósítás alapján még csak általánosan körvonalazódó tételket fogalmazott meg, így:

- közösen felméri a vasút korszerűsítésének feladatait,
- vizsgálják egy közös vállalat létrehozatalának feltételeit,
- együttműködnek a vasút digitalizációjában és a kiberbiztonság megteremtésében,
- tervezik egy vasúti tesztpálya kiépítését önvezető járművek részére.

3. Belgazdasági ügyek

3.1. Mátrai Erőmű

A Mátrai Erőművet két vonatkozásban is hírbe hozták vizsgált negyedévünkben. Egyrészt, mint amely újra eladósorba került, másrészt, mint potenciális környezetszennyezőt.

3.1.1. Eladásra, visszavételre kerülés

Az erőművet a nagy energetikai privatizáció keretében 1995-ben vette meg (nagyobb részét) a német RWE és EnBW akkori áron 10,6 milliárd forintért. Információk szerint újbóli értékesítéséig (2017 vége) kb. 150 milliárd forintnak megfelelő osztalékot vettek ki belőle annak ellenére, hogy 2009-től egyre nagyobb összegeket helyeztek az eredménytartalékba is. Az ekkor még „csak” 29 milliárd forintos tartalék 2016-ra majdnem 70 milliárdra duzzadt, és a cég eladásra való felkínálásakor is még több mint 60 milliárd forint várt arra, hogy a tulajdonos majd fejlesztési, illetve környezetvédelmi beruházásokat hajtson belőle végre. Az

eredménytartalék 2009 után annak ellenére szaporodott fel, hogy évi átlagban 10 milliárd közeli volt a kivett osztalék is.

A száz milliárd forintos eszközállományú cég 72,66 százalékos német részesedésének eladásáról⁸ 2017-ben jött létre megállapodás a németek és Mészáros Lőrinc Opus Globál Nyrt cégének egy cseh céggel kötött konzorciuma között (a csehek csak köztes közreműködők voltak, 2018 elején ki is vásárolták őket). A Mátrai Erőmű Magyarország második legfontosabb erőműve, lignittel és biomasszával működik, és a magyar áramszükséglet kb. 15-17 százalékát adja, 2100 ezer főt foglalkoztatva. (A németek naperőművet is építettek mellé, ezt az MVM 2018-ban kb. 5 milliárd forintért megvette.)

Kérdés: miért adták el a németek ezt a nagyon is lukratívnak tűnő vállalkozást? Erre nézve több feltételezésünk is van:

- 2017-ben a cég már veszteséges lett a váratlan meghibásodások okán, várható megszorodásuk további tetemes kiadásokat jelentett volna. (2017-ben 9,1 milliárd forint veszteség keletkezett, ez 2018-ra 0,8 milliárdra apadt).
- A német cégek profiltisztítási programot hirdettek, amelyen belül először is a Németországon kívüli szénerőművektől kívántak megszabadulni.
- Nem kevésbé azon okból kifolyólag, hogy az unión belül szigorodó környezetvédelmi előírások teljesítése alól mentesülni szerettek volna. S meglehetősen úgy ítélték meg, hogy a rekultiválásra a felhalmozott eredménytartalék nem lesz elég, s egyáltalán a cégből nem lehet több hasznot kivenni. Két blokkjának engedélye 2021-ben lejár (ezek már 50 évesek), és az egész kócerájt 2025-ben be kell zárni - ti. eddig szólnak a működési engedélyek.
- Kizártnak tartjuk azt a variánst, hogy a németeket kényszerítették volna az értékesítésre. Ők valószínű tisztában voltak a cég értékével és jövőjével, és a nagy eredménytartalék bennhagyása ellenére is boldogok lehettek, hogy megszabadultak tőle (akárcsak a bajorok az MKB eladásakor).

A vételárat nem hozták nyilvánosságra. Találgatások születtek róla, amelyekben a szakértők megegyeztek abban, hogy az nem érhetne el a tartalék felét sem (amit akkor 60 milliárd forintra taksáltak). Ez év őszén két adat is ismertté vált: egy 5,9 milliárd forintos és később egy 11

---

⁸ A többi rész az MVM-é volt és maradt.

milliárd forintos⁹ összegről. Holoda Attila 9 milliárd forintra tette a tranzakcióban kifizetett összeget.¹⁰

Kérdés: miért vásárolt be a cégbe Mészáros cége, az Opus? Erre nézve is csak feltételezéseink vannak:

- A korábbi évek magas nyereségtartalma vonzó célnak minősült¹¹.
- A várható gondokat a magas eredménytartalék, ami szintén vonzó lehetett, feledtette.
- A széndioxid kvóták drágulása miatt egyelőre nem kellett aggódniuk, mert a céget azzal az élő megállapodással vették át, hogy 2020 végéig a piaci árnál jóval kevesebbet (kb. az egy ötödét) kell fizetniük.
- Olcsó energiát szolgáltatott Mészáros Lőrinc erőmű mellett felépített Viresol nevű cégének (búzafeldolgozó, keményítőgyár és pálinkafőzde).
- Bízta abban, hogy ha a termelést be kell szüntetniük, majd uniós forrásokat kaphatnak a kapacitások pótlására és a rekultiválásra is (ezt azonban idővel a németek megfúrták).
- Erősen és nem megalapozatlanul bízhattak abban, hogy baj esetén a nagypolitika a segítségükre lesz.

A cég, amelynek nyeresége 2015-ben 13,6 milliárd, 2016-ban 6,5 milliárd forint volt, 2017-ben veszteséges lett (10,7 milliárd), ami a vételárat is befolyásolhatta. (Lehet, hogy szándékos volt?)

2018-ban az erőmű működtetése 4,3 milliárd forintos veszteséggel zárt, ennek ellenére a 2018. évi mérlegzáró közgyűlésen (2019. április) a tulajdonosok nagyon optimistán nyilatkoztak a jövőt illetően és ennek megfelelően döntöttek is 11,2 milliárd forint osztalékként való kifizetéséről. Ebből kb. 8 milliárd forint kerülhetett Mészárosékhoz, ami nagyjából azt jelentette, hogy a befektetésük egy év alatt meg is térült.

Információk szerint ez év szeptemberében tárgyalásokat folytattak Palkovics László minisztériumában arról, hogy céget teljes egészében átveszi az MVM. November 19-én pedig erről szándéknyilatkozatot írtak alá, amikor is meghirdették, hogy a cél a lehető legrövidebb

---

⁹ Az előbbi internetes, az utóbbi a Népszavától (Marnitz József) származó információ.

¹⁰ Füstbe ment, Magyar Hang, 2019. dec. 6-12.

¹¹ 2013-ban 10,6 milliárd, 2014-ben 8,9 milliárd, 2015-ben 11 milliárd, 2016-ban 4,2 milliárd forint volt az adózott eredmény.

idő alatt sikerrel lezárni a tárgyalásokat. (Kérdés, kinek a szempontjából beszélhetünk majd sikerről, amikor 2020 után nincs esély a veszteségtermelés elkerülésére. A széndioxid kvóták tőzsdei drágulása évi 30-40 milliárd forinttal terhelheti meg az üzemeltetést. Az erőmű a hazai széndioxid-kibocsátás 14 százalékát adja.)

Gulyás Gergely az egyik november végi kormányinfon azzal védte meg az erőmű visszavételét, hogy igaz az 2017-ben veszteséges volt, de 2018-ban már nyereséges lett, amit az osztalékként felvett 11 milliárd forint is bizonyít. Szerinte a nyilvánosan elérhető számok ezt mutatják. Hát korántsem, a kimutatott veszteség 817 millió forint volt (a napelempark eladása után, ami 5 milliárd forintot hozhatott!).

December közepén viszont Gulyás miniszterúr azzal érvelt, hogy a klímaegyezményt Brüsszelben azzal a feltétellel írtuk alá, hogy a klímaváltozás elleni küzdelem árát a szennyezőknek kell megfizetni (ezzel érvelt Orbán Viktor is, ők legalább szinkronban voltak, noha nem ezért írtuk alá a megállapodást, hanem mert többletforrásokat helyeztek kilátásba a széndioxid-kibocsátást korlátozók számára). Ezzel azt mondta a kancelláriaminiszter, hogy az MVM bevásárlásának következményeit a magyar adófizetőknek kell kifizetni (és nem Mészáros Lőrincnek!) Naná, ki másnak?

Az új helyzetre való felkészülésről árulkodik az is, hogy november végén álláshirdetéseket írtak ki az erőmű szinte valamennyi igazgatói posztjára (a főigazgatóira, a stratégiaira, a humánra, a kereskedelmire, a bányagazgatókra) az üzembiztonságért felelős igazgató kivételével.

Szakértői vélemények szerint a Mátrai Erőmű ma nem ér semmit, ennek ellenére nem tartják kizártnak, hogy Mészáros milliárdokat fog kapni a részesedéséért¹². Annyi szivárgott ki, hogy a vételárat független nemzetközi tanácsadók értékelése alapján állapítják meg, de az üzleti titok marad.

December végén Palkovics László miniszter arról nyilatkozott, hogy az erőművet nem fogják bezárni¹³ (hogy miért kell megvenni, ez a kérdés homályban maradt), aminek munkahelyvédelmi (foglalkoztatás), ellátásbiztonsági (nem akarnak több villamosenergia-importot, sőt, annak mai 30 százalékos arányát le akarják szorítani 20 százalékra) és klímavédelmi okai vannak (a széntüzelésről gázra, hulladékégetésre, illetve napenergiára

---

¹² Németországban 2018-ban adtak el egy a Mátrai erőműnél jóval jobb állapotban lévő szénerőművet nulla euróért és még adtak mellé 1 milliárd eurót rekultivációra.

¹³ Áder János meg azt nyilatkozta, hogy be fogják zárni. Motiválók harca?

fognak átállni). Tíz éves korszerűsítési program lesz, aminek a költségét 2-300 milliárd forintra becsülte a miniszter. December 23-án jött a hír, hogy aláírták az adásvételi szerződést, aminek érvénybe lépéséhez még uniós és hazai szervezetek jóváhagyására is szükség van, ez 2020. első negyedévében lesz vélhetően elérhető.

Vagyis az történt, hogy Mészárosék átmenetileg megfejték a céget, nem tartom kizártnak, hogy még 2020-ban is kérnek a 2019. évi gazdálkodás után az eredménytartalékból. Ám amikor komoly befektetésekre kellett volna sort keríteni, a feladatot áthárították az államra, a magyar adófizetőkre. A haszon keveseké, a teher mindenkié – valószínű, nem utoljára találkozunk ezzel a modellel Orbánék regnálása alatt.

Az értékesítő Opus (Jászai Gellért) nem akar kiszállni az energetikai szektorból, csak ettől a nagy tehertételt jelentő objektumtól kívánt megválni. Ez év júliusában megszerezte a Tigáz 49,57 százalékát, október végén pedig megállapodott az E-onnal a Titán megvételéről.

3.1.2. Környezetterhelés

November 5-én a Mátrai Erőmű területén található pótvízmedencénél elromlott egy szivattyú, aminek a megjavítására kikerülő munkások másnap már valami büzt éreztek, irritálta őket a levegő és ezt jelentették is. November hetedikén a vízellátási osztály vezetője is észlelte az idegen gázokat, de méréseket az erőmű csak egy nap múlva kezdett, viszont lezáratta a munkaterületet. Ide később is csak védőfelszerelésben lehetett belépni. A dolgozók szem- és torokirritációra, hányingerre, fejfájásra panaszkodtak (a zsebeikben lévő fémpénzek, tárgyak elszíneződtek). Visontán és Detken pedig záptojásszagot észleltek. Az illetékesek megkérték az iskolák és óvodák vezetőit, ne szellőztessenek, a dolgozókat hazaküldték az erőműből és a Viresolból is.

A hivatalos mérések adatai először nem mutattak olyan határértéket, amely egészségre káros lett volna. A Greenpeace mérései azonban a megengedett határérték több mint százszorosát is kimutatták nitrogénmonoxid, foszfin és kénhidrogén jelenlétének a levegőben.

A gyanú az Özse-völgyi víztározóra terelődött, ahova a Mészáros féle gabonafeldolgozó (keményítő) gyár, a Viresol beleengedi elvileg tisztított szennyvizét és a csapadékot. Innen a víz a Mátrai erőmű pótvízartályába kerül, ahonnan szivattyúkon keresztül jut el az erőmű füstgáz-kéntelenítő berendezésébe. Az Özse-völgyi víztározóból a víz a Nyiget patakba, onnan a Bene patakba kerül. A Bene patak elszürkülése is jelezte a fertőzöttséget.

A tények makacs dolgok, de lehet ellenük küzdeni. Kommunikációval, a szocializmusból megismert módszerekkel – és az illetékes hatóságok éltek is vele: késlekedtek a mérésekkel, a katasztrófavédelem képviselőit nem engedték be a Viresolba, a mérési értéket lebecsülték, nyugtatgatták a dolgozókat és a lakosságot, hogy nincs különösebb baj, hírzárlatot rendeltek el, a tulajdonos (Mészáros) megtiltotta az erőmű vezetőinek a sajtó tájékoztatását, a dolgozókat megfélemlítették, ha beszélnek. Az erőmű melletti Viresolnál pedig az Orbán-rendszer módszerét is bevetették. Vehemensen elutasították, hogy bármilyen rossz hírbe hozzák őket az ügyben; a november 26-i közleményében pedig a következőket írták: a társaság „elutasít minden olyan magatartást, amely a Társaságot rossz színben tünteti fel, hitelét, hírnevét rontja, valótlan tényeket állít és/vagy híresztel a Társaságról, vagy annak tevékenységéről, illetve valós tényeket hamis színben tüntet fel. (...) Ezzel párhuzamosan a Viresol Kft. jogi lépéseket kezdeményez minden olyan személlyel szemben, aki a Társaságra vonatkozóan jogalap és bizonyíték nélkül terhelő állításokat fogalmazott meg, a Társaság tevékenységével kapcsolatban riadalmat kelt és/vagy rémhíreket terjeszt.” A vállalat azt is bejelentette, hogy 35 sajtóorgánummal szemben kezd összesen 60 helyreigazítási eljárást.

Gulyás Gergely a november végi kormányzóvivőin úgy találta, hogy az ellenőrzések alapján egyszeri eseményről volt szó, azóta semmilyen határértéktúllépés, rendellenesség nem tapasztalható.

December végén ott tartunk, hogy a környezetszennyezés tényét kénytelenek az arra hivatottak (katasztrófa-védelem) elismerni, de annak okozója ismeretlen. Nemhivatalos „kibeszélők” az erőművet az okozó vád alól felmentik, mondván ilyesmi az erőmű több évtizedes működése alatt nem fordult elő. Viszont már július végén észlelték az Ózse-völgyi víztározót levezető Bene patak „forrását”, ami a Tarnára is áterjedt halpusztulást okozva. Már akkor is a Viresolra gyanakodtak, amely üzemet ez év februárjában avatta fel maga Orbán Viktor. Az évi 250 ezer tonna GMO mentes búza feldolgozásával foglalkozó üzemet (33 milliárd forintba került, 6,2 milliárdot kaptak hozzá támogatásként) a miniszterelnök úgy jellemezte, mint amely világszínvonalú, környezetbarát technológiával és hulladékmentesen dolgozik.

Erről ennyit.....

3.2.A 4iG eláll a T-Systems megvásárlásától

(Előzmények) Ez év márciusában Orbán Viktor a karmelita kolostorban fogadta a Deutsche Telekom és a lányvállalatának, a Magyar Telecomnak a vezetőit, és tárgyaltak a T-Systems eladásáról, megvásárlásáról. Nyáron jött a hír, hogy a 4iG (a kishal) megveszi a T-Systemst (a

nagyhalat). Közben Jászai Gellért önállósította magát a 4iG-ben, kivált a gázszerelő holdingjából és hozzáláthatott – Orbán Viktor jóváhagyásával – az informatikai óriáscég felépítéséhez. (A 4iG-ben Mészároséknak 20 százalékos részesedésük volt, de a T-Systems belépésével a részarányuk összezsugorodott volna.) Hírek szerint Jászainak sikerült a tervezett 40-50 milliárd forintos vételárból faragni, és közben nagyszerű állami megrendelésekhez is jutott. November elején a Magyar Telecommal megállapodtak a vásárlás fő feltételeikről.

(És a legújabb) December 10-én viszont Jászaiék bejelentették, hogy visszalépnek az ügylettől. Jászai szerint a menedzsment döntött így, mert a nagy hitelfelvétel miatt nem látták biztosítottnak azt, hogy folyamatosan osztalékot lehessen kivenni a cégből. Ami ebből igaz lehet, az a mondat második része, az első viszont kizárt. Ahogy az ügyletet Orbán hozta össze, úgy ő is mondta fel. Lehet azért, hogy gesztust tegyen a németeknek (a Néppártból való kipaterolást megelőzendőn), vagy/és rájött, hogy rövid távon nem tud hasznot húzni a 4iG-ből (október 13-a után lerövidülhetett számára a remélt regnálási időtartam).

Üzleti hírek szerint a brüsszeli rosszalláson kívül, ami várható volt a koncentráció okozta piactorzítás miatt, konkrét problémák is felmerültek az ügylet kapcsán. Lehet, hogy ezek is azért, mert október 13-a megrendítette a megbuktathatatlan Orbán-rendszerbe vetett hitet, bizalmat. Bekeményítettek a finanszírozó bankok, akik a 4iG kötvényeit megvették volna azzal, hogy kérték: amíg nem adaptálódik a T-Systems, ne fizessenek osztalékot. Kiderült az is, hogy a T-Systems nyereségtermelő-képessége rosszabb a vártnál, és már 2020-ban veszteséges lenne. (Rövid távon nincs haszon, a hosszú táv meg elszállt – hát nincs értelme belemenni az ügyletbe – a magunk részéről így összegezzük a történeteket.)

Van azonban egy nem mellékes szála a meghíúsult akciónak. A 4iG részvények tőzsdei árfolyamesése. Ezek az ügylettől való elállás bejelentését megelőző 10-12 nappal már esni kezdtek, aztán beszakadtak. Mint a tőzsdekönyvből kiderült a Monavis Holding kezdett el pánikszerűen eladni, akinek a tulajdonosa Kertész Balázs, Rogán Antal barátja és gazdasági ügyintézője. Kizártnak tartjuk, hogy Rogán, mint a Digitális Kormányzati Ügynökség felügyelje ne tudott volna vétel meghíúsulásáról, és azt is, hogy erről ne értesítette volna „üzlettársát”. A Tőzsdei Egyéni Befektetők Érdekvédelmi Szervezete hatósági bejelentést tett a Magyar Nemzeti Banknál a bennfentes kereskedés fennforgásának kivizsgálása érdekében.

Lehet tippelni, hogy mi lesz ennek az eredménye, következménye.

3.3. Az MNB termelte instabilitás

Az MNB több csatornán keresztül olyan állapotokat gerjeszt, ami aláássa a gazdaság stabilitását.

1. A forintárfolyam elengedésével – amellyel az exportálók versenyképességét kívánja javítani a béremelések ellensúlyozására – hozzájárul az hazai infláció növekedéséhez. Ennek mértéke ugyan még inflációs célkitűzésének határában belül van (3+1 %), de legutóbbi (decemberi) inflációs jelentésében az MNB valamennyi 2020-ra vonatkozó inflációs előrejelzésének értékét megemelte. A maginflációt 3,8 százalékról 4 százalékra, és az általános inflációt 3,4 százalékról 3,5 százalékra. (A PM változatlanul 2,8 százalékos áremelkedéssel kalkulál 2020-ra, ehhez igazítja a nyugdíjak emelését, aminek felülvizsgálatáért társadalmi mozgalom szerveződött 2019 végén.) A jegybank tagadja, hogy bármilyen árfolyamcél követne, és azt is, hogy az árfolyam befolyásolja a belső inflációt. Ám valószínű maga is megrettent, amikor az euró árfolyama októberben a 240-es szint felé közeledett – meglehetősen gyorsasággal. Szakértői vélemények szerint ekkor a jegybank interveniálhatott, azaz forintot vehetett euróért, mert az árfolyam december elejére 330 közelébe ereszkedett. Ez elég drága beavatkozás volt – hisz a devizatartalékokat apasztotta – ahelyett, hogy verbálisan interveniált volna. Meglehet ezt azért nem tette, mert jogosan vélte azt, hogy – korábbi magatartását, megnyilvánulásait ismerve - nem hinnének neki. Ráadásul megjelent a dán Saxo bank előrejelzése, amely szerint az euró 2020-ban akár 375 forintba is kerülhet.

Ha a jegybank nem avatkozik be kamatemeléssel az árfolyamgyengülés feltartóztatására, azzal hozzájárul az infláció növekedéséhez, a bér-ár-spirál felfűtéséhez, a gazdaság egészének túlfűtéséhez. Ha viszont intervencióval kísérli meg letörni az árfolyamot, akkor csökkenti a devizatartalékot olyan időben, amikor a külső egyensúlyromlás egyre nyilvánvalóbbá válik. A kamatemeléstől tartózkodó jegybanki politika mindkét esetben aláássa a gazdaság stabilitását még akkor is, ha ezt az MNB tagadja.

A jegybank megítélésünk szerint azért retteg a kamatemeléstől – holott a negatív reálkamat nálunk a legnagyobb az unióban -, mert a devizahitelek kivezetése után a kamatláb lett az elsődleges kockázati tényező. A vállalati hitelállomány fele változó kamatozású, és egy esetleges kamatemelés megrendítené az eladósodott cégek helyzetét, beleértve a baráti cégeket is, s hozzájárulna a lakossági ingatlanbuborék kipattanásához is.

2. A 2019 elején 1000 milliárd forintos hitelkerettel elindított Növekedési Hitelprogram Fix (NHP fix) kamatát max. 2,5 százalékban szabhatják meg a bankok. Ugyanakkor az ipari termelői áremelkedés 5 százalék, az építőipari pedig 10 százalék körüli, akkora negatív reálkamattal terhelődik meg a kölcsön, hogy azt a bolondnak is érdemes felvenni. Ennek kockázata, hogy az olcsó és fixált kamatú hitelek a gyengébb fizetőképességű cégeket is kölcsönfelvételre ösztönözhetik, túlzott és veszélyes eladósodottság jöhet létre. Ugyanezt eredményezi az MNB másik programja, a Növekedési Kötvényprogram, amelyet ez év második felében indítottak 300 milliárd forintos kerettel. Míg az előbbi a KKV-knak szól, az utóbbi azokat a nagycégeket kínálja meg, amelyek legalább 1 milliárd forintos kötvénykibocsátással kívánnak forráshoz jutni, és kötvényei legalább B+ minősítést kapnak. Ezeknek a cégeknek a kötvényeit felerészben a jegybank lejegyzi, de részesedése a másodpiacon való vásárlással felmehet 70 százalékra is, max. 20 milliárd forintig. A kötvény kamata a banki piaci kamatok alatt van, vagyis érdemes belőle korábbi hiteleket kiváltani. A B+ minősítés befektetésre nem ajánlott, azaz bővli kategóriát jelent, ráadásul a minősítés költségét is a jegybank viseli. (A minősítő intézmények nem a legjobbak, két kisebb német cégről van szó.) Ezek esetében előre lehet tudni, hogy a kölcsönt annak felvevője nem biztos, hogy törleszteni tudja. Ha pedig bedől, a kockázatot a jegybank, azaz az állampolgárok viselik. Ilyen kötvénykibocsátásra szánhatják el magukat azok a cégek, amelyek a bankrendszer felé már eléggé eladósodtak, hitelkeretüket kimerítették, de annak olcsósága kifejezetten csábító.

E kötvények törlesztését a gazdasági kockázaton túl az is kétségessé teszi, hogy kibocsátásukkal előszeretettel élnek a politika jóvoltából nagyra nőtt magyar vállalkozók, így Mészáros Lőrinc, Tiborcz István, Jászai Gellért, Szijj László, Garancsi István, vagy a Rogán Antalhoz kapcsolódó takarítócég, ill. a TV2. Ráadásul ezek egy része a magas kockázatú ingatlanpiachoz kapcsolódik. Arról van tehát szó, hogy az uniós források esetleges megcsappanása esetén ezek a cégek továbbra dúskálhatnak az olcsó pénzben, aminek a megtérülési kockázata a közösséget terheli. Az MNB mindannyiunk terhére vállal az üzleti bankoknál nagyobb rizikót, kevesek (kegyeltek) megsegítésére. (Ez az üzleti kör november végéig leszívta az előirányzott program felét.)

Az MNB november végi jelentése szerint 2019 végéig kimerül a teljes keret háromnegyed része (kb. 27 cég bocsátott ki kötvényt), és 2020 elején a maradék is elfogy. Ezért úgy döntöttek, hogy 2020. január 1-jétől megemelik a befogadható

kötvények keretét 450 milliárd forintra (további 25 cég van a „csőben” - jelentette Nagy Márton 2019. decemberben). A törlesztési kockázatok ezzel tovább nőnek. Problémát jelent, hogy ezek erősen koncentrálnak részben az MNB-nél, részben a bankoknál, amelyek a másodpiacon vevőként lépnek fel. Mivel itt hosszú időre történő fedezet nélküli finanszírozásról van szó, a kereskedelmi bankok kockázatvállalásukban szintet léptek. Aggályos az is, hogy nagyjából azonos időben, 7-10 év múlva fognak e kötvények nagy tömegben lejárni, és kérdéses, hogy lesz-e akkor elégséges likviditás a visszavásárlásukra.

3.4. Az IMF a MÁP+-ról

Az IMF november végi aktuális országjelentésében értékelte a magyar csodapapírt. Megállapította, hogy az elérni kívánt célok helyesek (a lakosság megtakarítási rátájának növelése, a külföldi eladósodottság csökkentése), de úgy véli, hogy az 5 év után fizetett 4,95 százalékos kamat túlságosan, aránytalanul magas. A papír 3 százalékos kamattal is vonzó lehetne. Így túlzottan meg fogja terhelni a költségvetést. Másrészt szerintük a jegybank arra is használhatja, hogy elodázza a kamatemelést, a más befektetéseken elért negatív reálkamatláb kiküszöbölését. Harmadrészt úgy ítéli meg, hogy ez a vagyonosabb rétegeknek jelent biztos befektetést. S nem utolsósorban figyelmeztet arra, hogy az arbitrázs lehetőségével élve nagy külföldi befektetők egyesén megcsapolhatják a magyar költségvetést (ti. az euró forintra váltásával, ebből MÁP+ vásárlással, majd a haszon euróra váltásával és kivitelével). Ezért azt javasolják, hogy legyen a papír vásárlásának személyekre vagy háztartásokra szabott felső határa.

November végéig június óta 2878 milliárd forintot szívott fel ez a megtakarítási forma. A pénzek kb. fele korábbi papírok átváltásából jött, és becsülhetően csak kb. 10 százaléka készpénzből. Valószínűsíthetően a készpénztartalékokat nem csapolta meg, mint ahogy az tervezve volt.

Nagy Márton, MNB elnökhelyettese december közepi sajtótájékoztatóján kiállt a papír kamata mellett, mondván annak elköltéséből is profitál a költségvetés. A felső plafonról nem szólt, de arról igen, hogy a bankok korlátozzák az értékesítését. Nagy várakozásokat fűzött ahhoz, hogy a postákon keresztül a továbbiakban a vidéki lakosság körében is jobban el fog terjedni a papír.

Megjegyezzük, hogy a MÁP+t akkor hoz nagyobb reálkamatot, ha az infláció 3,2-3,3 százalékosnál alacsonyabb. E fölött a kincstár infláció+1,7 százalékos, változó kamatozású papírja kifizetődőbb. Az MNB 2019. decemberi prognózisában 3,5 százalékra tette a 2020. évi inflációt.

3.5. Paks II-höz kapcsolódó ügyek

3.5.1. A határidők inflálódásának stációi

- 2014 januárjában, a Roszatommal kötött szerződés aláírása után Lázár János azt nyilatkozta, hogy Paks II. blokkjai már 2023-ban termelni fognak.
- 2014. végén Aszódi Attila államtitkár 2025-re tette ugyanezt.
- 2015. májusában: 2025-2026-ban indul a termelés, miután lejár a másfél éves próbaüzem (vagyis az objektumok, a két új blokk 2023-24-ben elkészülnek).

Ez a feltételezés sokáig tartotta magát ahhoz kapcsolódóan, hogy a hitelszerződésből tudjuk: a hitelt 2025-ig folyósítják, eddig áll a rendelkezésünkre. Törlesztését pedig legkésőbb 2026. március 15-én meg kell kezdeni. Mivel a reálszerződésbeli határidő nem volt ismert, a pénzügyi megállapodásból erre a dátumra következtettek, ami logikus, hogy ti. akkor kezdjünk törleszteni, amikor már beindul az áramtermelés.

- Miután a brüsszeli engedélyezés elhúzódott 22 hónapos csúszásról nyilatkoztak az illetékesek, azaz 2028. évi indulásról. Ehhez az tartozott, hogy a megvalósíthatósági tanulmányt, a projekt tervét a Roszatom 2018 első felében benyújtja Paks II. Zrt-nek. Ez meg is történt, de a Zrt. szakértői olyan minőségűnek találták azt, ami még a magyar előírásoknak sem felel meg, nem beszélve az uniós követelményekről. Ezért a magukat megnevezni nem akaró kormányzati szakértők ekkor úgy vélték, hogy az áramtermelés 2032-ben indulhat meg.

Tkp. minden határidőcsúszás emiatt van, pontosan ugyanúgy, mint az Finnországban a Hanhiki erőmű építésénél történt. Erről az erőműről 2007-ben döntöttek azzal, hogy 2016-ban működni fog. A legutóbbi céldátum azonban 2028. Holoda Attila szerint az orosz szakértőknek nyelvi problémáik vannak, nem értik az uniós szabályokat – főként azt nem, hogy miért kell azokat lefektetni és számonkérni (ők otthon ezek nélkül is képesek atomerőművet építeni, ld. Szentpétervár, Novorozsec). 2014-ben, a szerződés aláírásakor a magyar fél ezzel a kérdéssel nem foglalkozott (más egyébbel sem!) noha akkor a finn példából már

tudhatta, hogy milyen gondjaik vannak az orosz tervezőknek az Eu-kompatibilis tervek elkészítésével. Az oroszok azt gondolták, hogy nem kell a komplett tervet bemutatniuk, azon a kivitelezés közben variálhatnak.

- Szijjártó Péter 2019. október 30-án délelőtt (délután érkezett Putyin Budapestre) bejelentette, hogy megállapodott a Roszatom igazgatójával, Lihacsov elvtárrsal a létesítményterv 2020 márciusában Paks II. Zrt-nek való benyújtásáról, amit a Zrt 2020. júniusában ad át az Országos Atomenergia Hivatalnak (OAH). Az OAH-nak 12 hónapja van a kb. 300 ezer oldalas terv biztonsági, megvalósíthatósági vizsgálatához, amit további 3 hónappal meghosszabbíthat. Ám ha valami miatt elakadnának, további információt kérnének, akkor az órát leállítják. Az elbírálás tehát ténylegesen 15 hónapnál is hosszabb lehet.
- Az orosz elnök látogatását követő sajtótájékoztatón nem volt szó a paksi projektről. Később tudtuk meg Kovács Páltól (Aszódi Attilát váltotta), hogy a tárgyalásokon Paks II. szóba jött, Süli szerint az hangzott el, hogy „ennek a végére kell érni”.
- November 5-én Süli János Lihacsovval tartott közös sajtótájékoztatójukon ezekre az ígéretre hagyatkozva 2022-t jelölte meg a munka kezdetének.
- November 7-én Gulyás Gergely a kormányzóvivőin azt állította, hogy az átadásra 2028-2030-ban sor kerül (gondolom ez után jön a másfél éves próbaüzem), és 2030 előtt már lehetséges az áramtermelés (gondolom, az egyik blokkra gondolt a miniszter).
- November 18-án az országgyűlés gazdasági bizottságában Süli János 2029. évi átadásról beszélt és arról, hogy 2020. tavaszán kerül sor a parlamentben a szerződésmódosításra.

A 2009 után a világban épült 63 atomblokk létrehozásának átlagos ideje 9 év volt. A Roszatom legrövidebb kivitelezése Oroszországban 8 évet vett igénybe. Kizártnak tartjuk, hogy bonyolult szabályokat idegen országban betartva a cég 8 év alatt elkészülne a létesítménnyel. Ha nagyon optimisták vagyunk valószínű a 2032-es üzembehelyezéssel érthetünk egyet.

3.5.2.A munkálatok felgyorsítását szolgáló a projektek

- Közülük megkülönböztetett figyelmet érdemel az az információ, amit valakik 2017 szeptemberére kikutattak, hogy ti. addig az OAHivatalban 255 megbízási szerződést kötöttek 21 milliárd forint értékben a hivatal dolgozóival, akiknek az volt

a dolguk, hogy bedolgozzanak a létesítési engedélyt majd tőlük kérő Roszatomnak. Ezt a munkát a hivatal főigazgatója, Fichtiger Gyula normálisnak (és nem megvesztegetésnek!) tartotta, mondván, hogy azt a dolgozók rendes munkájuk mellett szabadidejükben hajtották végre. Nem kell nagy fantázia ahhoz, hogy fogják majd saját munkájukat elbírálni ugyanezen dolgozók, ha az engedélyezési kérelem az asztalukra kerül. Nem tartjuk kizártnak, hogy az ügy nyilvánosságra kerülését követően is köttetnek ilyen szerződések. A bécsi Biztonsági és Kockázati Tudományok Intézete véleményezte a várható engedélyezést, és azt állapította meg a súlyos átláthatósági hiányosságokon túl, hogy szakmai hiányosságok róhatók fel az engedélyezési folyamattal szemben – nem tudni például, mi alapján bírálják majd – és az engedélyezési hatósággal szemben is.

- Lihacsov elvtárs ígéretet tett novemberben arra is, hogy több tíz tervezőmérnök jön hamarosan Magyarországra erősíteni a paksi tervezőcsoportot.
- November végén jogszabály-módosítási javaslatot küldtünk Brüsszelbe abból a célból, hogy a teljes tervezet elfogadása előtt megkezdődhessen az új reaktor gödrének kiásása és vízzáró beton falának elkészítése. Egy több mint 100 méter széles, több száz méter hosszú és 15-17 méter mély gödör kiásásáról lenne szó, amit kibetonoznának a vízzárás miatt. Becslések szerint a munka többszáz millió euróba kerül. Süli szerint, ha az engedélykérelmet 2020 nyarán beadnák az OAH-nak, három hónap múlva megkérnék a földmunkák engedélyét, amit az 6 hónap alatt eldönthetne, akkor így 8 hónappal lerövidülne a kivitelezés. A gödör elkészítése egyébként 18 hónapot venne igénybe. Ennek az ötletnek két kockázata van, egyrészt, hogy a gödör kiásása közben folyamatosan szivattyúzni kell a talajvizet, ami hatással lehet Paks I. működésére is. Másrészt, ha a gödör elhelyezkedése és mérete nem felel meg a reaktoroknak, akkor az összes ebből adódó többletmunka a magyar felet terheli. Az EU egyébként a kiegészítő létesítmények előrehozott kivitelezéséhez már hozzájárult, és azok készülöben is vannak (decemberben 57,2 milliárd forintot fizettünk értük; 80 kiszolgáló épület létesítéséről van szó).

A szerződés szerint késedelmes átadás esetén a magyar fél késedelmi kötbért követelhet. Ám valószínű, óriási viták lesznek arról, hogy ki okozta a késést, vagyis ki felel érte. Az EU egészen biztos, mert ez már ki lett mondva, 22 hónapos késedelmet okozott.

Az orosz fővállalkozó közben úgy dolgozik, mintha minden rendben volna, összesel tendereket írt ki adminisztratív és karbantartási eszközök biztosítására, felhőalapú

projektmenedzser szoftver vételére, üzemanyag és kenőanyagvásárlásra alkalmas kártyák biztosítására (teljes érték: 50,6 millió forint).

3.5.3. Barátok megkülönböztetett haszna

- Balásy Gyula – akinek a cége 2018 nyarától robbant be kiütve az addigi kedvenceket Csetényi Csabát és Kuna Tibort – érdekeltségébe tartozó cégek nyerték el Paks II. Zrt. 2020. évi kommunikációs tevékenységéhez kapcsolódó ügynöki feladatok ellátásának projektjét 153,8 millió forintos keretértékben. Kiválasztásuk írásbeli konzultációval történt.
- Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt 2019 tavaszán közbeszerzést írt ki a Paks I-hez tartozó terület távhőrendszerének (148 millió Ft), szennyvíz, csapadékvíz és ivóvízrendszerének (187 millió forint) rendezésére, karbantartására. E tender kiírása előtt négy nappal a Duna Center Therm Kft (DCT), amely korábban is dolgozott itt és 2023-ig szóló szerződése volt Paks I-gyel a vízilétesítmények üzemeltetésére, karbantartására, épületgépészeti munkálatainak elvégzésére, Mészáros Lőrinc tulajdonába került. Így a nyertes is az ország legismertebb gázszerelője lett.
- Ősszel ugyanennek a teleknek a fejlesztésére újabb közbeszerzést írtak ki vízközmű, távhő, elektromos hálózatok, gőzrendszer és hőközpontok kialakítására, fejlesztésére. Mindezek a munkálatok már Paks II-t szolgálják, s kérdéses, hogy a költségeket ki fogja viselni. Beleszámítanak-e a Paks II. projektbe, vagy közvetlenül és azon felül magyar terhet jelent. Mi az utóbbira tippelünk, egyébként a telket már korábban át kellett volna ruházni Paks II.-re. Ha úgy tetszik, ezek is előmunkálatokat jelentenek. A vízközmű munkálatokat (csatornák elbontása és újak építése 13 hónap alatt) Mészárosék kapták meg 3,189 md forint +áfa értékben. A távhő rendszer átalakítását az A Híd nyerheti meg, az elektromos hálózatért még versenyben van egy állami cég a DCT-vel (az Elmű-Émáoszt már kizárták), és a gőz-, hőközpontok munkálatai is a DCT-re vannak kiszignózva. Ezek egyenként is milliárdos fejlesztéseket jelentenek.
- A Radióktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Nonprofit KFT közbeszerzési eljárásán nyert Mészáros Lőrinc cége¹⁴ Pintér Csaba egyéni vállalkozóval közösen egy 15,7 milliárd forint +áfa megrendelést a kiégett kazetták átmeneti tárolójának fejlesztésére. Ez is Paks I. területén van, és a meglévő bővítéséről lenne szó, ami

---

¹⁴ Az e munkálatokhoz szükséges minősítést a gázszerelő már korábban beszerezte.

valószínű Paks II-t is szolgálná. Kérdés megint, hogy költsége benne van-e a 12,5 milliárd eurós, teljes Paks II.-es programban. Nagy valószínűséggel nincs, vagyis a ráfordítás azon felül értendő.

Mint ismeretes Paks II. kiégett fűtőelemeit Magyarországon kell elhelyezni. Azok először néhány évet az erőműben vízben ázva pihennek, majd innen kerülnek a száraz tárolóba, ahonnan kb. 50 év pihenés után meg kell majd találni a végleges helyüket. Az eddig szóba jött helyeken (a Mecsekben Boda és Püspökszilágy) a lakosság tiltakozik. Süli a végleges elhelyezésről annyit bírt nyilatkozni, hogy az 40-50 év múlva lesz aktuális, addig kell rá a választ megtalálni¹⁵. (Nem mellesleg e végleges tárolókban a radioaktív anyag lebomlása háromezer év!)

Az utóbbi időben a kormány a klímaszemponatok kiemelésével hivatkozik az atomerőmű fejlesztésének jogosságára. Igaz, hogy így széndioxid nem termelődik, csak más, sokkal súlyosabb módon terhelődik meg a környezet.

3.5.4. Erőfeszítések a hitelszerződés módosítására

Az eredeti szerződés szerint 2026. március 15-én meg kell kezdeni a hitel törlesztését, euróban. Ennek eltolásáról tárgyal kb. egy éve Varga Mihály orosz partnerével. Az oroszoknak ráér a dolog, majd, ha odakerülünk, de mi szeretnénk erre előre biztosítékot szerezni, meg a rendelkezésre állásért fizetett jutalék csökkentéséről is. A Süli által adott információ szerint (nov. 18. ogy.) a tárgyalások jól haladnak, az orosz pénzügyminiszter pozitívan fogadta Varga javaslatát. Hogy mit és hogyan, erről nem tudni, és azt sem, mi az oka a tárgyalások elhúzódásának. Csak annyit tudunk Sülitől, hogy a megállapodtak a felek, amennyiben az orosz fél hibájából késik a hitelkeret igénybevétele, akkor ebben az esetben nem kell fizetnünk. Egyébként 2016-ban ilyen címen 250 ezer, 2017-ben 762 ezer, 2018-ban 334,5 ezer eurót utaltunk át a Vnyesekombanknak, a hitel folyósítójának.

A bank magyarországi kirendeltségével egyébként van valami probléma, amennyiben a NAV táblája szerint hónapok óta végrehajtás alatt áll. Hogy miért, nem lehet tudni. Noha 2000 óta van Magyarországon, és részt vett a Malév finanszírozásában is, mostani honlapján nem szerepel a magyar képvisellete. Nem

---

¹⁵ Ma nincs olyan megoldás, amellyel százezer évekre biztonságosan el lehetne zárni a kiégett fűtőelemeket, és időtálló figyelmeztetést sem tudunk kiadni ilyen időtávra a lerakó helyekről.

tartjuk kizártnak, hogy a Malév felszámolása után a cégben bennragadt 120 millió eurós követelésének kárát a megszabott magas kamatokból véli kitermeltetni velünk.

3.5.5. Amit eddig a pénzekről tudni lehet

A költségvetésekben eddig a Paks II-re előirányzott kereteket nem használtuk fel, úgyszólván azok költségvetési tartalékot képeztek. 2017-re a tervezett költés 99,7 milliárd forint volt, ebből 41,9 milliárd fogyott, 2018-ra 106,7 milliárdból 39 milliárd forintot költöttek az új atomprojektre. 2019-ben a kiszolgáló létesítményekre adott 57,2 milliárd forintot Paks II. tőkéjének megemeléséből finanszírozták. Mégpedig úgy, hogy 1000 db 1000 forintos részvényt bocsátottak ki, amit az állam felárral vett meg. Így a jegyzett tőke 1 millió forinttal megemelkedett, a többit pedig a tőketartalékba tették, innen fizették ki a Roszatom 6 számláját 57,2 milliárd forintos értékben. Vagyis nem vettünk igénybe hitelt (ami most 4,5 százalékkal kamatozna), mint ahogy eddig még soha, vagy ha igen, azonnal visszafizettük a piacról olcsóbban szerzett forrásokból (kamatarbitrázs). Kérdés, vajon emiatt is fizetnünk kellett a rendelkezésre tartási jutalékot. Nagy valószínűséggel igen.

Márta Imre év végén adott interjúja szerint¹⁶ Paks II-ön már semmi sem segít, ki kellene jönni belőle az oroszokkal közös megegyezéssel, vagy pedig át kellene alakítani. Szerinte egy blokk is elég lenne. Az oroszok most úgy ki vannak tömve a világban megrendelésekkel, hogy a magyar építkezés – az uniós vacakolásokkal megterhelve – nem igen érdekli őket. Putyin sem tudná 2030 után átadni, vagyis az orosz félnek is volna hajlama az engedményekre.

3.6. Bankügyek

3.6.1. Növekedési hitelbank

Mint idővel kiderült, a Szemerey Tamás tulajdonolta bank (Növekedési Hitelbank) felszámolása unokatestvérének, Matolcsy Györgynek a döntése volt. Az unokatestvérek ugyanis összeveszték valami MKB ügyleten, mire a jegybankelnök kiadta a parancsot: ki kell vonni a Pallas Athéné alapítványok pénzét a bankból és a fiai betéteit is. Ennek nyomán mások is távoztak a bank betétesei közül.

A bank likviditásával enélkül is gond volt, mert hosszú lejáratra hiteleztek – zömében baráti alapon rövid forrásokból. De 12,5 milliárd távozása tényleg megrendítette a bankot. Ezért az MNB 2018. december 18-án 7 millió forintban korlátozta a kifizetéseit, egyúttal két felügyeleti

---

¹⁶ <https://24.hu/fn/gazdasag/2019/12/19/martha-imre-energetika-paks2-paksi-atomeromu-rezsi-fkf/>

biztos irányítása alá vonta a hitelintézetet, legkésőbb 2019. április 18-áig. Csakhogy az MNB már a négy hónapos haladék letelte előtt egy hónappal, március 14-én visszavonta az NHB működési engedélyét és elrendelte annak végelszámolását, az ügyfelek érdekeinek veszélyeztettségére is tekintettel. A jegybank arra hivatkozott, hogy a bank „sem likviditásának helyreállítása, sem üzleti modelljének átalakítása terén nem tett olyan lépéseket, amelyek biztosították volna fenntartható stabil működőképességét”.

Ám Szemereyék azt állították, minden nehézség ellenére tovább tudtak volna működni, képesek lettek volna megtenni az MNB által (is) szükségesnek tartott kiigazító intézkedéseket (kötvényesítés, tőkeemelés, új működési modell stb.). Továbbá a végelszámolás elrendelése előtt a menedzsmen minden folyó kötelezettségét tudta volna teljesíteni, 6-9 hónap alatt pedig először a portfólióértékesítésből felszabadult pénzekből eleget tehetett volna a betéteseivel szembeni kötelezettségeinek. „A likviditási helyzet lényegesen jobb volt 2019. márciusában, mint 2018. decemberében” – szerepel az NHB éves beszámolójában. Hozzáteve: a bank nagy összegű – 2018 végi állapot szerint 1,3 milliárd forintos – alárendelt kölcsöntőkét is kapott, illetve további előrehaladott forrásbevonási tárgyalások folytak és már megállapodások is álltak rendelkezésre, melyek a fizetőképesség erősítése mellett a kötelezettségek kielégítésének további biztosítékát is segítették.

Igazuk bizonyítására Szemereyék 2019. április 12-én bíróság előtt támadták meg a jegybank döntését. Ám esetleg a felperesnek kedvező ítélet legfeljebb csak elégtétel lehet Matolcsy unokatestvérének, mivel Szemerey cége – némileg váratlan módon – idén augusztus 27-én eladta az NHB-t a Solar Gold Aranykereskedelmi és Szolgáltató Zrt.-nek. Az új tulajdonosok is tovább viszik a pert az MNB-vel szemben.

Isten malmai lassan örölnek, hát még ha azt a malmot a magyar bíróság működteti....

(Emlékeztetünk arra, hogy Tényi István pedig a Matolcsy fivéreket jelentette fel az ügyészségen bennfentes információkkal való visszaélés gyanúja miatt minekutána kiderült, hogy betétjüket a Növekedési Hitelbank bukása – 2018. dec. 18-án kihirdetett korlátozása - előtt két héttel átvitték a Gránit bankba.)

3.6.2. Takarékbank Zrt.

A takarékszövetkezeti szektor átalakításának legjelentősebb állomásaként október 31-én a megmaradt 11 regionális takarékszövetkezet és két bank egyesült a Takarékbank Zrt.-ben. Így

létrejött az ország ötödik legnagyobb bankja. Egy teljes szektor átalakítása zárult le, a pár évvel korábbi 120 takarékszövetkezetből országos univerzális bank jött létre. Magyarországon az elmúlt évtizedekben ilyen mértékű összeolvadás nem nagyon volt.

Közel 2300 milliárd forintos mérlegfőösszegével az ország ötödik legnagyobb hitelintézete lépett piacra. Az így létrejött Takarékbank saját tőkéje 120, jegyzett tőkéje 70 milliárd forintra emelkedett, hitelállománya eléri az 1400, betétállománya pedig az 1700 milliárd forintot. A fúziók révén az országos Takarékbank ügyfeleinek száma több mint 1,1 millióra nőtt, 750 fiókjával és 15 Takarékbank mobil bankfiókjával a legnagyobb országos fiókhálózatot üzemelteti 7000 dolgozóval; a banknak több ezer takarékszövetkezeti tulajdonosa van (nekik persze érdemi beleszólásuk az ügymenetbe nem lesz).

Az átalakítások és átszervezések révén jelentősen csökkennek a működési költségek, 2023-ra mind a lakossági, mind a vállalati szegmensben 10 százalékos piaci részesedés és évi 30 milliárd forint körüli adózott eredmény fenntartható elérését tűzték ki célul. A bank üzleti korszerűsítést tervez, új termékekkel és szolgáltatásokkal, digitális csatornák alkalmazásával kívánja piaci pozícióját erősíteni, miközben a hagyományos banki ügyintézését is széles körűen biztosítja.

A bank elnök-vezérigazgatója Vida József – NER báró, Mészáros Lőrinc üzlettársa és a TV 2 tulajdonosa.

3.7. Honvédelmi fejlemények

A rendszerváltást követően nagy leépítések voltak a honvédségnél, amit egyrészt a hidegháború kiiktatódása, másrészt később a NATO tagság elnyerése tett lehetővé. Az egyes kormányok jelentős összegeket tudtak megtakarítani a kiadások lefaragásával anélkül, hogy súlyos társadalmi veszteségek keletkeztek volna miatta. (A NATO tagságból ugyan következett egy GDP arányos honvédelmi kiadási követelmény, de ezt rendre nem tartottuk be.)

2010-ben Orbán Viktor is megpróbált egyezkedni a NATO vezetőivel a követelmények enyhítéséről (nyilván a költségvetési konszolidáció érdekében), de azok nem járultak hozzá a kérés teljesítéséhez. (Ennek ellenére például 2011-ben Orbán 41 milliárd forinttal megvágta a HM költségvetését, amitől Hende Csaba egy hétig beteg volt.) 2014 után egyre határozottabban követelte a NATO a 2 százalékos GDP arányos évi haderő-fejlesztési kiadások elérését. Trump

elnök tovább szította a parazsat azzal, hogy kijelentette: az USA nem akarja egyedül Európa védelmét finanszírozni.

A válság utáni növekedés megindulását követően Orbán kijelentette (2014-2015-ben lehetett), hogy most már az országot elég erőssé tettük, be kell hozni a lemaradást a honvédelem terén is. 2019 elején Brüsszelt is meglepő bejelentést tett, miszerint a magyar honvédségnek olyan erősnek kell lennie, hogy a NATO segítsége nélkül is el tudja bármilyen katonai támadást hárítani. Benkő Tibor honvédelmi miniszter ennél is tovább ment. Egy beszédében kijelentette: „modern, ütőképes, jól felszerelt honvédség kell, amely a térség meghatározó erejeként képes a régió kihívásait, kockázatait, fenyegetéseit kezelni.”¹⁷

Az ismert számok alapján 2015 után lódultak meg a honvédelmi kiadások. 2011-2015 között a HM költségvetése 233-250 milliárd forint között mozgott. 2016-ban 300 milliárd közelébe ért, 2018-ban 427,3 milliárdot, 2019-ben 515 milliárdot állítottak be a központi költségvetésbe, a 2020-ra előirányzott összeg pedig 616,1 milliárd forint (négy év alatt megduplázódott).

A HM költségvetési adataitól eltérnek az államháztartás konszolidált kiadásai közt szereplő védelmi kiadások (50 milliárddal is kisebbek, talán mert a HM közigazgatási kiadásait nem sorolják ide). Ám ezek a számok is arról tanúskodnak, hogy 2015 után folyamatosan növekedtek a GDP-hez mérten és az államháztartási költségeken belül is a védelemre fordított összegek. Az alábbi táblázat adatait a költségvetési tervezetekből állítottuk össze, tehát azok nem tényszámokból képződtek, hanem előirányzatokból (beleértve a GDP tervezett adatát is).

1. táblázat

Konszolidált védelmi kiadások az államháztartásban

(százalék)

Év	a tervezett GDP százalékában	a tervezett államháztartási kiadás százalékában
2015	0,6	1,3
2016	0,7	1,6
2017	0,8	1,7

¹⁷ Idézi Magyar Narancs: Fegyverbe! 2019. okt. 10.

2018	0,9	1,8
2019	1,0	2,1
2020	1,1	2,6

Forrás: Éves költségvetési tervek

Látható, hogy a kiadások szisztematikusan emelkedtek az utóbbi években, az államháztartási kiadásokon belül súlyuk 2020-ra 2015-höz képest megduplázódott. A tábla adatai nem igazolják azt, hogy NATO kötelezettségünk teljesítésénél 2019-ben a GDP 1,6 százalékánál tartottunk. Valószínű azért nem, mert a NATO statisztikába más, a honvédelemmel kapcsolatos kiadások is bekerülnek (pl. útépités). A 2 százalékos GDP arányos kötelezettséget 2024-re vállaltuk elérni (ill. elhangzott, hogy 2022-re is teljesíthetjük).

Orbán új fegyverkezési koncepciójában külpolitikai érdekek is szerepet kapnak olyan értelemben, hogy azoktól vásárol, akikkel jóba szeretne lenni, így például Németországtól (2019-ben Mo. volt a német hadipar legnagyobb vevője), Törökországtól, Braziliától, sőt, nem túl elegánsan a MÍG 24-es helikoptereket Oroszországban javíttattuk. Ezekbe a vásárlásokba nem lehet belelátni. Lehet, hogy évek múlva ki fog derülni az is, miért kellett megvennünk a brit-osztrák tulajdonú hadiipari üzemet (Hirtenberger Defence Systems), amely elsősorban aknavetőket és tüzérségi eszközöket gyárt... A vásárlásra külön céget állítottak fel 3 millió forintos jegyzett tőkével (ez 100 százalékos állami garancia mellett 12,8 milliárd forintos hitelt kapott az MFB-től, amiből vásárolt). Pontosabban a vásárlást a Miniszterelnökségen intézték.

3.8. Kormányzati költségek

3.8.1. A Pénzügyminisztérium várba költözése

Az eredeti, 2016-ban készült terv szerint a volt Kulturinvest épületének visszaalakítása az 1944. évi kinézetre 26 milliárd forintot tett volna ki. A volt királyi pénzügyminisztérium újjáépítése a modern technikát és a konzervatív berendezést elegyíti majd. Itt 800-1000 főnek teremődik munkahely, étterem, garázs, irattár, könyvtár és reprezentatív fogadó tér. Ám jelenleg 1715 fő dolgozik a minisztériumban, tehát a munkatársak a várba költözés után szét lesznek szórva.

A bontási és építési költségek eddig 21,8 milliárd forintot tettek ki. Ám ez még nem a végső számla, hiszen a 2020. évi költségvetésben is el van még különítve erre a célra 18,1 milliárd forint. A 2019-es előirányzat 8,1 milliárd forintos maradványösszegevel

együtt tehát az eredeti tervnél több forrással rendelkezik a projekt. Nem állítjuk, hogy 48 milliárdba fog kerülni Orbán Viktornak ez a hóbortja (a Karmelita kolostorba költözés kb. 30 milliárd volt, de még nem számoltak el vele), csak azt, hogy a hivatalosan elfogadott előirányzatok szerint még 26,2 milliárd forintot lehet erre a projektre költeni. De nem zárhatjuk ki, hogy még nagyobb lesz a számla, aminek egyik biztosítója a kivitelező személye, a NER-barát West Bau Hungaria Kft (Paar Attila).

3.8.2.A Városliget átépítése

Az önkormányzati választásokig zavartalanul folytatódott, ám Karácsony Gergely választási programjának egyik sarkalatos kérdése volt a projekt leállítása. Tudomásunk szerint az új Fővárosi Közgyűlés elfogadta azt a határozatot, hogy amit eddig még nem kezdtek el, azt függeszték fel, a megkezdett beruházásokat azonban fejezzék be. Ezzel ment Karácsony a kormányülésre, de a végső határozatról ez idő szerint nincs információnk. A projekt eddigi leltára fő vonalaiban a következőképpen néz ki.

A projektért felelős Városliget Zrt eddig 120 milliárd forintra írt ki megrendelést. Ezen kívül fut a 33 milliárd forintos Pannon Park terv, az Állatkert finanszírozásában – kivitelezője Garancsi István.

A 120 milliárd forintos megbízási lista nagyjából a következőképpen néz ki:

- Néprajzi Múzeum, 26,5 md,
- Magyar Zene Háza 20 md,
- Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ 21 md, +2,5 md forint eszközbeszerzésre,
- integrált biztonságtechnika 11 md,
- mélygarázs 6,5+2 md,
- Komáromi Csillagerőd 5,3 md,
- Olaf Palme ház rekonstrukciója 4,1 md
- Utak, közművek fejlesztése 3,7 md,
- Vízellátó rendszerek 2 md,
- Nagyjátsszótér és játékok 1,9 md,
- Vendéglátó és sportlétesítmények 1 md,
- Dózsa Gy. úti közvilágítás 1,8 md,

- Hírközlési alapintézmény hálózat kiépítése 0,8 md,
- IT aktív eszközök 0,8 md.

Ezen létesítmények tervezési költségei nem szerepelnek a fenti listában. Ezen kívül a Városliget Zrt.-nek jogában áll 300 millió forint alatti megrendelésnél közbeszerzésen kívül saját kiválasztásban meghatározni kivitelezőket. Így készül el pl. a Vakok kertje, a Rózsakert és a kutyafuttató, amely projektek összege éppen, hogy valamivel marad csak el a közbeszerzési határtól.

A feltüntetett létesítmények vagy már elkészültek, vagy olyan előrehaladott készütségi fokuk van, hogy azokat értelmetlen lenne leállítani. Nincs még azonban szerződés három nagy tételre: a Nemzeti Galériára, a Magyar Innováció házára és a Városligeti Színházra. Ezek összesen több mint 100 milliárd forintot tesznek ki. (A Nemzeti Galériának csak a tervezési költsége 2,7 md forint volt, felépítése 70-80 milliárd forintba kerülne.)

Ha a kivitelezőket nézzük, akkor a következő a helyzet:

- Garancsi viszi az állatkertet 33 md.
- Paár Attila, és Orbán Ráhel további barátai, mint a Magyar Építők (Szijj László) megvásárlói önálló cégekkel, az Épker. Zrt-vel és a WHB Befektetési Kft-vel, valamint a Market Zrt-vel konzorciumban 31,3 milliárd forintos megbízást nyertek el.
- Záév Zrt. 26 md – Mészáros Lőrinc cége,
- Strabag 20 md,
- T-Systems Zrt 10,7 md,
- Colas Alterra Zrt 6,9 md.
- és mindenki más kb. 19,8 md.

Vagyis a 150 milliárd forintos projekt 62 százaléka Orbán Viktor és családjának legközvetlenebb barátaihoz került (a Strabagot és a T-Systemst nem számoltuk ide).

Forrás: <https://g7.hu/kozelet/20191108/a-liget-projekt-150-milliardjanak-ketharmada-kormanykozeli-vallalkozokat-gazdagitott/>

3.8.3.Sport, oktatási és egészségügyi kiadások a költségvetésben

Az Orbán-kormány hatalmas átrendezést hajtott végre az államháztartásban 2011 óta (a 2010-es költségvetést még a Bajnai-kormány nyújtotta be). Ennek egy szeletét mutatja be a következő táblázat, amely a zárszámadások alapján készült, reálértékben.

2. táblázat

Költségvetési ráfordítások változása 2011-2018 között

(százalék)

Kiadási cím	Változás, reálértékben
Sport	304
Oktatás	28
felsőoktatás	23
középfokú oktatás	-28
iskolai előkészítés, alafokú oktatás	-50
egyéb oktatás*	242
Egészségügy	23
kórházak	75
házi orvosok, gyermekgyógyászat	49
egyéb egészségügy**	-14
fogorvosok, orvosi rendelői ellátás	-46
közegészségügy	9

Forrás: <https://mfor.hu/cikkek/makro/fontosabb-lett-az-orban-kormany-nak-a-sport-a-szakrendeloi-ellatasnal.html>

*Az egyéb oktatásba az iskolai étkeztetéshez, kollégiumokhoz adott pénzek továbbá az oktatáskutatásra, módszertani tevékenységére fordítottak és az oktatás szakigazgatását, működtetését, fejlesztését ellátó intézmény, a KLIKK kiadásai tartoznak. A nagy növekedési ugrás az oktatás centralizációja miatt állt elő. Enélkül valószínű, az oktatásra fordított állami kiadások csökkentek volna.

** Az egyéb egészségügybe a gyógyszer-támogatás, a gyógyászati eszközök támogatása, az egészségügyi kutatások, orvosi felmérések tartoznak.

Megjegyezzük, hogy a több mint négyszeresére duzzadt sportra fordított kiadásokban nincsenek benne a TAO pénzek.

3.8.4.A kulturális TAO-pénzek helyetti pénzosztás

A kulturális TAO felszámolása után a kormány ígéretet tett arra, hogy a kulturális intézmények nem fognak kárt szenvedni. A 37 milliárdban megszabott keret nagyjából meg is felelt annak az összegnek, amitől a jegyeladásokhoz kapcsoltnan cégektől megkaptak. Csak az elosztási rendszer változott. A tavaszi osztásnál is kiment már a biztosíték, amikor Vidnyánszky Attila Nemzeti Színháza ötször annyi forrást kapott (380 milliót), mint a TAO-rendszerben.

Az év végére időzített osztás még botrányosabbra sikeredett. Az EMMI illetékes bizottsága pályázati kiírást tett közzé, amelyre csak azok az intézmények jelentkezhettek, amelyek előadóművészettel foglalkoztak, korábban TAO-pénzeket kaptak, hazai (nem külföldi) tulajdonban vannak és nem természetes személyek. Ezzel szemben olyanok is pályáztak és nyertek is el pályázatot, akik nem pályázhattak volna, s előfordult, hogy pályázati azonosító nélkül nyertek. Ez utóbbi esetében nagy a gyanú arra nézve, hogy ők talán nem is pályáztak, hanem csak úgy kaptak.

A legkirívóbb esetek a következők voltak:

- 28 esetben önkormányzatokat díjaztak 10-50 millió között, többnyire 20 millió forintos összegben, de a XVII. kerületi önkormányzat (Fidesz) 500 millió forintot kapott.
- A jobboldal kezébe került Petőfi Irodalmi Múzeum 415 millió forintban részesült.
- A Köves Slomo vezette EMIH 1819,7 millió forintot nyert színházépítésre.
- 1 milliárd forintot kapott a Nemzeti Színházhoz köthető Déryné Nonprofit Kft, amelyet még be sem jegyeztek.
- 6 egyéni vállalkozó is forráshoz jutott 6-6 millió forintos keret összegben.
- A Semmelweis Egyetem 10 millió forintban részesült.
- A Magyar Teátrumi Társaság 100 millió forinttal gazdagodott, miközben a hasonló funkciót ellátó Független Előadói Művészeti Szövetséget nem tartották pénzfelvételre jogosultnak.
- Négy tűzoltó egyesület is hozzájutott 2,6-9,6 millió forinthez.
- Olyan cégek is részesültek állami apanázsban, amelyeknek a kultúrához semmi közük, mert követelés-behajtással, dísznövény, vetőmag, műtrágya forgalmazással, sportszerkereskedelemmel, betegellátással foglalkoznak.
- Bajkai István feleségének cége 70 milliót tehetett el magának – jótékonykodásra.

- 1 milliárd forinthez jutott az L.Simon Lászlóhoz és feleségéhez kapcsolódó alapítvány.

Ugyanekkor sok színházat, kulturális intézményt – forráshiányra hivatkozva – elutasítottak (közülük a legismertebb az Átrium Színház).

A pénzosztás nyilvánvalóan „pofára” ment. Nem tartjuk kizártnak, hogy az önkormányzati választásokon bukott Fidesz érdekeltségi kör egy részének kompenzálását szolgálta az EMMI év végi pénzosztogatása. Annyi bizonyos döntési rendszer nem volt átlátható, a pénzelosztás szakmai elvei homályban maradtak, csak annyi volt világos, hogy az osztogatás diszkriminatív volt.

<https://magyarnarancs.hu/belpol/kultur-tao-koves-slomo-nemzeti-125358>

<https://g7.hu/kozelet/20191216/fideszes-kepviselo-szemelyi-edzo-es-ujagarus-is-kapott-a-szinhazaknak-szant-allami-milliardokbol/>

3.8.5. A szokásos év végi pénzosztogatás

Az év végi pénzeső ezúttal sem maradt el, amire a vártnál jóval nagyobb adóbevételek és maradványok lehetőséget adtak. Ami a Magyar Közlönyökből nyomon követhető volt, az 257,1 milliárd forint sorsa, ti. ennyiről rendelkezett a kormány december 21. és 27. között. A főbb címek a következők voltak:

- Fejenként 500 ezer forintos (bruttó) jutalomban részesültek a BM, a HM, a NAV, a Polgári nemzetbiztonsági szolgálat és az Országgyűlés alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátók, összesen 49 milliárd forintot fordítottak a december 1-jén hivatali állományban lévőkre.
- A Miniszterelnöki Kormányiroda egyéb működési költségeire kapott 44 milliárd forintot.
- Az egyházak ezúttal nem kaptak sokat, csak 3,8 milliárd forintot, ebből a reformátusok 3,2 milliárdot, 580 milliót a katolikusok, és 80 milliót az evangélikusok. A határon túli egyházak ezen kívül 2,6 milliárd forintban részesültek¹⁸.

---

¹⁸ Köztük volt a Libanoni Antiochiai Szír Maronita Katolikus Egyház is, mint üldözött keresztény egyház 330 millió forinttal.

- A sportot is meglehetősen szerény összeggel támogatták, mindössze 6,9 milliárddal. A határon túli sportegyesületeket viszont nagyon gálásan kistafirozta a magyar kormány, ők 13,7 milliárd forintot kaptak rendre mind futballra.
- A felsőoktatás 20,5 milliárdhoz jutott, ebből 12 milliárdot tett ki a Corvinus egyetem alapítványa.
- Az egészségügy teljesítményének elismerésére, struktúraváltásra 36,6 milliárdot előlegeztek meg még a 2019-es költségvetés terhére. A kórházak adósságát 42,8 milliárdos keretben 2020-ban kívánják rendezni. Ezen kívül egyszeri juttatást kapott a járóbeteg szakellátás (15,7 md), a molekuláris biológiai vizsgálatok (3,2 md) és a fekvőbeteg-ellátás (17,7 md). Ez egészen kivételes osztogatás volt, nyilván az egészségügyben kialakult botrányos helyzetek okán.
- A vasúti és közúti személyszállítás 24 milliárd forintos többletet tudhatott magáénak.
- A faluprogramra 3 milliárdot, a TV Film Multimédiának 3,4 milliárdot, a ménesbirtoknak 4,2 milliárdot, a Fáy András Alapítványnak 850 milliót adtak. A Lévai Anikóhoz kapcsolódó Magyar Ökumenikus Segélyszervezet 793 millió forintot, a Kurultájt rendező Magyar-Turán Alapítvány 400 milliót, a Kőrösi Csoma Emlékközpont 214 milliót kapott.

<https://mfor.hu/cikkek/makro/most-64-milliard-forintot-osztogatott-szet-a-kormany.html>

https://hvg.hu/gazdasag/20191227_A_kormany_elsutotte_a_penzagyut_kapott_Hosszu_Katinka_es_a_turani_alapitvany_is

<https://magyarnarancs.hu/sport/14-milliarddal-segitette-meg-a-hataron-tuli-futballklubokat-a-kormany-ev-vegen-125659>

https://www.portfolio.hu/gazdasag/20191228/megerkezett-a-bizonyitek-ev-vegi-penzkoltesbe-kezdet-a-kormany-411159?utm_source=hirkereso_es_kapu&utm_medium=portfolio_linkek&utm_campaign=hiraggregator

III. Kormányzati vegyes ügyek, kis színesek

Az elmúlt hónapok során a megszokott kormányzati aktivitás továbbra sem szünetelt, pontosabb azt mondanunk, hogy a magyar társadalom valamennyi fontos alrendszerében az és csak az történhet, amelynek ötletadója és kivitelezője valamely kormányzati szerv volt. Ebből az áttekinthetetlenül gazdag világból szemezgetünk és nagyítunk ki néhány gyöngyszemet.

1. Egy örökzöld szín a sok közül: letörjük a bürokráciát

Az eredeti - 2010-es - kormányprogramban még hangzatos ígéretek zengtek arról, hogy a leendő Fidesz-kormány radikális le fogja építeni a központi kormányzati apparátus létszámát, megszüntet majd számos és számtalan felesleges központi hivatalt stb. Később már csak évente egyszer-kétszer hangzottak ehhez hasonló ígéretek, legutoljára még Lázár János mert merész leépítésekkel fenyegetődni az év elején, 2015-ben. Azóta már ő is csak a ménesének csökkenését számolgathatja valahol a békési megyehatárok peremvidékén.

Hanem a bürokrácia, köszöni, jól van... Soha ennyi államtitkár, helyettes államtitkár, címzetes és egyéb módon kinevezett kormánybiztos és egyéb, mindenféle cafranggal ellátott fiatalember nem serénykedhetett kormányzati színekben a közéletben, mint 2019-ben. Az alábbi írásban olvasható táblázat tárcánként is bemutatja, hogy mi történt a központi apparátusok világában, 2010 óta. https://nepszava.hu/3055092_oriasira-duzzadt-a-kormanyzati-vizfej

A fogadkozás most annyival szelídebb természetű lett, hogy jövőre legalul, az ügyintézői szinten próbálkoznak a bürokrácia csökkentésével miközben a központi kormányzati apparátusok létszáma a 2010-es induló állapothoz képest a DUPLÁJÁRA NŐTT !/
https://hvg.hu/itthon/20191112_hatosag_burokracia_orban_kormany_eloterjesztes

Nem is lovagolnánk ezen hosszabban, s csak azért hoztuk szóba, mert a Fidesz korábbi, ellenzékben tanúsított magatartásának egyik központi eleme volt az adminisztratív terhek, főlős apparátusok, szervezeti beavatkozások leépítésének szándéka. Még arra is emlékszünk, amikor Varga Mihály éppen e törekvéseket vélte a nemzeti jövedelem legfontosabb, radikális növekedési motorjának.

2. Egy másik örökzöld, az oktatás

Nem lennének igazságosak, ha nem azzal kezdenénk, hogy a rendszerváltás valamennyi kormányának beletörött a bicskája az oktatás átalakításához fűződött szándékokba. 2010 óta - mindenki tudhatja - az új rendszer lényege a mindenre kiterjedő központosítás lett, ami azzal is társult, hogy az érintett réteget, a pedagógusokat egyre kevésbé szándékoztak bevonni a róluk szóló szabályozás szüntelen változtatásaiba. Ezen az őszön is így történt, s ennek lett köszönhető az utolsó negyedév legnagyobb tömegeket megmozgató Kossuth téri tüntetése, amelyet a pedagógusok szakszervezetei szerveztek, és igen emelkedett, szép szakmai színvonalú demonstrációvá szélesedett ki.

Eredménye ezúttal sem lett, továbbra is az ő érdekeik semmibe vételével növelnék a tanárok, valamint a diákok terheit, ezért januárra már egy országos, általános sztrájk megszervezését is kilátásba helyezték. <https://444.hu/2019/11/13/november-30-ara-tuntetest-januarra-akar-sztrajkot-tervezhet-a-pedagogusok-szakszervezete>

<https://444.hu/2019/11/30/fekete-esernyos-akciot-jelentettek-be-a-tunteto-pedagogusok>

<https://magyarhang.org/belfold/2019/12/14/kek-zold-bokaval-megy-haza-a-tanitono/>

Még e negyedév egyik fejleménye volt, ami egyébiránt az egyik legjelentősebb kormányzati kudarc bizonyítéka is: sok-sok mellébeszélés, fenyegetődzés után az év végén a minisztérium kénytelen volt beismerni, hogy nem lesz Nemzeti Alaptanterv. Sem az idén, sem pedig jövőre... a politikai felelősség levonása ezúttal sem történt meg, semmilyen szinten sem.

https://hvg.hu/itthon/20191219_Nem_lesz_uj_Nemzeti_Alaptanterv

Így tudtuk az év legutolsó napjáig. Ám a kormányzati útvesztőből váratlanul mégis előbukkan az új NAT, pontosabban szólva a régi...de mégis valamiféle változtatásokkal. Az új év egyik első munkanapján váratlanul kiderült, hogy mégis csak készen van a NAT, és már ősszel be is lehet vezetni.

https://hvg.hu/itthon/20200107_Most_ugy_nez_ki_megis_lesz_uj_Nemzeti_alaptanterv

(Az is lehet, hogy ebben az ügyben nem ez lesz a legutolsó hír...)

Az ősz egyik bujkáló sikerhíreként alig keltett feltűnést, hogy az EMMI felügyelte alól kikerült a felsőoktatás, és...na hová került??? Szeptembertől ezt is Palkovics úr végtelen határokkal megáldott minisztériuma fogja ezek után felügyelni...Túl rövid idő telt még el, nem tudni, hogy azóta a megváltozott irányításnak köszönhetően a magyar felsőoktatás milyen mértékben

tudta javítani a magyar gazdaság versenyképességét, de kételyünk nem lehet, jövőre már biztosan javítja.

https://index.hu/belfold/2019/08/21/felsooktatas_egyetemek_felugyelet_iranyitas_innovacios_es_tecnologiai_ministerium_emmi_maruzsa_zoltan_palkovics_laszlo/

https://hvg.hu/itthon/20190821_Palkovics_kerte_es_megkapta_a_felsooktatast

Még csak annyit szeretnénk zárszóként megjegyezni, hogy az elmúlt negyedév legalaposabb, és leginkább tanulságokkal teli írását/esszéjét éppenséggel az oktatásban uralkodó kétségbeejtő állapotoknak köszönhetjük. Radó Péter - jól ismert oktatáskutató - esszéje első megközelítésben az oktatási alrendszer átfogó kritikai elemzése, alaposabb olvasás nyomán azonban az is jól látható, hogy az oktatás ürügyén az Egész NER működésének páratlanul mély és velőtrázó láttelele. Legszívesebben mindenkivel elolvasatnánk, nemcsak pedagógusokkal, mert ritkán találhatunk ehhez fogható, pontos elemzést.

<https://www.es.hu/cikk/2019-10-04/rado-peter/mi-tortent-velunk.html>

3. Senkit sem hagyunk az út mellett

Főleg az olyan kádereket nem, akik már a kezdetektől fogva megbízható harcostársaink és fontos pozíciókban bizonyították elkötelezettségüket. Ezen az őszön két, jól ismert káder sorsa hosszú évekre eldőlt. Előbb Handó Tündéből lett alkotmánybíró, ami teljességgel érthető, hiszen az még nem volt. Ráadásul a bírósági szervezetben már égett a lába alatta a talaj és készülöben volt a legnagyobb botrány, a bírói kar lázadása ellene.

Búcsúztatása a bukásához méltó körülmények között történt. Elöljárói nyomásra a tizenkilenc megyei bírósági vezető olyan szervilis, a legsötétebb korszakokra emlékeztető szerelmes levéllel búcsúzott tőle, amely a rendszerváltás harminc évében is egyedülálló példája lett az intézményesített seggnyalásnak. Sajnos, eredeti lelőhelyét megszüntették, de akadtak olyanok, akik megmentették ezt a páratlan kordokumentumot.

https://hvg.hu/itthon/20191130_Utoljara_az_atkosban_bucsuztattak_ugy_vezetot_mint_Hando_Tundet_a_birok

https://hvg.hu/itthon/20191204_Elerhetetlen lett a_birosag_honlapjan_a_Hando_Tundenek_halal_kodo_level

Ejtőernyővel felfelé. MnCs. nov. 7

Felfelé bukik. Handó lelép. HVG. okt 31.

<https://tldr.444.hu/2019/10/16/birosagi-karaokebulikon-kapott-szarnyra-es-alkotmanybirosagi-kenyszerpalyan-erhet-veget-hando-tunde-karrierje>

Nagyjából ugyanezekben a napokban találta Áder János úgy, hogy Polt Péternél alkalmasabb ügyész nem létezik e hazában arra, hogy továbbra is ő vezesse ezt a különösen fontos testületet. Ez a pozitív részrehajlás tökéletesen megérthető, hiszen mióta ő a legfőbb ügyész, azóta nem akadt arra példa, hogy a Fidesz vezérkara számára kínos, családi, rokonsági és egyéb baráti kapcsolatokra rávetődő gyanú valaha is eljuthatott volna a nyomozati szakaszba. S amíg ő a helyén lesz, ez bizonyosan így is marad. Ld. még:

Az állami ököl. HVG. nov. 14.

Életfogytig maradhat. Polt Péter újraválasztott legfőbb ügyész kilenc kényelmes éve. MnCS. nov. 7. <https://444.hu/2019/11/04/ujabb-9-evre-fogyessze-valasztotta-a-parlament-polt-petert>

<https://444.hu/2019/11/04/33-erv-hogy-polt-peter-miert-remek-valasztas-a-legfobb-ugyeszi-posztra>

https://index.hu/belfold/2019/11/04/polt_hando_valasztas_parlament/

Az őszi kádermozgás egytelen zavaró momentuma talán csak az lett, hogy a Trócsányinak beígért uniós biztosi állásból mégsem lett semmi, (e kínos affér részleteiről korábbi összegzőnkben viszonylag alaposan megemlékeztünk), s nem tudni, hogy jelenlegi állásával maradéktalanul elégedett lenne-e. Stumpf István helyzete ennél még világosabb, az ő helye amúgy is kellett Handó Tündének, István pedig kéretlenül és váratlanul, többször is önként viselkedett alkotmánybíróként. Olyankor is, amikor a Párt nem ezt várta volna tőle. Őt ott hagyták az út mellett, igaz, neki megmaradt a stoppos igazolványa, azt még meghagyták.¹⁹ Igaz, ő már tavasszal is számolt ezzel az eséllyel: https://azonnali.hu/cikk/20190404_szeretne-a-renitens-alkotmanybiro-stumpf-istvan-hogy-ujravalasszak

https://nepszava.hu/3041021_nagyon-furcsa-bizottsag-keresi-stumpf-utodjat-az-alkotmanybirosagba

https://index.hu/belfold/2019/12/16/stumpf_istvan_interju_alkotmanybiro_orban/

https://hvg.hu/itthon/20190905_Stumpf_Istvan_2010_utan_a_kormanyban_penteken_kitaltak_v_alamit_hetfon_beleirtak_az_Alkotmanyba

---

¹⁹ Érdekes és elgondolkodtató ezt a bekezdést 2021 februárjában olvasni, mikor is tucatnyi interjú segítségével avatja be a közvéleményt annak részleteibe, hogyan is kapott akár a legnagyobb járművekre is érvényes hirtelen és meglepően friss jogosítványt. KL 2021. 02.28.

4. És az igazi örökzöld: az oligarchák aktuális helyzete

Évek óta rendre megfogadjuk, hogy a következő negyedéves összegzőben nem írunk az új magyar/nemzeti nagyburzsoáziáról, aztán mindig az derül ki, hogy ez a témakör kihagyhatatlan. Most is így történt. Pedig még arra is lett volna ok, hogy beismerjük: hazánkban nincsenek is oligarchák. Ezt a legilletékesebb személytől, Csányi Sándortól tudhattuk meg az év végén.

Ő nyilatkozta ugyanis az év végi HVG-nek azt, hogy Magyarországon nincsenek oligarchák...merthogy csak Orbán Viktor akarata számít, senki másé nem.

<https://24.hu/kozelet/2019/12/18/csanyi-sandor-orban-miatt-nincsenek-oligarchak/>

https://hvg.hu/kkv/20191218_Csanyi_Sandor_Magyarorszagon_nincsenek_oligarchak?s=hk E megvilágító erejű gondolatmenet apró sántítása éppen az lehet, hogy mi a helyzet akkor, ha maga Orbán Viktor nagyon is szeretne nemzeti oligarchákat megerősödvé látni? (Bennünk ott motoszkált a rosszindulat kisördöge, ugyanis éppen az interjú előtt nem sokkal derült az ki, hogy Csányi Sándor sok-sok évnyi elsőség után átengedte trónját Mászáros Lőrincnek és ezek után szomorúan kénytelen beérni a második hellyel a leggazdagabb magyarok listáján. Vesd össze még: mondjuk a TV 2 híradója a Rákóczi tér környékén kószáló szabadidős fiatal nőktől kérdezné meg, hogy: „Hölgyem! Van-e Budapesten prostitúció? Nem, nincs! Hogy is lenne...!”)

Azt viszont nem lehet letagadni, hogy ML elsősége jócskán megmozgatta a hazai gazdasági sajtót, és újból nekieredtek titka megfejtésének. Azt még viszonylag könnyen ki lehetett deríteni, hogy a kormányfő gyermekkori barátja, Felcsút ura az idei évben is mintegy 400 md forintnyi közbeszerzés nyerteseként viszonylag folyamatosan és kockázatoktól mentesen - mondhatnánk, hogy naponta - gyarapíthatta a milliárdjai számát.

Az viszont csak mostanában derülhetett ki, hogy eme irdatlan vagyontömeg leágazásai közvetlenül is érintik Orbán Viktor rokonságát. Hol a vej, hol a papa, hol valamelyik testvér, esetleg valaki szorosabb baráti cég megrendelése, cégbevásárlásai, vagyon-átcsoportosításai keltik azt a gyanút, mintha itt végül is egyetlen kézben futnának össze a vagyonosodás szerte futkározó szálai. Ez a jelenség olyannyira dokumentált, megírt, hogy szinte röstellünk ezzel bibelődni, talán az a jobb megoldás, ha magunk helyett néhány alapvető forrást ajánlunk böngészésre:

<https://24.hu/fn/gazdasag/2019/10/28/gigatender-unios-tamogatas-bukas-meszáros-es-meszáros/>

<https://24.hu/fn/gazdasag/2019/10/30/orban-gyozo-es-tiborc-istvan-legertekesebb-cegek/>

<https://forbes.hu/a-magazin/magyar-100-2019-terkep/>

<https://index.hu/gazdasag/2019/10/30/orban-apanak-es-vejenek-a-cegei-fej-fej-mellett-a-forb-es-100-as-listajan/>

<https://24.hu/fn/gazdasag/2019/10/30/orban-gyozo-es-tiborc-istvan-legertekesebb-cegek/>

<https://g7.hu/kozelet/20191118/meszaroseknak-mar-410-milliardnyi-cegvagyonrol-van-papirjuk-de-ennel-is-tobbet-halmoztak-fel/>

<https://g7.hu/kozelet/20191115/rejtozkodo-harcostars-szallt-be-meszarosek-csaladi-cegebe/>

<https://blog.atlatszo.hu/2019/11/a-meszaros-gyerekek-cege-keszitheti-elo-az-atletikai-stadion-helyszinet-4-milliard-forintert/>

https://hvg.hu/gazdasag/20191228_Besztof_Meszaros_Lorinc_amikor_a_felcsuti_dollarmilliardos_dollarmilliardos_lett_es_tanra_perdult

További fontos részletek érdekében is kénytelenek vagyunk a korábban már többször is megtárgyalt összefüggések némelyikével legalább széljegyzet-szerűen törődni, mert az oligarchásodás bővített újratermelődése mögött nagyjából ugyanazon jelenségek szoktak felbukkanni. Kiemelt közbeszerzések, állami giga-beruházások, értelmetlen sportcélú, túlárazott építkezések és társaik. Eme jelenségekből az elmúlt negyedév is szép példákkal szolgált.

Az évente megjelenő milliárdos-rangsorok részletes elemzéseinek adatai egy ideje monoton egyhangúsággal és számszerűsítve tanúskodnak arról, hogy az Orbán Viktorhoz köthető személyek, vállalkozói csoportok milyen töretlen sikerrel törnek előre a listákon. A HVG szakírói például kiböngészték, hogy csupán Mészáros Lőrinc és Sziij László cégeinek 2010 óta 2100 milliárd (ezt betűvel is érdemes leírni: kétezerszáz milliárd) forint értékben jutott közbeszerzésekből származó megrendelése. Talán még e horribilis összegben belül is elgondolkodtató az a tény, hogy **ezeknek háromnegyede uniós forrásokból származik.** *(Ezek szerint mégis csak akadt egy-két ember ebben az országban, akinek valóban sikerült megállítaniuk Brüsszelt, leginkább a saját kasszájuk gyarapítása során.)* A gördülékeny mechanizmus nagyjából a következő modellt jelenti. A megrendelések elsöprő többsége – 82 százaléka - ugyanattól a négy kormányzati cégtől származik, érdemes ezeket egyenként is felsorolnunk: 1. Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. 2. Magyar közút. 3. Nemzeti Fejlesztési programiroda: 4. Országos Vízügyi Főigazgatóság.

Ezek azok a félállami-közvetítő cégek, amelyek itthon szétoszthatják az uniós fejlesztési projektek összegeit, nem ritkán százmilliárdos pályázatok keretei között. S arról nyilván nem tehetnek, ha már csaknem egy évtizede lényegében ugyanaz a néhány cég képes csak megfelelni a pályázati kiírásoknak.

(A gazdasági fejezetben már részletesen is szóltunk arról, hogy e monoton sikeráradat évek óta felkelti a brüsszeli monitoring-csoportok figyelmét is, és minden évben növekvő összegeket kell hazánk költségvetésének fizetni büntetésként a versenyszabályok következetes és folyamatos megsértései miatt. Magyarán, e néhány család és cég megállás nélküli gazdagodásának finanszírozásából minden egyes állampolgár még akkor is kiveszi a maga részét, ha erről egyébiránt fogalma sincsen.)

/Embert barátjáról. Nemzeti burzsoázia. HVG. December 6./

Főnti példázatunk arról a két személyről szól, akik a legnagyobb mértékben és legkirívóbb sebességgel gazdagodtak az elmúlt évtizedben – százmilliárdos szinten. A körülöttük élő, tevékenykedő gyűrű tucatnyi más, szintén milliárdos vagyonokkal rendelkező személyekből áll, s a legtöbbször esetében szintén nem szorul elmélyült kutatómunkára annak kimutatása, hogyan kapcsolódnak személyükben is a kormányfőhöz, illetőleg családjához.

Szintén a HVG tette meg azt, hogy az év végén közzétett Top 500-as céglistáról kigyűjtötte ama tíz személy 40 cégének adatát, akiről a személyi kötöttség mivolta köztudott. **Nos, e tíz személy/család tavalyi cégeinek nyeresége páratlanul szépen alakult, olyannyira, hogy e negyven cégből az érintettek az év végéig 104 milliárd Ft osztalékot tudtak kivenni.** A HVG közli is ezt a tíz főt érintő listát, a cégek eredményeivel együtt (Mészáros Lőrinc, Homlok Zsolt, n. Andy Vajna, Garancsi István, Szijj László és Varga Károly, Paár Attila, Szeivolt István, Orbán Győző, Sánta János, Balásy Gyula, Schmidt Mária, Liskay Gábor).

/Barátelismerő rendszer. Kormányfőközeli cégek. HVG. Nov. 14. /

<https://atlatszo.hu/2019/11/20/kormanykozeli-cegcsoportokat-hizlalnak-a-folyamatosan-dragulo-allami-oriasberuhazasok/>

Aki ezt az adathalmazt átböngészi, annak alapos és sokrétű összképe állhat össze eme legújabb kori nagyburzsoázia gazdasági háttéréről. Például az a tény, hogy a szóban forgó negyven cégnek több mint a fele már a nevében is építőipari tevékenységgel foglalkozik. Kézenfekvően adódik az a kérdés, hol és mikor lehet ennyi mindent építeni, ahol ekkora haszonra lehet szert

tenni? Költői kérdéseinkre már a korábbi összegzőinkben is igyekeztünk megírni a legismertebb válasz szerkezetét.

4.1. Az egyik forrás: a sportberuházások

Az egyik állandó és kimeríthetetlen forrás a sportberuházások feneketlenül mély világa az, amelyet a köznép 'stadionbizniszként' tart számon. Némileg felszínesen, mert manapság már ennél sokkal többretegűbb építkezési gyakorlatról is szó van. Az unalomig jól ismertnek vélt kérdést a váratlan önkormányzati eredmények nyomán a közvéleménynek módja lett újból átrágni, mivel az új főpolgármester egyik legelső dolga lett a hatalmas összegeket felemésztő atlétikai vébé nagyberuházásának megakadályozása, illetve kemény feltételekhez kötése.

A vitát most nem ismertetjük, mert úgy látjuk, hogy az érdemi döntések áthúzódnak az új évre, ezért lesz még lehetőségünk arra, hogy a végeredmény ismeretében térjünk vissza rá. Ami viszont így is elmondható, azt jelentős mértékben annak köszönhetjük, hogy novemberben megvalósult Orbán Viktor nagy álma: elkészült a Puskás Aréna. Azóta is éjjel-nappal földöntúli fényben csillog, s akik repülővel érkeznek a főváros légterébe, már száz kilométernyi távolságból is gyönyörködhetnek a látványában. Volt is Nagy Nemzeti Ünnepe, s legfeljebb a minden nemzeti büszkeség kákáján is csomókat kutatók merték halkán morogva kérdezni, hogy kik fogják majd ezt a szép stadiont megtölteni? És mikor? Mert a hazai labdarúgás teljesítménye a legkevésbé sem csábít tízezreket arra, hogy focimeccseken múlassa szabadidejének nagy részét.

A Puskás Aréna kapcsán azonnal jelentkeztek vallási és egyéb tömegkulturális szervezetek is, akiknek számos ötletük lett arra nézve, mikor és hogyan tudnák megtölteni ezt az Arénát tízezrekkel. Tehát, ez az egy létesítmény valóban felfogható olyan jellegűnek, amelyet egy világváros lakossága joggal igényelhetne magának.²⁰

A többivel már nem ilyen egyszerű a helyzet. A megszólaló kormányzati vezetők rendre megpróbálják a sportcélú beruházásokat olyanokként előadni, mint amelyek egyúttal

---

²⁰ A kéziratunk végső átfésülésének napjaiban a Puskás Aréna néhány napra megint az érdeklődés homlokterébe kerülhetett, többféle értelemben is. Nemcsak azért, mert alig másfél éven belül milliárdos összegekért kell kijavítani egy olyan hiányosságot, amelyről még a felépítése idején is kellett volna tudni. Hanem azért is, mert mindebből váratlanul úgy vált közügy, hogy ezt a kései pótlást is szeretnék volna minden áron titokban tartani. KL. 2020. 02.28. https://hvg.hu/gazdasag/20210225_puskas_stadion_alagut_stummer
<https://veszpresszo.hu/megsem-epul-alagut-puskas-arena-alatt>

népegészségügyi célokat is remekül szolgálnának. Szabó Tünde államtitkár is erre volt büszke, amikor bement a számot, miszerint a 2020-as költségvetésben 327 milliárd forintot jelentenek a sportcélú beruházások, ami éppen négyszer /négyszer !!!/ több annál, mint amennyi 2010-ben volt. A probléma viszont - állandó jelleggel - a következő.

- Ezek a beruházások sohasem annyiba kerülnek, mint amennyire a kivitelezőkkel szerződnek, hanem kivétel nélkül minden esetben milliárdokkal kerülnek többre. Soprontól Zalaegerszegig, Szegedtől Egerig tucatszámra lehet arra példákat hozni, hogy időnként a kétszeres költség-túllépés sem volt ritkaság.
- Ezek a beruházások/létesítmények a lehető legritkább esetekben vehetők igénybe tényleges lakossági rekreációs, szabadidős aktivitás érdekében. Vagy azért, mert a gazdálkodók/fenntartók érdekeinek ez nem felel meg, vagy azért, mert az esetleges belépőkből kellene fedezni mindezt, ami viszont a legtöbbször megfizethetetlen. (Esettanulmányszerű példa minderre a II. kerületben megépült a Gyarmati Dezső nevét viselő uszoda, ahová 4200 forintos belépőkkel lehetett volna bejutni, ami többszöröse a többi fővárosi uszoda belépőjének is... (Ld: Uszodabérlet közel félmillióért. MH. Okt. 18.)
- Ma már egyre nyilvánvalóbb, hogy nemcsak az elmúlt évtized során megépült stadionok, hanem az utóbbi egy-két évben épülő sportközpontoknak sincs olyan intézmény-fenntartói háttérük, amellyel ezek gazdaságosan lennének működtethetőek. Ezért a helyi önkormányzatoknak mindezek inkább púpok, a sportági szövetségek alkalmatlanok, az egyes sportklubok pedig az évente változó támogatási összegeknek kitéve, lényegében egyik évről a másikra vegetálva élnek. /Nem lehet mindegyikük olyan sikeres, mint a felcsúti Puskás Akadémia, amely eddig 25 milliárdnyi támogatáshoz juthatott, és csak 2017-ben például kilencmilliárdhoz, ami éppen a hússzorosa volt annak, ami abban az évben a szabadidős tevékenységek támogatására jutott a központi költségvetésből. Így ebben a faluban minden egyes lakosra (öregre, fiatalra, csecsemőre) ma már fejenként több mint tizenégymillió forintnyi sporttámogatás jutott. /

További részleteket mellőzve, ennyi háttér birtokában úgy véljük, hogy megengedhető következtetés az, hogy:

- Az elmúlt tíz év sporttámogatására jutott, ezermilliárdos összegek átgondolatlan és ötletszerű, merőben szubjektív politikai döntések jegyében kerültek szétszórásra.

- A beruházásokban érdekelt tucatnyi cég állandóan ugyanabból a kedvezményezett körből került ki, akiket a verseny teljes hiánya hozzászoktatott a költségérzékletlenséghez és politikailag állandóan védettnek érezhették magukat.
- Mindettől sem a magyar sport, sem a lakosság tömegsportolási szokásai nem javultak. Sőt... hazánk lakossága Európa legegészségtelegebbül elhízott és mozgásszegény nemzete lett - az OECD idei jelentése szerint. A népegészségügyi mutatókban semmiféle javulást nem mutatnak a sportra - állítólag a sportra - költött súlyos milliárdok.
- Marad tehát a mánia (lásd: foci...) és az iszonyatosan drága presztízsszempon: ha úgy akarjuk, akkor bármikor, bármiféle világbajnokságot meg tudunk rendezni. Szabó Zoltán, ha élne, újra megírhatná a 'Cifra Nyomorúság' nagyvárosi - NER-ihlette - változatát.

További írások, az eddig megidézettek mellett:

- Dénes Ferenc: A szolidaritás jegyében. Karácsony, Orbán és a budapesti sportfejlesztések. MnCS. nov. 28.
- Igazi hungarikum: a túlsúlyos sportnemzet. MH. Dec. 13.
- Álmaiban becsvarja. A stadionépítések költségei és hatékonysága. HVG. Nov. 14.
- <https://444.hu/2019/10/05/ugy-volt-hogy-nem-egesen-9-lesz-de-most-mar-15-milliardosra-tervezik-a-nagykanizsai-sportcsarnokot>
- <https://blog.atlatszo.hu/2019/11/a-meszaros-gyerekek-cege-keszitheti-elo-az-atletikai-stadion-helyszinet-4-milliard-forintert/>
- https://mfor.hu/cikkek/makro/utanpotlas-koltesek.html?fbclid=IwAR1soQTHvRDqBDhib2rgyTRzL-UNr0szcfu_o5EJPoU0TGaseBSXkccZHmc (790 milliárd forintot tolt eddig az Orbán-kormány a hazai labdarúgásba.)

4.2.A másik forrás: a kulturális giga-beruházások

Ezek nagyságrendjükben egyáltalán nem maradnak el a sportberuházások mögött, de a tényleges állapotokról e területen még a stadionépítéseknel is nehezebb összképet alkotni. A zűrzavarnak több oka is van. *Egyrészt* egyidejűleg többféle, egyenként is százmilliárdos összeget emésztő projektekről van szó. (A számszerűen is megjeleníthető, eleddig publikus számokról, összegekről a gazdasági fejezetben már megemlékeztünk, ehelyütt csak a politikailag fontos vonatkozásokat elevenítjük fel.) Ezek közül a legismertebb vállalkozás a Liget-projekt, amivel némileg hasonló lett a helyzet, mint némely emlegetett sportcélú ötlettel. Október után viszont olyan városvezetés alakult, akikkel a kormányzati

erők kénytelenek lesznek lebonyolítani mindama szakmai vitákat és egyeztetéseket, amelyeket eddig nem tartottak szükségesnek. *Másrészt*, az egyes intézmények áttelepítése nemcsak a nehezen megoldható költöztetéssel jár együtt, hanem a klientúra belső versenyével is, amennyiben egy-egy felszabaduló ingatlan jövőbeni hasznosításáért hatalmas belső lobbiharcok kezdődtek el. (Lásd pl. a Várbeli Széchenyi Könyvtár esetét.) *Harmadrészt* az egyes intézmények tervezése és kialakítása szintén számtalan lobbicsoport fantáziáját mozgatja meg, ezért nem meglepő, ha egy-egy leendő kulturális központ mibenléte és profilja körül mind a mai napig teljes a bizonytalanság.

Ami viszont bizonyosnak tűnik, az egyértelmű, hogy a kivitelezésekben nagyjából ugyanazt a néhány nagyberuházót láthatjuk viszont, akiket a már idézett HVG-listáról megismerhettünk. Magyarán, ha elfogynak a stadionok és sportközpontok, akkor az eddigi gyakorlatot főleg a kulturális nagyberuházások kivitelezése során lehet majd folytatni. S ami szintén borítékolható, hogy az eredetileg megállapított beruházási összegeket ezen esetekben is túl fogják lépni, csak legyen, aki fizessen értük.

Magyarán, az eddigi korrupt gyakorlat megváltozására a következő években sem látunk különösebb lehetőséget – 2022-ig semmiképpen sem. Feltehető persze az a kérdés is, hogy miért tűri mindezt hazánk lakossága, ha ezek az elemi összefüggések ennyire nyilvánvalók. A sokféle válasz közül egyelőre beérjük azzal, hogy az általunk felhasznált adatok, elemzések, információk kivétel nélkül a hazai médiavilág azon szegmenséből valók, amelyeknek ismerete, ismertetése a mai viszonyok mellett a közvélemény egy kicsinyke szelete számára elérhető.

A Transparency International nemrégiben megvizsgálta, hogy az Unió 28 országában miféle összefüggés lehetséges a korrupció és az adott ország médiaszabadsága között. Úgy találták, hogy Magyarországon a központosított korrupció társult a média egypárti gyarmatosításával, ezért a hazai közvéleményben egyfajta apátia, „korrupcióvakság” alakult ki. Minek következtében a sajtószabadság és a korrupciós kitettség összefüggésében hazánk az Unió utolsó előtti országa, utánunk már csak Bulgária helyezkedik el azon a skálán, ahol ezt a fenti indexet mérik. /” *KÉZ a kézben a lejtőn.*” Martin József Péter. MH: okt. 18./ A teljes tanulmány szövege:

https://www.mediakutato.hu/cikk/2019_03_osz/01_kez_a_kezben_a_lejton.pdf

Fura dolog ez, mert ha minden áldott nap arról hallunk, hogy Mészáros Lőrinc ma is milliárdos megrendeléssel gazdagodott, akkor legfeljebb az tűnhetne fel, ha egy nap semmivel sem gazdagodna.

További írások:

- Magyar Pompidou. Kulturális nagyberuházások. HVG. Nov. 7.
- Mi marad a Liget-projektből? MH. Nov. 22.
- Két múzeum között a raktárba. MH. Nov. 22.
- <https://www.valaszonline.hu/2019/12/11/kulturharc-kulturamogatas-nka-atalakitas-velemenyl>
- <https://g7.hu/kozelet/20191028/karterites-nelkul-felmondhatok-a-liget-projekt-gigafejlesztesei-de-igy-sem-eri-meg/>
- <https://g7.hu/kozelet/20191108/a-liget-projekt-150-milliardjanak-ketharmada-kormanykozeli-vallalkozokat-gazdagitott/>
- https://nepszava.hu/3055098_rohamtempoban-allamosította-az-akademiai-kutatointezeteket-a-kormany-de-egyelőre-nem-tudja-mihez-kezdjen-veluk
- https://hvg.hu/itthon/20191217_Megveszi_a_Lanchid_Palotát_az_orsz_hatteru_beruhazasi_bank
- https://hvg.hu/itthon/20191215_Ingyen_kapja_meg_az_Yblvillat_a_Turk_Tanacs_a_kormanytol

5. Parlamenti elsorvadás, Kövér László színre lép és ott is marad

Telnek az évek, tizennegyedik éve írjuk ezt a rendszeres krónikát és azt vettük magunkon is észre, hogy egyre kisebb terjedelemben foglalatoskodunk a parlamentben zajló politikai folyamatokkal. E figyelmetlenség nem feltétlenül a mi hibánk, a kétharmados hatalomgyakorlás lényegében statisztika-szerepre szűkítette az egykoron nagy viharokat megelőző testület munkáját. Az utóbbi években is csak akkor volt értelme megemlíteni az ott történeteket, ha az ellenzékiek érdemi közreműködése okán tényleg történhetett olyasmi is, ami bármiféle befolyással lehetett a politikai élet egészére. Utolsó ilyen jellegű emlékei a magyar közvéleménynek 2018 decemberében lehettek, amikor is az ellenzékiek képesek voltak megbénítani az automata-törvénygyár üzemszerű működését. Azóta a Ház elnöke, Kövér László résen van és csírájában fojtja el a legkisebb lázadási lehetőségeket is.

Ám, Hadházy képviselő ezen az őszön - *bevezető sorainkban már írtunk erről* - egymaga is kisebbfajta botrány tudott okozni azzal, hogy a pulpitusról beszélő Orbán Viktor elé - mintegy másfél méterrel lejjebb - egy táblát tartogatott, amire azt írta ki nagy betűkkel, hogy OV azért kénytelen hazudni, mert túl sokat lopott. Ízlés kérdése is, ki hogyan értékeli ezt a magánakciót,

volt idő amikor még a valaha volt fideszes képviselőktől sem állt távol a parlamenti működés efféle kifigurázása. https://index.hu/video/2019/10/21/parlament_botrany_orban_tabla/

<https://magyarnemzet.hu/belfold/oriasi-felhaborodast-keltett-hogy-hadhazy-tragar-szoveget-mutatott-fel-a-parlamentben-7422029/>

Kövér Lászlónak ezzel betelt a pohár. November elején a kormányzó párt képviselői benyújtottak egy olyan törvényjavaslatot, amellyel radikálisan szigorítanák az ellenzéki képviselők, megszólalást, mozgását, csendes tüntetési lehetőségeiket épp úgy, mint az általuk használható szavak, kifejezések stílusát. A sajtó pillanatokon belül Lex Hadháznak keresztelte el ezt az újabb korlátozást, s valamennyi ellenzéki képviselő különböző interjúk tömegében kezdte fejtegetni, hogy e javaslat elfogadása esetén értelmetlenné válna az ellenzéki részvétel a Parlamentben.

Pecek a szájba. Módosítanak az Országgyűlésről szóló törvényt. MnCS. dec. 3.

A lónak a bajszát. Kövér László büntetései. HVG. nov. 7.

https://index.hu/belfold/2019/11/13/a_fidesz_korlatozna_a_kepviselok_kozintezmenyekbe_valo_b_ejutasat_is/

<https://merce.hu/2019/11/20/a-kepviselok-jogainak-korlatozasarol-vitakoznak-a-parlamentben-jakab-peter-beult-orban-szekebe/>

https://hvg.hu/itthon/20191218_Ader_alairta_a_torvenyt_amivel_a_Fidesz_szajkosarat_tett_az_ell_enzekre

A javaslat nem előzmények nélküli, Kövér László már egy hónappal korábban lényegében lehetetlenné tette azt is, hogy az újságírók a parlamentben bármiről is megkérdezhessék a képviselőket. Újra szabályozta az újságírók mozgási lehetőségeit, pontosabban szólva, ennek a lehetetlenségét. <https://168ora.hu/itthon/orszaghas-sajto-politika-kover-laszlo-korlatozas-176716>

https://azonnali.hu/cikk/20191018_eddig-nehez-volt-orbantol-kerdezni-mostantol-lehetetlen-lesz

<https://media1.hu/2019/10/24/tudositok-munkajanak-szabalyozasa-europai-parlament-vs-magyar-orszaggyules/>

A T. Ház Elnöke e lépései kapcsán kénytelen volt megszokott gyakorlatához képest sokkal több médiaszereplést vállalni, ami úgy tűnik, hogy nem is esett nehezére. Október 13. után amúgy is fölöttébb óvatossá és médiakerülővé váltak a Fidesz elsőszámú vezetői - kivéve őt.

E sorok írójában az a gyanú fogalmazódott meg, mintha a váratlan választási eredmény következtében megegyezett volna a két régi harcos:

Orbán lesz a békülékeny, aki a kormányzati kompromisszumkészség szimbólumaként megértő hangnemre tér át. Mindezt ellensúlyozandó, és a csalódott, netán megijedt szavazótábor lanyhuló tüzének ébren tartása érdekében Kövér László viszont minden korábbinál keményebb beszédeket tart és erőt sugároz minden olyan helyzetben is, amikor annak egyébiránt semmi értelme nem lenne. Ezen az őszön - nem túlzás – rendre az ő beszédeitől lett hangos a hazai média, október után alig akadt hét, amikor ne kommunizált volna hisztérikus hangnemben, amikor ne hazaárulózott volna le lényegében mindenkit, aki nem a Fidesz támogatója, amikor ne adott volna hangot a magyar nemzet történelmi sérelmeinek stb. A sok beszéd közül ezúttal beérjük a három leghíresebb megidézésével, valamint karácsony előtti nagyinterjúja szövegének közlésével.

Október végén a Nemzeti Közszerológati Egyetem hallgatói előtt tartott Kövér-beszéd mindenekelőtt attól lett hírhedt, mert itt fejtette ki azt a fajta politikai hitvallását, amely a fékekre és „egyensúlyokra” épülő demokráciaelmélet nyílt elvetéséből állt. Ennek éppenséggel az ellenkezőjét véltve alapvetőnek, miszerint a kormányzati akarattal szembeni akadékoskodás nem lehet legitim alapja egyetlen állami szerv működésének sem. Magyar fordításban, az ő felfogásában eleve képtelenség a kormányzattal szembeni ellenőrzés, ellensúly, mert ez már a népszuverenitás sérelme lenne. E gondolkodásmód jegyében a népszuverenitás addig tart, amíg meg nem választják a parlamentet, és az meg nem választja a maga kormányát. Innét kezdve négy éven át csöndnek és önfegyelemnek kellene uralkodnia. **/Talán az is sokat mondó momentum, hogy a kormányzati médiumok tudósításaiból ez a momentum rendre kimaradt.../**

https://index.hu/belfold/2019/10/23/kover_laszlo_valasztas_ellenzek_rendszervaltas

https://hvg.hu/itthon/20191022_Kover_Sajtoszabadsag_van_nagyobb_is_mint_kellene

<https://www.uni-nke.hu/hirek/2019/10/22/megalakulasukrol-beszelt-a-fidesz-egy-es-szamu-tagkonyvenek-tulajdonosa>

Egy héttel később a Vértanúk Terén átadták a Nagy Imre-szobor elmozdítása után visszakerült, háború előtti emlékművet, amelynek avatására szintén őt kérték meg. S ha már beszélhetett, akkor a mai, aktuális ellenfeleit képes volt összekötni az elmúlt száz év valamennyi kártevőjével.

<file:///C:/Users/user/Documents/2019-mentések/A+bűnök+akkor+teljesednek+be,+amikor+elfelejtik+azokat.htm>

Ebből a beszédből is érdemes szó szerint idézni, mert minden értelmező leegyszerűsítés elvonná az eredeti pátosz lendületét:

„Honfitársaim, ne legyenek kétségeitek! Ha engeditek nekik, visszatérnek, és meg fogják bélyegezni a gyermekeiteket és az unokáitokat is! A Lenin-fiúk utódai ma is itt állnak velünk szemben, és – egyelőre még csak a virtuális világban – ott folytatják, ahol a szamuelyk és csernyk száz éve abbahagyták. Az 1919-es magyarországi polgárháborúban gyökerező XXI. századi szellemi és politikai küzdelmeket nem azzal nyerhetjük meg, ha nagyobb ütést mérünk a velünk szemben állókra, mint amekkorát kapunk tőlük. Szükséges, de nem elégséges, hogy országunkban a választópolgárok 1990-ben nemcsak a kommunista korszakot, hanem 2010-ben a posztkommunista korszakot is demokratikus módon le tudták zárni. Ezt a küzdelmet Magyarország véglegesen csak akkor nyerheti meg, ha a velünk szemben állók megtapasztalják, hogy a külföldről pénzelt istentelenséggel, hazaárulással és nemzettagadással Magyarországon soha többé nem lehet többséget szerezni!

Az előttünk álló küzdelmeket a magyarság csak akkor tudja megnyerni, ha a demokrácia eszközrendszerével meg tudunk őrizni egy olyan cselekvőképes politikai többséget, az igazságosság erejével fenn tudunk tartani egy olyan társadalmi többséget, és a szellem erejével biztosítani tudunk egy olyan erkölcsi többséget, amely az istentelennel, a hazaárulókkal és a nemzettagadókkal szemben meg tudja védeni önmagát, nemzetét és a hazáját.

<https://24.hu/belfold/2019/10/31/kover-laszlo-kulfoldrol-penzelt-istentelenseggel-hazaarulással-es-nemzettagadással-magyarorszagon-soha-tobbe-ne-lehessen-tobbseget-szerezni/>

https://hvg.hu/itthon/20191130_Kover_odaszurt_egyet_az_Orbanfele_illiberalis_demokracianak

A Fidelitas november végi kongresszusának is ő lett a főszereplője, itteni beszédével is sikerült széleskörű visszhangot kiváltania. Ezúttal is a nemzettagadó baloldallal szembeni, jövőbeni küzdelem fontosságára hívta fel a figyelmet: <https://hirtv.hu/ahirtvhirei/tisztujito-kongresszust-tart-a-fidelitas-2491182>

Az év végén, még a karácsonyi médiaszezon kezdetén adott egy terjedelmes interjút a Magyar Hírlap nevű sajtóterméknek, s ebből lehetséges leginkább kihámozni mindazt az elemi erejű

indulatot, amit politikai ellenfeleivel szemben érez. /E szövegre majd a kultúrharc értelmezésekor kénytelenek leszünk részletesebben is visszatérni./ Az interjú címe egyébként az volt, hogy: *A gyűlölet nem pálya...*https://www.magyarhirlap.hu/belfold/20191220-a-gyulolet-nem-palya?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_202001

Későbbi korok elemzőinek szép feladata lesz e fönti beszédek, interjúk hangnemének elemzése, legfőbb állításainak analizálása, s még inkább mindezt egybevetni Kővér azon döntéseivel, amelyekkel ugyanezen hónapokban a hazai politikai élet formálódását érdemben befolyásolhatta.

Zárásként pedig nem őt, hanem az ellensúly szerepét betöltő kormányfőt idézzük meg. Ő is szokott karácsonyi interjúkat adni, most is így történt. /És az új hazai médiagyakorlatnak megfelelően azt az egész ország olvashatta, bármely megyében élnek is. Íme a karácsonyi megyei lapok címlapja, egymás mellé helyezve: <https://444.hu/2019/12/24/orban-viktorral-kivannak-boldog-karacsonyt-a-megyei-lapok/> / Szép feladat lenne összehasonlítani a két vezető ünnepi mondanivalóját. Kővére inkább belpolitikai jellegű, és a harci tűz állandó ébrentartását gondolja a legfontosabb politikai üzenetnek. Orbán gondjaira viszont az egész mai világra kiterjedő látószög jellemző. Természetesen ez a látószög úgy van kifizítve, hogy a középpontjában továbbra is a migránsoktól való aggodalom és félelem jelenti a gondolati szervezőerőt. Az interjú teljes szövege: <https://magyarnemzet.hu/belfold/csatazaj-helyett-elcsendesedes-7616759/> <https://444.hu/2019/12/24/orban-viktor-karacsonyi-interjujaban-arra-figyelmeztetett-hogy-a-soros-halozat-vegyes-kulturaju-kontinensse-akarja-valtoztatni-europat>

6. Újabb fejezet a kultúrharc frontjáról

Ezt a fejezetet is kénytelenek vagyunk már ötödik negyedéve az elemző krónikánkba rendszeresen beiktatni. Ami azt jelzi, hogy nem volt mostanában olyan negyedév, amikor ne történt volna valami olyan, drámai jelentőségű fordulat a kulturális életben, amelynek említését kihagyhattuk volna. Ez az ősz sem lett kivétel, de most abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a legilletékesebbek szájából is hallhattunk értelmezési kereteket, megtudhattuk azt is, hogy az ország vezetői hogyan vélekednek erről a „kultúrharcról”.

„Az, amit ma kultúrharcként látunk, nem más, mint a posztkommunista – mára liberálissá vedlett – értelmiségi csoportok és kineveltjeik kompromisszumot, sőt könyörületet sem ismerő, egzisztenciális érdekek mentén folytatott utóvédharca a Kádár-rendszerben megszerzett és a rendszerváltás első két évtizedében

gondosan őrzött hegemonia megtartásáért – erről is beszélt a lapunknak adott interjúban a színházi törvénycsomag kapcsán Kövér László házelnök.”

E fönti idézet abból az interjúból való, amelyet, mint már említettünk, a T. Ház elnöke adott a karácsony előtti napokban. Megvilágító erejű gondolat, mert ebből lehet igazán megérteni, hogy a tizedik éve kormányzó és minden elképzelhető intézményre rátelepedett Fidesznek lényegében semmi köze nincs ehhez a kultúrharchoz - őket kívülről kényszerítik bele mindebbe. Visszakérdezhetnénk- ha ennek egyáltalán lenne értelme -, hogy hol is folytatódik ez az „utóvédharc”, amikor 2010 óta alig maradt olyan kulturális intézmény, amely ne került volna közvetlenül állami/kormányzati irányítás és/vagy ellenőrzés alá.

Az elmúlt néhány hónap során lényegében három olyan területet láthattunk, amelyek életében ezt az „utóvédharcot” azonosítani lehetett volna.

Az egyiket a közgondolkodásban jó ideje „emlékezetpolitikai küzdelemnek” nevezik, melynek lényege, hogy a Múlt, a Közelmúlt szimbolikus eseményeit, tárgyait, emlékhelyeit át lehessen változtatni az új idők értékrendje jegyében. Mindez alapjában véve mindennapi aprómunkává vált: szobrok eltüntetése, újak tetszés szerinti felállítása. napi szintű konfliktusok provokálása. (Már említettük az irodalmi tankönyvek kánonjának egyoldalú megváltoztatási igényét, aholis a jobboldali szellemi tábornak is a szélső peremén vegetáló személyre bízták volna az Új Magyar Irodalmi Kánon összeállítását. Az ötlet azonban már a saját táboron belül is elbukott.) Egész évben zajlott az elmúlt 30 év ünneplése, s nem kell sokat várnunk ahhoz, hogy megkezdődjenek a trianoni megemlékezések százéves évfordulója... a Kossut tér környéke minden esetre már mély gödrökkel van körülvéve, ezzel is jelezve azt, hogy ebből az ünnepből nem lesz könnyű kikecmeregni.

A harci területek *másik, idei fő frontvonalát az MTA legyőzése* jelentette, amire már a nyári törvényhozás ráütötte a maga pecsétjét. Őszre maradt az államosított/kisajátított intézeti struktúra átkódolása, de erről nagyon keveset hallani. Az eddigi írások arról tájékoztatnak, mintha a kisajátítás ténye sokkal fontosabb lett volna, mint annak végig gondolása, hogy mit is kezd majd az új-félállami- szisztéma a megkaparintott tudományos intézményi háttérrel. ehelyett váratlanul került elő egy újabb harci kérdés: ki legyen a megtépázott múltú MTA következő elnöke? Merthogy 2020 májusában új elnököt kell választani, és az előjelek szerint a kormány nagyon is azt szeretné, ha a miniszterelnökhöz leginkább közelálló személy – konkrétan: Freund Tamás – lenne a következő elnök. Ő ezt nem is titkolja, hanem az a gond, amit egy kiszivárgott levelében már jó előre tudatosított Orbán Viktorban: a fölöslegessé vált, kritikai hangvételű társadalomtudományokkal történő leszámolás még várat magára. A

témakörben megszületett írások közül kiemelkedő jelentőségű elemzés Pléh Csaba akadémikus – az egyik leendő elnök-jelölt – írása, aki kellő távolságból és széles látószögből szemléli ezt az egész kormány/MTA-konfliktust, kimutatván azt, hogy ennek a felszíne mögött egy sokkalta mélyebb és veszélyesebb konfliktus-zóna található: nevezetesen a világ menedzserszerű és gondolkodói felfogásának tragikus küzdelme. Ami ma még nem teljesen befejezett küzdelem. Egyszóval, az MTA kapcsán lesz még miről beszámolnunk 2020 tavasza után is,

Némi háttér-irodalom:

- https://nepszava.hu/3055098_rohamtempoban-allamosította-az-akademiai-kutatointezeteket-a-kormány-de-egyelőre-nem-tudja-mihez-kezdjen-veluk
- https://hvg.hu/itthon/20191218_Budapest_tobb_fovarosi_szinhez_finanszirozasat_is_atveh_eti
- Kenesei István: Szabadságát még nem vívta ki. ÉS. okt. 11.
- Kenesei István: Igazságok, választások. ÉS. nov. 8.
- Hunyadi György: Hogyan /ne/ válasszuk akadémiai vezetőket? ÉS. nov. 22.
- A nemzet tanácsadója. MnCS. nov. 28.(Freund Tamás portréja.)
- Pléh Csaba: A tudás és a tudósok akadémiaja. ÉS. dec. 13.
- Az ÉS karácsonyi számában Kenesei István az egész MTA- háborúskodást történelmi összefüggések közé helyezve, a csatározást lépésről lépésre követve írja meg: 70+ 1 év a magyar tudományban-címmel: ÉS. dec. 19.

Egy újabb front: a színházak önállósága.

Az utolsó két hónap némileg váratlan terméke lett a kormányzat lerohanás-szerű támadása a színházi szféra ellen. Azt nem állíthatnánk, hogy mindez előzmények nélküli lett volna. A jobboldali - magát kulturálisnak tartó - sajtóban már legalább két éve folyik a támadás a fővárosi színházi élet ellen. Ebben a háborúskodásban Vidnyánszky Attila, Kálomista Gábor, Eperjes Károly és Bayer Zsolt hosszú ideje fújja azt a nótát, amit két évvel ezelőtt elkezdett fújni Szakács Árpád a maga elhíresült sorozatában. Ezen az őszön megérkezett a várva várt pillanat, Gothár Péter botrányos viselkedésének napvilágra kerülésével elérkezettnek látszott arra az idő, hogy a színházi életet is elérje a tisztogatási hullám.

Megint a szokásos, álságos módon, egy hirtelen benyújtott, senkivel sem egyeztetett törvényjavaslat segítségével szeretnék volna a színházak megmaradt anyagi és személyi függetlenségét megfojtani. „A nemzeti kultúra megőrzéséért és a nemzeti identitás

mege erősítéséért” - salátatörvénybe bújtatták el például a színházigazgatók miniszteri jóváhagyásának szándékát, a pályázati lehetőségek elvételét és lényegében az egész színházi élet szakmai irányításának államosítását. A reakció meglepően heves és gyors lett: pillanatokon belül több mint 50 ezer tiltakozó aláírás gyűlt össze, és a képtelenül kedvezőtlen, hideg, esős időben megtartott alkalmi tüntetésen pedig sikerült összehozni az elmúlt évek legszínvonalasabb demonstrációját. A kormány látszólag gyorsan meghátrált, mert a legutolsó pillanatokban mégis kivették a törvényjavaslat legdurvább kitételeit, de azért két nap múlva megszavazták gond nélkül. E küzdelemnek már csak azért sincs vége, mert ebben a körben is jelentősége lett az októberi választási fordulatnak. A fővárosnak maradt még néhány olyan eszköze, amivel esetleg megvédhetné a leginkább megtámadott színházak további életlehetőségeit. Szóval... erről a küzdelemről is lesz még később mondandónk.

Fontos háttér ismereteket olvashatunk minderről:

- <https://24.hu/kozelet/2019/12/09/pinter-bela-szinhaz-tuntetes/> Pintér Béla beszéde a tüntetésen/
- Megáll az idő. Színházi félelmek. HVG. dec. 5.
- Megáll az időgép. Kultúrsokk a kormányban. HVG. dec. 12.
- Kifüstölendő tűzfészek. MnCs. dec. 12.
- Csak ürügynek kellett nekik Gothár zaklatási ügye. MH. dec. 13.
- <https://www.valaszonline.hu/2019/12/11/kulturharc-kulturamogatas-nka-atalakitas-velemeny/>
-

S nemcsak a színházakkal kapcsolatos hadjáratnak, hanem az egész, lassan két éve tartó ostromnak igen megszívlelendő magyarázatát adta egy közíró a Magyar Hang egyik év végi számában. /Pápay Gábor: *A kultúrharc érdeklődés hiányában elmarad.* MH. dec. 13./ Pápay levezetése értelmében a Fidesz vezérkarának 2010 után az égvilágon semmiféle érdemi/pozitív elképzelése nem volt afelől, hogy mit is kezdjen a kulturális szférával, túl azon, hogy elegendő lesz kiéheztetni őket.

A csúcsmínisztérium eleve nem volt alkalmas a kultúra irányítására, ezért Orbán Viktor az egyes területeket adta hűbértokba az általa leginkább megbízhatónak ítélt személyeknek. Így lett egy-egy kucsterület gazdája eleinte L. Simon, Andy Vajna, Vidnyánszky, Szőcs Géza, Orbán János Dénes, majd Demeter Szilárd és Fekete Péter stb., akik egymással is engesztelhetetlen harcokat folytatnak a forrásokért, befolyásért és a megmaradt intézmények fölötti uralomért. Központosított kultúrirányítás helyett decentralizált anarchia lett úrrá,

„...Magyarországon nem tudatos, végiggondolt kultúrharc tombol, hanem annál sokkalta kisszerűbb küzdelem: marakodás az elosztható források felett...”- írja a szerző. Meglehető, Kövér László is így gondolja, ez magyarázza a bevezetőben megidézett álláspontját. S ebből lett már neki is elege, inkább szeretne rendet látni - itt is ...

Egyik szellemi harcostársa - Szakács Árpád, aki annak idején az egész kultúrharcos cikksorozatával elindította a máig tartó hisztériát, - a minap egy tévéműsorban, a Hírtévé Bayer show-ban, egészen brutális őszinteséggel vallotta meg, hogy mi is a kormányzati szellemiség valóságos gondja a színházi étellel. És fel is van háborodva amiatt, mert a minőségi jobboldali értelmiségnek nem akaródzik beleállni ebbe a küzdelembe...

https://444.hu/2020/01/06/szakacs-arpad-hol-van-a-jobboldali-ertelmisegi-holdudvar-kremje-hat-miert-nem-szolalnak-meg-ja-csak-a-penzt-vevessuk-fel?utm_source=hirkereso&utm_medium=cpc&utm_campaign=szakacs-arpad-hol-van-a-jobboldali-ertelmisegi-holdudvar-kremje-hat-miert-nem-szolalnak-meg-ja-csak-a-penzt-vevessuk-fel

7. Külpolitikai mozaikok

„*Nem sok jót ígér az új év a világpolitikában*” - címmel jelent meg a Magyar Hang karácsonyi dupla számában egy kétoldalas világtérkép, s benne nagy piros pontokkal megjelölve a várható nagyobb konfliktusforrások színhelyeit. Összesen kilenc ilyen helyszínt rajzoltak be, ezek közül egyetlen volt Európában található: a brexit... A kilenc közül viszont ott sűrűsödött négy is egymás mellett a Közel-Keleten. (Azóta eltelt csaknem három hét, és amikor e sorokat írjuk, komoly esély nyílt arra, hogy a négy különálló pont egyetlen, nagy-nagy vörös foltta álljon össze...) Ilyen kilátások és körülmények között miféle esélye lehet a világot befolyásolni egy olyan méretű országnak, mint amekkora Magyarország? A világ egészére nézve nyilvánvalóan szinte semmi, viszont - elfogadván Balázs Péter később hivatkozandó interjúja gondolatmenetét – nagyon is alapvető fontosságú annak kivitelezése, hogy milyen szövetségeseket, partnereket keresünk és találunk magunknak.

Nos, az idei őszön ez a mozgástér mindenekelőtt szűkebb kontinensünkön, s ezen belül is a kontinens nagy részét jelentő Európai Unió keretei között volt tesztelhető. Az őszi hónapok végül is elmentek az újonnan megválasztott EU parlament nyomán kialakítandó Európai Bizottság összetételének vitáival, amiből hazánk is kivette a részét. Az

előzményeket (Trócsányi jelöltsége elbukását) legutóbbi összegzőnkben megírtuk, s így csak annyi a dolgunk, hogy rögzítsük: Várhegyi Olivér jelöltsége végül elfogadásra talált. Pedig valljuk be, nem sokan lehettek hazánkban azok, akik egyáltalán valaha is hallhatták a nevét. Az átalakuló Unió, s az új vezérkar kikínlódásának árnyékában Orbán Vikornak még két, egyéb harcot is meg kellett – volna - vívnia.

Részben még az év elejétől függőben maradt a pártcsaládjával való viszonya, s nem tudjuk a végső megfejtést ez ügyben még akkor sem, amikor ezt az összegzőt írjuk.²¹

Részben pedig ott lengedezik a magyar tagság fölött a korábban megkezdett eljárás, ami elvezethet a híres 7. cikkely alkalmazásához. E külpolitikai dzsungelben Orbán és szűkebb köre a kívülállók számára úgyszólván követhetetlen koreográfiájú pávatáncsal közlekedik. E különös lépéssorozatból leginkább azok a meglepők, amikor jószerevel egyedül szembe megyünk az Unió döntéseivel – igaz, a legtöbbször könnyen azonosítható, orosz, török, időnként kínai érdekek kéretlen ügynökeiként. Ezen az őszön többször is tett ilyen lépést a magyar diplomácia, s nem meglepő, ha az évvégi külpolitikai értékelők úgy látják: hazánk érdekérvényesítő képességei ma jóval gyöngébbek, mint amilyenek egy évvel korábban is voltak. A probléma részletei felől lásd:

- Orbán a rengetegben. HVG. Okt. 31.
- Zsarolás és zsarnokok. HVG. Okt. 17.
- <https://hirklikk.hu/kozelet/orban-kulpolitikajaban-elvetve-van-csak-kulpolitika/358345>
- <https://merce.hu/2019/10/22/tgm-a-mi-kipcsak-verunk/>
- https://hvg.hu/itthon/20191229_Fidesz_Orban_Brusszel_evertekelo
- Ljupcso Popovszki: Árulás árulást követ. MnCS. nov. 14.

Rendre vissza-visszatérő eleme lett Orbán Viktor személyes külpolitikájának az, hogy előszeretettel igyekszik magát a V4-ek vezérképviselőjének beállítani. Ebből időnként gondok is fakadnak, mert némely ország ezt szóvá teszi, mondván, hogy erre nem kaphatott sehol sem legitim felhatalmazást. Néha viszont jól tudott élni ezzel, lásd a Macronnal történt üzletelését október végén és november elején.

---

²¹ Legutolsó hírünk ezzel kapcsolatban az, hogy kézirataink végső lezárásakor éppen Orbán Viktor fenyegeti az EPP vezetőit azzal, hogy kilépteti pártját a frakcióból. Később már nem lesz módunk e mérkőzés végeredményéről tudósítani. KL. 2021. 02.28. <https://index.hu/belfold/2021/02/28/orban-viktor-belengette-a-fidesz-kilepeset-az-europai-neppartbol/>
<https://www.facebook.com/csaladesifjusag/posts/3533116013454272>

Mi lehet ennek az ellentmondásos gyakorlatnak a magyarázata? Balázs Péter - imént hivatkozott, Hírklikk-beli interjújában ezt részletesen elmagyarázza: lényegében *nincsen semmiféle önálló és végig gondolt külpolitika, helyette belpolitikai érdekektől vezérelt rögtönzések vannak, amelyeknek a következményei időnként lecsapódhatnak a nemzetközi térben is.* <https://hirklikk.hu/kozelet/orban-kulpolitikajaban-elvetve-van-csak-kulpolitika/358345>

Tamás Gáspár Miklós még ennél is tovább megy, amikor aprólékos filológiai-történelmi ideológia-elemzéssel kimutatja, hogy eme alkalmi ötletek (pl. a kipcsák-örület) mögött olyan zagyva világkép munkál, amely – sajnos - visszavezethető a magyar uralkodó rétegek másfél évszázados orientációs zűrzavarainak legrosszabb hagyományaira. Amikor a reális helyzetértékelés helyett a képzelt és utólagosan kitalált „nemzeti tradíciók” jegyében próbálnak megkonstruálni irreális világképeket. <https://merce.hu/2019/10/22/tgm-a-mi-kipcsak-verunk/>

S mi az, amit mégis úgy rögzíthettünk, mint ami érdemi külpolitikai tevékenység eredményeként történt?

Nos, néhány meglepő lépést, mindenképpen. A brüsszeli vétó-kísérleteinkre már egy mondat erejéig utaltunk, ám a külvilág figyelmét nem kerülte el, hogy ezek összeköthetők voltak Orbán Viktor némely személyes diplomáciai programjával és lépésével is. Október 14-én Bakuban például a Türk Tanács ülésén találkozott nemcsak a - számunkra oly különlegesen értékes - kirgiz, kazah, üzbég és azeri vezetőkkel, hanem Erdogannal is. Éppen akkor, amikor az Unió szeretetett volna vele szemben fellépni. Sőt, néhány hét múlva szívesen látott vendégként Budapest népét is határtalan öröm érte, amikor idelátogatott.

Előtte egy héttel pedig Putyin elnök tette nálunk évente szokásos tiszteletét, s a főváros népe akkor is kitörő lelkesedéssel élte meg a háborús állapotokhoz hasonlatos biztonsági intézkedések terheit. Ennek részleteivel nem terheljük tovább Olvasóinkat, a korabeli média egyébként is kellő alaposággal számolt be minderről. S mi is azért emlegetjük ezeket az eseményeket, mert hazánk lakosságának elsöprő többsége e kényszerű találkozók következményeikor értesülhet leginkább a páratlan magyar külpolitikai sikerek mivoltáról.

Talán az ironikus hangvétel azt sejtetné, mintha nem vennénk teljesen komolyan külpolitikai kapcsolataink alakulását, ám ez nincs. Maximálisan osztjuk Lengyel László év végi, Népszavában megjelent esszéjének gondolatmenetét, miszerint olyan mélységű és fontosságú változások zajlanak a világban, amelyeknek következtében itthon is alapvetően kellene átgondolni az eddigi külpolitikai prioritásokat. https://nepszava.hu/3061649_kentaurbeszed-lengyel-laszlo-vegkifejlet

A külpolitika tényleges hazai gyakorlatáról további, érdekes részletek az alábbi írásokban találhatóak:

Uniós játszmáinkról:

https://hvg.hu/itthon/20191216_Brusszel_folytatni_akarja_a_Magyarorszaggal_szembeni_eljarast

https://hvg.hu/itthon/20191104Nemet_kulugyminiszter_a_magyar_EUkoltesekrol_en_nem_igy_ert_ettem_a_kancellar_asszonyt

<https://www.valaszonline.hu/2019/10/02/magyar-nemet-kapcsolatok-1990-2002-hettyey/>

<https://24.hu/kozelet/2019/10/10/diplomacia-magyar-nagykovet-torokorszag-sziria-tamadas/>

https://nepszava.hu/3053206_szijjarto-hulyet-csinalt-orban-biztosjeloltjebol-elismerte-hogy-magyarorszag-blokkolta-a-torokorszagot-elitelo-eu-nyilatkozatot

https://444.hu/2019/10/10/szijjarto-elismerte-a-magyar-vetot-amit-egy-nappal-korabban-a-kormany-biztosjeloltje-meg-kamunak-nevezett?fbclid=IwAR1JobQEI4DfzzObszAMfy4_r7XE4AZwpb9KAi-Z2QPmZMtrS8WLFfu2YhA

Putyinról:

https://index.hu/belfold/2019/10/30/putyin_orban_talalkozo_gaz_atom_megallapodas/

<https://444.hu/2019/10/30/orban-igert-valamit-putyinnak-de-amerika-kozbeszolt>

https://hvg.hu/vilag/20191104_Putyin_orban_budapest

https://hvg.hu/itthon/20191103_Gigaprojekttel_zarult_Putyin_latogatasa

Erdoganról:

https://hvg.hu/gazdasag/20191107_Orban_Erdogan_torok_kapcsolat

https://hvg.hu/itthon/20191108_Orban_videon_magyarazza_miert_van_szuksege_a_torokokre

<https://merce.hu/2019/11/08/a-fidesz-eleg-egyszeruen-rendezte-le-a-tegnapi-kaoszt-az-ellenzeki-tuntetok-a-hibasak/>

https://hvg.hu/itthon/20191130_300_milliot_emesztett_fel_Putyin_es_Erdogan_latogatasa

Zárszó: néhány általános elemzés tanulsága és a tágabb összefüggések vázlata

„Harminc év alatt minden megváltozott. A nacionalizmus vált domináns irányzattá, miután a kooperáció komoly akadályokba ütközött. Jóval erősebb ma, mint a nemzetköziség eszméje... Forradalmi időket élünk, minden korábbi kornál tágabbak a lehetőségek, és bizonytalanabb a jövő.” – Találós kérdés: ki mondta/írta ezt, hol és mikor? Ha valaki azonnal Orbán Viktorra tippelne, nem járna messze az igazságtól, mert tartalmilag a júliusi tusványosi beszéde nagyjából ugyanezen feltételezésekre építve hangzott el. Igaz, ott ezeket a körülményeket, mint kikerülhetetlenül jelent formáló adottságként jellemezte, és ezzel készítette elő a nacionalista szupremácia esélyeinek feldicsérését.

A fenti mondatokat egyébként Soros György írta 2019 novemberében, s ő e jelenségekkel szembesülve szintén a rendszerváltáskori álmok, remények bukására keresi a választ. Továbbá ő ezt az újkeletű nacionalista populizmust kifejezetten károsnak és meghaladandónak véli. Egyszóval, a mesterségesen kreálnak tűnő Orbán-Soros-ellentét valahol a jelenlegi korszak alapjainak és a továbblépés irányainak megítélésében mégis létezik. Az orbáni álláspont részletezésétől ehelyütt azért is eltekintenénk, mert a kormányzati fejezet számos pontján volt már módunk erről többször is írni.

Ha Soros György álláspontjára helyezkedünk, akkor az orbáni NER-kísérletnek nemcsak a valós, de időlegesen a nemzetközileg is sikeres mivoltát is kénytelenek vagyunk figyelembe venni. Lehet és jól is tesszük, ha ezer és egy elemzéssel megpróbáljuk kimutatni, hogy a 2010 óta választott út Magyarország számára hosszabb távon több kárt okoz, és azt is rendre szóba hozzuk, hogy a közben kiépült rendszer felbomlasztása ma még aligha átláthatóan hatalmas erőfeszítéseket fog igényelni. A 2019 utolsó néhány hónapjában megjelent, általános igényű és elméleti színvonalú elemzések közül szinte mindegyik megpróbált számot vetni e két tényező egymással is összekapcsolható tanulságaival.

Egyfelől azzal, hogy hiába tartjuk számon akár naponta is itthon az Orbán-vezette rendszer visszasságait, hiába keressük az itthoni támogatottsága titkait, és a legutolsó önkormányzati sikereket is kár lenne túlértékelve abban bizakodni, hogy akár már 2022-ben megszabadítható lenne az ország a NER-től. Ettől még nem tekinthetünk el annak jelentőségétől, hogy a szemünk előtt terpeszkedő Orbán-rendszer sikereinek sokkal szélesebb, a jelen nemzetközi

folyamatok mélyén meghúzódó okai is vannak. S amíg ezt nem látjuk át, addig minden kritika legfeljebb a ráolvasás erejével bírhat.

Másfelől viszont a problémaköteg magva mind itthon, mind pedig nemzetközi méretekben a jogállamiság értelmezése, újra értelmezése körül rejtőzködik. Amiben az a csapda, hogy a hagyományos, erősen 19. századi gyökerű illúziókkal feldíszített felfogásához ma már semmiképpen nincsen visszaút, még akkor sem, ha ezt olykor a hazai szellemi élet legfelkészültebb véleményvezérei vallják. Akár értjük, akár nem, az elmúlt 10-12 év során oly mértékben teremtődtek világszerte - és itthon is! – olyan vadonatúj viszonyok, hogy a korábbi modelljeink, értékrendünk, s a rájuk épített stratégiai elgondolások ma már nyugodtan zárójelek közé tehetők.

(Ez ügyben talán T.G. Ash sokszempontú kritikája, valamint Stefano Bottomi elemzése lehet nagyon is megszívlelendő. Különös érdekesség, hogy akik kellő távolságból nézik, elemzik a magyar folyamatokat, azok mintha világosabban látnák a legélesebb körvonalait, mint mi, akik reggeltől estig benne élünk. Tűszökként.)

Mit üzennek nekünk 2019 végén a legáltalánosabb szinteken mozgó, átfogó elemzések? Sok-sok megszívlelendőt, amelyek közül e sorok írói számára *két következtetés tűnik* a leginkább olyan jellegűeknek, aminek a részleteivel a későbbiekben is kénytelenek leszünk számos alkalommal még elbíbelődni.

Egyfelől az, hogy az elmúlt évtized legsúlyosabb kártevése a mentális szférában ment végbe, elsősorban az autonómiáért folytatható küzdelmeink reménytelensége okán. Miután ez a rendszer a legnagyobb sikereket éppenséggel az autonómiák szétverése, így az egyéni felelősség elvállalásának eltűnése/eltüntetése terén érte el.

Másfelől meg azt, hogy a Fidesz-rendszere nem fog könnyen elbukni, sőt, a hagyományos és ismert politikai eszközökkel ez nem is lesz nagyon kivitelezhető. Marad a hosszadalmas, aprólékos lebontása, amely talán már el is kezdődött, de mindenképpen hosszabb és gyötrelmesebb feladat lesz annál, mint amilyenek mindez a korábban látszott.

A legfontosabb írások az átfogó képekhez:

- Stefano Bottoni: Radikálisabb, mint amilyenek mutatkozik. MnCS. nov. 14.
- Soros György: A berlini faltól az új falakig. HVG. nov. 14.
- T.G. ASH-int.: Orbán a hatalomban és a vagyonban érdekelt. MH. nov. 15.
- Torkos Matild: A cirkusszá züllesztett parlament. MH. okt. 25.

- Fleck Zoltán-int.: A magyar társadalom legrosszabbénje intézményesül. ÉS. nov. 15.
- Fleck Zoltán: Hogyan beszéljünk jogállamról? ÉS. dec. 19.
- Majtényi László: Bibó ébresztése. ÉS. dec. 19.
- Hol tart a magyar politikai kultúra? körkérdés. MH. dec. 20.

A korábban már emlegetett írások közül ide /is/ tartoznak még a mondanivalóik súlyával az alábbiak:

- Pléh Csaba: A tudás és a tudósok akadémiaja. ÉS. dec. 12.
- <https://www.es.hu/cikk/2019-10-04/rado-peter/mi-tortent-velunk.html>
- https://nepszava.hu/3061649_kentaurbeszed-lengyel-laszlo-vegkifejlet
- https://hvg.hu/gazdasag/20191218_Szalai_Erzsebet_A_magyarorszagi_ujkapitalizmus_kulon_ossege
- <https://merce.hu/2019/11/18/a-nemzeti-egyuttmukodes-rendszerenek-anatomiaja/>
- <https://168ora.hu/itthon/tarsadalom-politika-magyarország-inotai-andras-interju-176488>
- <https://24.hu/belfold/2019/11/04/romsics-ignac-interju-magyar-rebellisek/>
- <https://www.valaszonline.hu/2019/10/10/magyar-rebellisek-romsics-ignac-multbeli-felkeleseinkrol-es-mai-szabadsagharcunkrol/>
- <https://merce.hu/2019/10/22/tgm-a-mi-kipcsak-verunk/>
- Martin József Péter: Kéz a kézben a lejtőn. MH. okt. 18
- Dénes Iván Zoltán: A szabadság ügy és a közösség ügye. ÉS. nov. 8.